من کلام رسول رب العلمین ﷺ

زاد الطالبین

پښتو ترجمه

تالیف

مولانا عاشق الهی البرنیؒ

ترجمه

مولوی عبدالله عفی عنه

فیضی کتب خانه محله جنگی پشاور

فون: 091-2566505

زاد الطالبین

پښتو ترجمه

﴿تالیف﴾

مولانا عاشق الهی البرنیؒ

﴿ترجمه﴾

مولوی عبدالله عفی عنه

فیضی کتب خانه

محله جنگی پیښور

Mob:03339194846

د کتاب پیژندنه

د کتاب نوم	زادالطالبین
لیکوال	مولانا عاشق الهی البرنی رح
ژباړن	مولوی عبد الله عفی عنه
برېښنا یې کوونکی	عزت الله سلطانزی
اړیکه	0706912702
خپرندویه	فیضی کتب خانه محله جنګی پیښور

دا کتاب دباور کتابتون څخه ښکته شوی

https://Bawar.Net

دنور کتابونو لپاره د باور کتابتون له ویبپاڼې څخه لیدنه وکړئ

بِسمِ اللّٰہِ الرّحمنِ الرّحیم

اَلحَمْدُ لِلّٰہِ الَّذِیْ شَرَّفَنَا عَلٰی سَائِرِ الْاُمَمِ بِرِسَالَۃِ مَنِ اخْتَصَّہٗ مِنْ بَیْنِ الْاَنَامِ بِجَوَامِعِ الْکَلِمِ وَ جَوَاھِرِ الْحِکَمِ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَ عَلٰی اٰلِہٖ وَ صَحْبِہٖ وَ بَارَکَ وَ سَلَّمَ مَا نَطَقَ اللِّسَانُ بِمَدْحِہٖ وَ نَسَخَ الْقَلَمُ۔

ترجمه:۔ تول تعریفونه الله پاک لره دی هغه الله چه هغهٔ مونږ ته په تولو امتونو باندے فضیلت راکړو په رسالت دَ هغه چا خاص کړے ئی دے په مخلوق کښے په جامعو خبرو او حکمتونو ملغلرو سره ، الله تعالی دِ په هغهٔ ، دَ هغهٔ په اولاد او صحابه کرامو باندے پوره رحمت ، برکت او سلامتیا نازله کړی ترکومے پورے چه ژبه د هغه په مدحه کښے نطق کوی او ترکومے پورے چه قلم کتابت کوی۔

اَمَّا بَعْدُ : فَھٰذَا کِتَابٌ وَجِیْزٌ مُنْتَخَبٌ مِنْ کَلَامِ الشَّفِیْعِ الْعَزِیْزِ اقْتَبَسْتُہٗ مِنَ الْکِتَابِ اللَّامِعِ الصَّبِیْحِ

اَلْمَعْرُوْفِ بِمِشْكٰوةِ الْمَصَابِيْحِ وَسَمَّيْتُهٗ زَادَ الطَّالِبِيْنَ مِنْ كَلَامِ رَسُوْلِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ ﷺ اَلْفَاظُهٗ قَصِيْرَةٌ وَمَعَانِيْهِ كَثِيْرَةٌ يَتَنَضَّرُ بِهٖ مَنْ قَرَأَهٗ وَحَفِظَهٗ وَيَبْتَهِجُ بِهٖ مَنْ دَرَسَهٗ وَسَمِعَهٗ وَرَتَّبْتُهٗ عَلَى الْبَابَيْنِ يَعُمُّ نَفْعُهُمَا فِي الدَّارَيْنِ وَاللّٰهَ أَسْئَلُ اَنْ يَّجْعَلَهٗ خَالِصًا لِوَجْهِهِ الْكَرِيْمِ وَسَبَبًا لِدُخُوْلِ دَارِ النَّعِيْمِ فَاِنَّهٗ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ وَاِنَّهٗ ذُوالْفَضْلِ الْعَظِيْمِ .

ترجمه:۔ امابعد! دا یو مختصر کتاب دے منتخب دے د شفیع او عزیز د کلام نه ما اخستلے دے د هغے پرقیدونکی ' روښانه کتاب نه چه په مشکوة المصابیح مشهور دے۔ او ما د دے نوم زاد الطالبین کیخودلو چه د رب العالمین د رسول د کلام نه ماخوذ دے۔ الفاظ ئی کم او معانی ئی ډیرے دی تر وتازه کیږی په دے هغه څوک چه ئی لولی او یادوی او ښائسته کیږی پرے هغه څوک چه ئی ښائی او اوری ما دے له په دوٗو بابونو کښے ترتیب ورکړو چه د هغے فائده د په دواړو جهانو کښے عامه وی ۔ او خاص د الله تعالی نه دا غوښتنه کوم چه دا (کتاب) خالص د خپل کریم ذات د رضا د او جنت ته د داخلیدو د پاره سبب اوګرځوی۔ ځکه چه هغه زیات مغفرت

والا او لوے فضل والا دے۔

اَلْبَابُ الْاَوَّلُ
فِیْ جَوَامِعِ الْکَلِمِ وَمَنَابِعِ الْحِکَمِ وَالْمَوَاعِظِ الْحَسَنَةِ

رومبے باب دَ جامعو خبرو ،دَ حکمتونو دَ چشمو او په ښکلے نصیحتونو کښے دے۔

(۱) قَالَ النَّبِیُّ ﷺ اِنَّمَا الْاَعْمَالُ بِالنِّیَّاتِ وَ اِنَّمَا لِاِمْرِیٍٔ مَّانَوٰی فَمَنْ کَانَتْ هِجْرَتُهٗ اِلَی اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ فَهِجْرَتُهٗ اِلَی اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَمَنْ کَانَتْ هِجْرَتُهٗ اِلٰی دُنْیَا یُصِیْبُهَا اَوْ امْرَأَةٍ یَتَزَوَّجُهَا فَهِجْرَتُهٗ اِلٰی مَا هَاجَرَ اِلَیْهِ . (رواه البخاری ومسلم)

نبی اکرم ﷺ فرمائیلے دی:بے شکه دَ عملونو دار ومدار په نیتونو دے او بے شکه هریو سړی دَ پاره هغه څهٔ دی چه دَ هغے ئی نیت کړے وی پس هغه بنده دَ هغهٔ هجرت الله او رسول الله ﷺ ته وی پس هجرت دَ دهٔ الله او رسول الله ﷺ ته دے او هغه بنده چه هجرت ئی دنیا ته وی چه حاصله ئی کړی یا ښځے ته وی چه نکاح ورسره اوکړی پس هجرت دَ دهٔ هغے طرف ته دے کوم ته چه دهٔ هجرت کړے وی۔

(۲) اَلدِّیْنُ النَّصِیْحَةُ . (رواه مسلم)

(۲) دین خیر خواهی ده۔

(۳) اَلدُّعَاءُ مُخُّ الْعِبَادَةِ . (راواه الترمذی)

(۳)دعا د عبادت نلے (مغز) دے۔

(۴) اَلْمَجَالِسُ بِالْأَمَانَةِ .(رواه ابوداؤد)

(۴)مجلسونه په امانت دی،یعنی د مجلس قول ، فعل امانت دے۔

(۵) اَلْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِّنَ الْإِيْمَانِ .(رواه البخاری ومسلم)

(۵)حیاء د ایمان یوه څانګه ده۔

(۶) اَلْمَرْءُ مَعَ مَنْ اَحَبَّ

(۶)بنده هغه چا سره وی چا سره چه ئی محبت وی۔

(۷) اَلْخَمْرُ جُمَّاعُ الْاِثْمِ

(۷) شراب د ګناهونو مجموعه ده۔

(۸) اَلْأَنَاةُ مِنَ اللّٰهِ وَالْعُجْلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ (رواه الترمذی)

(۸)بردباری د الله تعالی د طرف نه ده او جلتی د شیطان د طرف نه ده۔

(۹) اَلْمُؤْمِنُ غِرٌّ كَرِيْمٌ وَالْفَاجِرُ خَبٌّ لَئِيْمٌ (رواه احمد والترمذی)

(۹) مؤمن ساده شریف وی او منافق دوکه باز او رذیل وی۔

(۱۰) اَلظُّلْمُ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (متفق عليه)

(۱۰) ظلم تیارے دی د قیامت په ورځ۔

(۱۱) اَلْبَادِئُ بِالسَّلَامِ بَرِئٌ مِّنَ الْكِبْرِ (رواه النيهقی)

(۱۱)په سلام اچولو کښے وړاندے والے کونکے د تکبر نه بری دے۔

(۱۲) اَلدُّنیَا سِجنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْکَافِرِ (رواہ مسلم)

(۱۲)دنیا د مؤمن د پاره جیل او د کافر د پاره جنت دے۔

(۱۳)اَلسِّوَاکُ مَطْهَرَةٌ لِلْفَمِ وَ مَرْضَاةٌ لِلرَّبِّ (رواہ البیهقی)

(۱۳)مسواک خلۂ صفا کونکے دے اورب رضا کونکے دے۔

(۱۴) اَلیَدُ الْعُلیَا خَیْرٌ مِّنَ الْیَدِ السُّفلی

(۱۴)اوچت لاس د لاندے لاس نه بهتر دے۔

(۱۵)اَلْغِیْبَةُ اَشَدُّ مِنَ الزِّنَا (رواہ البیهقی)

(۱۵)غیبت د زنا نه زیات سخت دے۔

(۱۶) اَلطُّهُوْرُ شَطْرُ الْاِیْمَان. (رواہ مسلم)

(۱۶)صفائی نیم ایمان دے۔

(۱۷) اَلْقُرْاٰنُ حُجَّةٌ لَّکَ اَوْ عَلَیْکَ (رواہ مسلم)

(۱۷)قرآن پاک خو یا ستا د پاره حجت دے یا په تاباندے حجت دے۔

(۱۸) اَلْجَرَسُ مَزَامِیْرُ الشَّیْطَانِ (رواہ مسلم)

(۱۸) جرس د شیطان شپیلئ دی۔

(۱۹) اَلنِّسَاءُ حَبَائِلُ الشَّيْطَانِ. (رواه رزين)

(۱۹)ښځے د شیطان جالونه دی۔

(۲۰) اَلطَّاعِمُ الشَّاكِرُ كَالصَّائِمِ الصَّابِرِ (رواه الترمذی)

(۲۰)خوړونکے شکر ویستونکے د صبر کونکی روژه دار په شان دے۔

(۲۱) اَلْاِقْتِصَادُ فِي النَّفَقَةِ نِصْفُ الْمَعِيشَةِ. (رواه البيهقی)

(۲۱)په خرچو کښے میانه روی کول د ژوند تیرولو نیمه حصه ده۔

(۲۲) وَالتَّوَدُّدُ اِلَى النَّاسِ نِصْفُ الْعَقْلِ. (رواه البيهقی)

(۲۲) او خلقو سره محبت کول نیم عقل دے۔

(۲۳)وَحُسْنُ السُّوَالِ نِصْفُ الْعِلْمِ.

(۲۳) او ښه پوښتنه نیم علم دے۔

(۲۴) اَلتَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهٗ (رواه ابن ماجه)

(۲۴)د ګناهونو نه توبه ویستلو والا د هغه چا په شان دے چه ګناه ئی نۀ وی۔

(۲۵)اَلْكَيِّسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهٗ وَ عَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ، وَالْعَاجِزُ مَنْ اَتْبَعَ نَفْسَهٗ هَوَاهَا وَتَمَنّٰى عَلَى اللّٰهِ۔

(۲۵)هوښیار سړے هغه دے چه د خپل نفس خیال ساتی او د

مرګ نه پس چه څۀ (حالات) دی هغے له عمل اوکړی. او بے وقوف هغه دے چه خپل ځان دَ نفس دَ خواهشاتو تابع کړی او آرزو کوی دَ الله تعالی نه.

(۲۶) اَلْمُؤْمِنُ مَأْلَفٌ وَلَا خَيْرَ فِيْمَنْ لَا يَأْلَفُ وَلَا يُؤْلَفُ

(۲۶)مؤمن سراسر محبت دے او هیڅ خیر نشته په هغه چا کښے چه محبت نۀ کوی او نۀ ورسره محبت کولے شی.

(۲۷)اَلْغَنَاءُ يُنْبِتُ النِّفَاقَ فِی الْقَلْبِ كَمَا يُنْبِتُ الْمَاءُ الزَّرْعَ (بیهقی)

(۲۷)سندره په زړۀ کښے نفاق داسے راپوکوی لکه څنګه چه اوبۀ فصل راپوکوی.

(۲۸)اَلتُّجَّارُ يُحْشَرُوْنَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فُجَّارًا اِلا مَنِ اتَّقٰى وَبَرَّ وَصَدَقَ. (رواه الترمذی)

(۲۸)سوداګر به دَ قیامت په ورځ راجمع کولے شی بدکاران، لیکن هغه نه چا چه پرهیز، نیکی اوکړه او رښتیا ئی اووئیل.

(۲۹)اَلتَّاجِرُ الصَّدُوْقُ الْأَمِيْنُ مَعَ النَّبِيِّيْنَ وَالصِّدِّيْقِيْنَ وَالشُّهَدَاءِ (رواه الترمذی)

(۲۹)امانت دار، رښتینے سوداګر به دَ پیغمبرانو، صدیقینو او شهیدانو سره وی.

(۳۰) اٰیَةُ الْمُنَافِقِ ثَلاثٌ إِذَا حدثَ كَذَبَ وَإِذَا وَعَدَ اَخْلَفَ وَإِذَا اؤْتُمِنَ خَانَ (بخاری)

(۳۰)دَ منافق درے علامے دی چه خبرے کوی نو دروغ وائی او چه وعده اوکړی نو ماتوی ئی او چه امانت ورسره کیخودے شی نو خیانت په کښے کوی۔

(۳۱) اَلْكَبَائِرُ الْاِشْرَاكُ بِاللّٰهِ وَ عُقُوْقُ الْوَالِدَيْنِ وَ قَتْلُ النَّفْسِ وَالْيَمِيْنُ الْغَمُوْسُ (رواه البخاری)

(۳۱)لوے گناهونه الله پاک سره شرک کول دَ مور پلار نافرمانی (بے گناه) بنده وژل او دَ دروغو قسم دی۔

(۳۲) اَلْبِرُّ حُسْنُ الْخُلُقِ وَالْاِثْمُ مَا حَاكَ فِيْ صَدْرِكَ وَ كَرِهْتَ أَنْ يَّطَّلِعَ عَلَيْهِ النَّاسُ۔(رواه مسلم)

(۳۲)نیکی ښکلے اخلاق دی او گناه هغه ده چه ستا په زړۀ کښے شک واچوی او تۀ بده گڼړے چه په دے خلق خبر شی۔

(۳۳) اَلْخَلْقُ عِيَالُ اللّٰهِ فَاَحَبُّ الْخَلْقِ اِلَى اللّٰهِ مَنْ اَحْسَنَ اِلَى عِيَالِهٖ. (رواه البيهقی)

(۳۳)مخلوق دَ الله تعالی تعلق دار دی پس په مخلوق کښے هغه څوک دَ الله تعالی خوښ دے چه دَ دۀ تعلق دارو سره احسان کوی۔

(۳۴) اَلْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُوْنَ مِنْ لِّسَانِهٖ وَ يَدِهٖ۔

(۳۴)مسلمان هغه دے چه دَ هغهٔ دَ ژبے او دَ لاس نه مسلمانان محفوظ وی۔

(۳۵) وَالْمُؤْمِنُ مَنْ اَمِنَهُ النَّاسُ عَلَى دِمَائِهِمْ وَاَمْوَالِهِمْ

(۳۵)او مؤمن هغه دے چه دَ دهٔ نه خلق په امن کښے په خپلو وینو او مالونو باندے۔

(۳۶)وَالْمُجَاهِدُمَنْ جَاهَدَ نَفْسَهٗ فِيْ طَاعَةِ اللّٰهِ

(۳۶)اومجاهد هغه بنده دے چه دَ الله په طاعت کښے خپل نفس سره جهاد اوکړی۔

(۳۷)وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ الْخَطَايَا وَالذُّنُوْبَ۔

(۳۷)او مهاجر هغه بنده دے چه تولے خطاګانے او ګناهونه پریږدی۔

(۳۸) اَلْبَيِّنَةُ عَلَى الْمُدَّعِيْ وَالْيَمِيْنُ عَلَى الْمُدَّعٰى عَلَيْهِ(ترمذی)

(۳۸)ګواهان پیش کول په دعوی کونکی باندے او قسم په هغه چا دے چه دعوی پرے شوے وی۔

(۳۹ اَلْمُؤْمِنُ مِرْاٰةُالْمُؤْمِنِ وَالْمُؤْمِنُ اَخُو الْمُؤْمِنِ يَكُفُّ عَنْهُ ضَيْعَتَهٗ وَ يَحُوْطُهٗ مِنْ وَرَآئِهٖ

(۳۹)مؤمن دَ مؤمن دَ پاره شیشبه ده او مؤمن دَ مؤمن رور دے د هغهٔ نه نقصان منع کوی او په غیر موجودګی کښے ئی حفاظت کوی۔

(۴۰) اَلْمُؤْمِنُوْنَ كَرَجُلٍ وَاحِدٍ إِنِ اشْتَكٰى عَيْنُهُ اِشْتَكٰى كُلُّهُ وَ إِنِ اشْتَكٰى رَأْسُهُ اشْتَكٰى كُلُّهُ . (رواه مسلم)

(۴۰)مؤمنان دَ یو سړی په شان دی کهٔ دَ دهٔ سترګه خوږ شی نو تول بدن ئی درد محسوسوی او کهٔ په سر ئی درد وی نو هم تول بدن ئی درد محسوسوی۔

(۴۱) اَلسَّفَرُ قِطْعَةٌ مِّنَ الْعَذَابِ يَمْنَعُ اَحَدَكُمْ نَوْمَهُ وَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ فَإِذَا قَضٰى أَحَدُكُمْ نَهْمَتَهُ مِنْ وَجْهِهٖ فَلْيُعَجِّلْ اِلٰى أَهْلِهٖ (رواه البخاری ومسلم)

(۴۱)سفر دَ عذاب یوه حصه ده په تاسو کښے یو کس دَ خوب، خوراک او څکاک نه بندوی پس هر کله چه په تاسو کښے یوکس په خپله موقعه باندے خپل حاجت پوره کړی نو خپل کور والا ته دِ زر واپسی اوکړی۔

نَوْعٌ اٰخَرٌ مِنْهَا

(۴۲)قَفْلَةٌ كَغَزْوَةٍ (ابوداود)

(۴۲) واپسی(دَ غزا نه) دَ غزا په شان ده۔

(۴۳)مَطَلُّ الْغَنِیِّ ظُلْمٌ (رواه الشیخان)

(۴۳)دَ مالدار ټال متول ظلم دے۔

(۴۴)سَیِّدُ الْقَوْمِ فِی السَّفَرِ خَادِمُهُمْ (بیهقی)

(۴۴)دَ قوم سردار په سفر کښے دَ قوم خادم وی۔

(۴۵)حُبُّکَ الشَّیْءَ یُعْمِیْ وَ یُصِمُّ

(۴۵)ستا محبت یو شی سره (تا) ړندوی او کنړوی۔

(۴۶)طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِیْضَةٌ عَلٰی کُلِّ مُسْلِمٍ (بیهقی وابن ماجه)

(۴۶)دَ علم طلب په هر مسلمان فرض دے۔

(۴۷) مَا قَلَّ وَ کَفٰی خَیْرٌ مِّمَّا کَثُرَ وَ اَلْهٰی (رواه ابونعیم)

(۴۷) هغه چه کم وی او پوره شی دَ هغے نه بهتر دے چه ډیر وی او غفلت رأولی۔

(۴۸) اَصْدَقُ الرُّؤْیَا بِالْاَسْحَارِ (رواه الترمذی)

(۴۸) دَ ټولو نه زیات رشتینے خوب دَ پیشمنی په وخت کښے وی

(۴۹)طَلَبُ کَسْبِ الْحَلَالِ فَرِیْضَةٌ بَعْدَ الْفَرِیْضَةِ (بیهقی)

(۴۹) حلاله کټه کول دَ باقی فرائضو نه پس فرض دی۔

(۵۰)خَیْرُکُمْ مَّنْ تَعَلَّمَ الْقُرْاٰنَ وَعَلَّمَهٗ(بخاری)

(۵۰) په تاسو کښے دَ ټولو نه غوره هغه څوک دے چه قرآن زده

کوی او بل ته ئی ښائی۔

(۵۱)حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيْئَةٍ (رزين)

(۵۱)دَ دنیا محبت دَ هرے ګناه جړ ده۔

(۵۲) أَحَبُّ الْاَعْمَالِ اِلَى اللّٰهِ أَدْوَمُهَا وَ إِنْ قَلَّ (بخاری و مسلم)

(۵۲)دَ ټولو نه زیات خوښ الله تعالی ته هغه عملونه دی چه همیشه وی اګر چه لږ وی۔

(۵۳)اَفْضَلُ الصَّدَقَةِ أَنْ تُشْبِعَ كَبِدًا جَائِعًا (بيهقى)

(۵۳)دَ ټولو نه بهتره صدقه دا ده چه تهٔ یو اوږے څیکر مړ کړے۔

(۵۴)مَنهُوْمَانِ لَا يَشْبَعَانِ مَنْهُوْمٌ فِى الْعِلْمِ لَا يَشْبَعُ مِنْهُ وَ مَنْهُوْمٌ فِى الدُّنْيَا لَا يَشْبَعُ مِنْهَا (بيهقى)

(۵۴)دوه حرصناک هیچرے نهٔ مړیږی یو په علم کښے حریص چه په علم نهٔ مړیږی او بل دَ دنیا حریص چه دَ دے نه نهٔ مړیږی۔

(۵۵)اَفْضَلُ الْجِهَادِ مَنْ قَالَ كَلِمَةَ حَقٍّ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ (ترمذى)

(۵۵)بهترین جهاد دا دے چه څوک دَ ظالم بادشاه په وړاندے حقه خبره اوکړی۔

(۵۶)لَغَدْوَةٌ فِى سَبِيْلِ اللّٰهِ أَوْ رَوْحَةٌ خَيْرٌ مِّنَ الدُّنْيَا وَمَا

فِيْهَا(بخاری ومسلم)

(٥٦)یو سحر په جهاد کښے تلل یا یو مانښام دا بهتره ده د دنیا نه او څهٔ چه په دنیا کښے دی (د هغے نه هم)

(٥٧)فَقِيْهٌ وَاحِدٌ اَشَدُّ عَلَى الشَّيْطَانِ مِنْ اَلْفِ عَابِدٍ(ترمذی)

(٥٧)یو فقیه (عالم) زیات سخت دے په شیطان د زرو عبادت ګزارو نه۔

(٥٨)طُوْبٰى لِمَنْ وُجِدَ فِيْ صَحِيْفَتِهِ اسْتِغْفَارًا كَثِيْرًا.

(ابن ماجه)

(٥٨)زیرے دے د هغے سړی د پاره چه په خپله عمل نامه کښے ئی ډیر استغفار اومومندلو۔

(٥٩)رِضَى الرَّبِّ فِيْ رِضَى الْوَالِدِ وَسَخَطُ الرَّبِّ فِيْ سَخَطِ الْوَالِدِ (رواه الترمذی)

(٥٩)د رب رضامندی د پلار رضامندئ کښے ده او د رب خفګان د پلار خفګان کښے دے۔

(٦٠)حَقُّ كَبِيْرِ الْاِخْوَةِ عَلَى صَغِيْرِهِمْ حَقُّ الْوَالِدِ عَلَى وَلَدِهٖ (بيهقی)

(٦٠)په رونړو کښے د مشر رور حق هغه دے په کشرانو باندے کوم

چه د پلار حق دے په اولاد باندے۔

(٦١) كُلُّ بَنِيْ اٰدَمَ خَطَّاءٌ وَ خَيْرُ الْخَطَّائِيْنَ التَّوَّابُوْنَ

(ترمذی)

(٦١) هر بنیادم غلطی کونکے دے او غلطئ کونکو کښے بنه خلق هغه دی کوم چه توبه کونکی دی۔

(٦٢) كَمْ مِّنْ صَائِمٍ لَيْسَ لَهٗ مِنْ صِيَامِهٖ إِلَّا الظَّمأ وَكَمْ مِّنْ قَائِمٍ لَيْسَ لَهٗ مِنْ قِيَامِهٖ إِلَّا السَّهَرُ . (دارمی)

(٦٢) ډیر روژه دار داسے دی چه هغوی د پاره روژه کښے صرف تنده او ډیر قیام کونکی داسے دی چه د هغوی د پاره قیام کښے صرف بیدار والے وی۔

(٦٣) مِنْ حُسْنِ اِسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْكُهٗ مَالَا يَعْنِيْهِ.

(ترمذی واحمد وغیرهما)

(٦٣) د بنده د اسلام د بنکلا نه دا خبره هم ده چه هغه څهٔ پریږدی کوم چه بے فائدے وی۔

(٦٤) أَلَا كُلُّكُمْ رَاعٍ وَ كُلُّكُمْ مَسْئُوْلٌ عَنْ رَعِيَّتِهٖ.

(رواه الشیخان والحدیث طویل)

(٦٤) خبردار په تاسو کښے هریو کس ساتونکے دے او هر چا نه به د خپلو لاندے خلقو باره کښے پوښتنه کولے شی۔

(٦٥)اَحَبُّ الْبِلَادِ اِلَى اللّٰهِ مَسَاجِدُهَا وَأَبْغَضُ الْبِلَادِ إِلَى اللّٰهِ أَسْوَاقُهَا (مسلم)

(٦٥)په ښارونو کښے زیات خوښ الله تعالی ته جماتونه دی او په ښارونو کښے ورته دَ تولو نه زیات ناخوښه بازارونه دی۔

(٦٦)اَلْوِحْدَةُ خَيْرٌ مِّنْ جَلِيْسِ السُّوءِ وَالجَلِيْسُ الصَّالِحُ خَيْرٌ مِّنَ الْوَحْدَةِ

(٦٦)ځانله والے دَ بد ملګری نه ښۀ دے او ښۀ ملګرے دَ ځانله والی نه ښۀ دے۔

(٦٧)وَإِمْلَاءُ الْخَيْرِ خَيْرٌ مِّنَ السُّكُوْتِ والسُّكُوْتُ خَيْرٌ مِّنْ إِمْلَاءِ الشَّرِّ (بيهقى)

(٦٧)دَ خیر دَ خبرو بیان دَ خاموشئ نه ښۀ دے او خاموشی دَ شر دَ خبرو نه ښۀ ده۔

(٦٨)تُحْفَةُ الْمُؤْمِنِ اَلْمَوْتُ(بيهقى)

(٦٨)مرګ دَ مؤمن دَ پاره تحفه ده۔

(٦٩)يَدُ اللّٰهِ مَعَ الْجَمَاعَةِ (ترمذى)

(٦٩)دَ الله تعالی لاس په جماعت وی۔

(٧٠)كُلُّ كَلَامِ ابْنِ اٰدَمَ عَلَيْهِ لَا لَهُ اِلَّا اَمْرٌ بِمَعْرُوْفٍ اَوْ نَهْيٌ عَنْ مُنْكَرٍ اَوْ ذِكْرُ اللّٰهِ (ترمذى)

(۷۰) دَ بنیادم تول کلام په دۀ باندے بوج دے دَ دۀ دَ پاره فائده نۀ ده لیکن دَ بنۀ (خبرے یا کار) امر کول یا دَ بدے (خبرے یا بد کار) نه منع کول یا دَ الله تعالی ذکر کول۔

(۷۱) مَثَلُ الَّذِیْ یَذْکُرُ رَبَّهٗ وَالَّذِیْ لَا یَذْکُرُ مَثَلُ الْحَیِّ وَالْمَیِّتِ (بخاری و مسلم)

(۷۱) دَ هغے بنده مثال چه رب ذوالجلال یادوی او دَ هغے بنده مثال چه ئی نۀ یادوی دَ ژوندی او دَ مړی دے۔

(۷۲) مَثَلُ الْعِلْمِ لَا یُنْتَفَعُ بِهٖ کَمَثَلِ الْکَنْزِ لَا یُنْفَقُ مِنْهُ فِیْ سَبِیْلِ اللّٰهِ (احمد و دارمی)

(۷۲) مثال دَ هغے علم چه فائده ترے نۀ شی اخستلے دَ هغے خزانے په شان دے چه دَ هغے نه دَ الله تعالی په لار کښے خرچ نۀ کیږی۔ (انتفاع بالعلم دَ انفاق فی سبیل الله برابر کار دے)

(۷۳) اَفْضَلُ الذِّکْرِ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاَفْضَلُ الدُّعَاءِ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ (ترمذی)

(۷۳) دَ ټولو نه بهتر ذکر لا اله الا الله دے او دَ ټولو نه بهتره دعا الحمد لله ده۔

(۷۴) اَوَّلُ مَنْ یُّدْعٰی اِلَی الْجَنَّةِ یَوْمَ الْقِیَامَةِ اَلَّذِیْنَ یَحْمَدُوْنَ اللّٰهَ فِی السَّرَّآءِ وَالضَّرَّآءِ۔

(۷۴)دَ تولو نه وړاندے چه به څوک دَ قیامت په ورځ جنت ته را
بللے شی دا به هغه کسان چه دَ الله تعالی حمد په سخته او راحت
کښے کوی۔

نَوْعٌ اٰخَرُ مِنْهَا

أَیْ مِنَ الْجُمْلَةِ الْاِسْمِیَّةِ وَهُوَ مَا دَخَلَ عَلَیْهَا لَا

(۷۵) لَا إِیْمَانَ لِمَنْ لَّا أَمَانَةَ لَهٗ (بیهقی)

(۷۵)هیڅ ایمان نشته دَ هغے بنده چه په هغهٔ کښے امانت نهٔ
وی۔

(۷۶) وَلَا دِیْنَ لِمَنْ لَّا عَهْدَ لَهٗ (بیهقی)

(۷۶) او هیڅ دین نشته دَ هغے بنده چه په هغهٔ کښے دَ لوظ
پابندی نهٔ وی۔

(۷۷)لَا حَلِیْمَ إِلَّا ذُوْ عُثْرَةٍ (احمد و ترمذی)

(۷۷)هیڅ څوک بردبار نشته سوا دَ لغزش کونکی نه ۔

(۷۸) وَلَا حَکِیْمَ إِلَّا ذُوْ تَجْرِبَةٍ (احمد و ترمذی)

(۷۸)او هیڅ څوک هوښیار نشته سوا دَ تجربه کار نه۔

(۷۹) لَا عَقْلَ کَالتَّدْبِیْرِ (بیهقی)

(۷۹) دَ تدبیر په شان عقل نشته ۔

(۸۰) وَلَا وَرَعَ کَالْکَفِّ (بیهقی)

(۸۰)او د بندیدلو په شان پرهیز نشته ۔

(۸۱) وَلَا حَسَبَ كَحُسْنِ الْخُلُقِ (بیهقی)

(۸۱)او دَ ښکلے اخلاقو په شان شرافت نشته۔

(۸۲)لَا طَاعَةَ لِمَخْلُوْقٍ فِیْ مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ .

(رواه فی شرح السنة)

(۸۲) هیڅ تابعداری روا نۀ ده مخلوق دَ پاره دَ خالق په نافرمانئ کښے۔

(۸۳)لَا صَرُوْرَةَ فِی الْإِسْلَام(ابو داود)

(۸۳)په اسلام کښے تعلق قطع کول نشته۔(یا نکاح نۀ کول اسلام کښے نشته)

(۸۴) لَابَأْسَ بِالْغِنٰى لِمَنُ اتَّقَى اللّٰهَ عَزَّ وَ جَلَّ .

(رواه احمد)

(۸۵)په مالدارئ کښے دَ هغے چا دَ پاره هیڅ باک نشته څوک چه دَ الله پاک نه یره کوی۔" چه عزت والا او لوے دے"۔

اَلْجُمْلَةُ الْاِسْمِيَّةُ

الَّتِیْ دَخَلَتْ عَلَيْهَا حَرْفُ إِن

(۸۵)إِنَّ مِنَ الْبَيَانِ لَسِحْرًا (بخاری)

(۸۵)بیشکه بعضے بیان جادو وی۔

(۸۶)إِنَّ مِنَ الشِّعْرِ حِكْمَةٌ (بخاری)

(۸۶)بیشکه بعضے شعر حکمت وی۔

(۸۷)إِنَّ مِنَ الْعِلْمِ جَهْلًا (ابوداود)

(۸۷)بیشکه بعضے علم جهالت وی۔

(۸۸)إِنَّ مِنَ الْقَوْلِ عَيَالًا (ابوداود)

(۸۸)بیشکه بعضے خبرے وبال وی۔

(۸۹)إِنَّ يَسِيْرَ الرِّيَاءِ شِرْكٌ (ابن ماجه)

(۸۹)بیشکه لږه شان ریاء (ځان خودل) هم شرک دے۔

(۹۰) إِنَّ السَّعِيْدَ لَمَنْ جُنِّبَ الفِتَنَ

(۹۰)بیشکه نیک بخته هغه بنده دے چه دَ فتنو نه بچ شو۔

(۹۱) إِنَّ الْمُسْتَشَارَ مُؤْتَمَنٌ (ترمذی)

(۹۱)بیشکه چه چا نه مشوره غوستلے شی هغه امین کنړلے شی۔

(۹۲)إِنَّ الْوَلَدَ مَبْخَلَةٌ مَجْبَنَةٌ (احمد)

(۹۲)بیشکه اولاد دَ بخل او بزدلی سبب دے۔

(۹۳)إِنَّ الصِّدْقَ طُمَأْنِيْنَةٌ وَإِنَّ الْكَذِبَ رِيْبَةٌ

(رواه احمد)

(۹۳)بے شکه رشتیا وئیل دَ اطمینان باعث دی او بیشکه دروغ وئیل دَ بے قراریٔ باعث دی۔

(۹۴)إِنَّ اللّٰهَ تَعَالَى جَمِيْلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ (مسلم)

(۹۴)بیشکه الله تعالی ښکلے دے او ښکلا خوښوی۔

(۹۵)إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ شِرَّةٌ وَ لِكُلِّ شِرَّةٍ فَتْرَةٌ (ترمذی)

(۹۵)بیشکه په هر څیز کښے تیزی وی او دَ هرے تیزیٔ دَ پاره سستی وی۔

(۹۶)إِنَّ الرِّزْقَ لَيَطْلُبُ الْعَبْدَ كَمَا يَطْلُبُهُ اَجَلُهُ (ابو نعیم)

(۹۶)بیشکه رزق بنده داسے تلاش کوی لکه څنګه چه ئی دَ مرګ نیټه تلاش کوی۔

(۹۷)إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِيْ مِنَ الْإِنْسَانِ مَجْرَى الدَّمِ .

(۹۷)بیشکه شیطان په انسان کښے دننه دَ وینے ګرځیدو په ځائے کښے ګرځی۔

(۹۸)إِنَّ لِكُلِّ أُمَّةٍ فِتْنَةٌ وَفِتْنَةُ أُمَّتِيْ الْمَالُ (ترمذی)

(۹۸)بیشکه دَ هر امت یو امتحان وی او زما دَ امت امتحان مال دے۔

(۹۹) إِنَّ أَسْرَعَ الدُّعَاءِ إِجَابَةً دَعْوَةُ غَائِبٍ لِغَائِبٍ

(ترمذی)

(۹۹)بیشکه ډیر زر قبلیدونکے دعا، دَ غائب دعا دَ غائب دَ پاره ده۔

(۱۰۰)إِنَّ الرَّجُلَ لَيُحْرَمُ الرِّزْقَ بِالذَّنْبِ يُصِيْبُهُ

(ابن ماجه)

(۱۰۰)بیشکه انسان دَ رزق نه دَ هغے گناه په وجه محروم کیږی کومه چه ئی کړے وی۔

(۱۰۱) إِنَّ نَفْسًا لَنْ تَمُوْتَ حَتَّى تَسْتَكْمِلَ رِزْقَهَا

(رواه فی شرح السنة)

(۱۰۱)بیشکه یو نفس تر هغے وخته پورے نۀ مری کومے پورے چه ئی خپل رزق پورے کړے نۀ وی۔

(۱۰۲) إِنَّ الصَّدَقَةَ لَتُطْفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ وَ تَدْفَعُ مِيْتَةَ السُّوْءِ (ترمذی)

(۱۰۲)بیشکه صدقه دَ رب تعالی غصه سړه وی او خراب مرګ دفع کوی۔

(۱۰۳)إِنَّكَ لَسْتَ بِخَيْرٍ مِّنْ اَحْمَرَ وَلَا اَسْوَدَ إِلَّا أَنْ تَفْضُلَهُ بِتَقْوٰى (رواه احمد)

(۱۰۳) بیشکه تۀ دَ سور او تور رنګ والا نه بهتر نۀ ئے مګر دا چه تۀ دَ هغۀ نه په تقوىٰ کښے زیات شے۔

(۱۰۴)إِنَّ اللّٰهَ لَا يَنْظُرُ إِلٰى صُوَرِكُمْ وَ اَمْوَالِكُمْ وَ لٰكِنْ يَّنْظُرُ اِلٰى قُلُوْبِكُمْ وَ اَعْمَالِكُمْ(رواه مسلم)

(۱۰۴)بیشکه الله تعالی ستاسو صورتونو او مالونو ته نۀ ګوری بلکه ستاسو زړونو او اعمالو ته ګوری۔

(۱۰۵)إِنَّ مِنَ الْمَعْرُوْفِ اَنْ تَلْقٰى اَخَاكَ بِوَجْهٍ طَلْقٍ.

(رواه احمد و ترمذی)

(۱۰۱)بیشکه دَ نیکئ نه دا کار هم دے چه تۀ دَ خپل رور سره په روښانه مخ ملاؤ شے۔

(۱۰۶)إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِاللّٰهِ مَنْ بَدَأَ بِالسَّلَامِ (ترمذی)

(۱۰۶)بیشکه په خلقو کښے الله تعالی ته زیات نزدے هغه بنده دے چه په سلام کښے ابتداء کوی۔

(۱۰۷)إِنَّ الرِّبٰو وَإِنْ كَثُرَ فَإِنَّ عَاقِبَتَهٗ تَصِيْرُ إِلٰى قُلٍّ.

(رواه ابن ماجه)

(۱۰۷)بیشکه سود اګر چه زیات وی خو بیشکه دَ هغے انجام دَ کمی طرف ته ځی۔

(۱۰۸)إِنَّ الْغَضَبَ لَيُفْسِدُ الْاِيْمَانَ كَمَا يُفْسِدُ الصَّبِرُ الْعَسَلَ (بيهقی)

(۱۰۸)بیشکه غصه ایمان داسے خرابوی لکه څنګه چه مضبر

شهد خرابوی۔

(۱۰۹)إِنَّ الصِّدْقَ بِرٌّ وَ إِنَّ الْبِرَّ يَهْدِىْ إِلَى الْجَنَّةِ (مسلم)

(۱۰۹)بیشکه رشتیا نیکی ده او بیشکه نیکی دَ جنت طرف ته لار خودنه کوی۔

(۱۱۰)وَ إِنَّ الْكِذْبَ فُجُوْرٌ وَ إِنَّ الْفُجُوْرَ يَهْدِىْ إِلَى النَّارِ (مسلم)

(۱۱۰)او بیشکه دروغ گناه ده او گناه دَ جهنم طرف ته لار خودنه کوی۔

(۱۱۱)إِنَّ اللّٰهَ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ عُقُوْقَ الْأُمَّهَاتِ وَ وَأْدَ الْبَنَاتِ وَ مَنْعَ وَهَاتِ وَ كَرِهَ لَكُمْ قِيْلَ وَ قَالَ وَ كَثْرَةَ السُّؤَالِ وَ إِضَاعَةَ الْمَالِ (بخاری و مسلم)

(۱۱۱) بیشکه الله تعالی په تاسو باندے دَ میندو نافرمانی، دَ ژوندو لونړو بنخول، بخل او سوال کول حرام کړے دی۔ او په تاسو کنبے ئی فضول خبرے، زیات سوال کول او مال ضائع کول ناخوښه کړے دی۔

(۱۱۲)إِنَّ اَحَبَّ الْاَعْمَالِ إِلَى اللّٰهِ تَعَالَى اَلْحُبُّ فِى اللّٰهِ وَالْبُغْضُ فِى اللّٰهِ (رواه احمد ابوداود)

(۱۱۲) بیشکه دَ ټولو عملونو نه الله ته زیات خوښ عمل دَ الله پاک دَ پاره

محبت کول او دَ الله پاک دَ پاره بغض کول دی۔

(۱۱۳)اَلا إِنَّ الدُّنيَا مَلْعُوْنَةٌ وَ مَلْعُوْنٌ مَا فِيْهَا إِلَّا ذِكْرُ اللّٰهِ وَمَا وَالَاه وَعَالِمٌ أَوْ مُتَعَلِّمٌ (ترمذی)

(۱۱۳)خبردار بیشکه دنیا باندے لعنت کړے شوے دے او په دے کښے چه څۀ دی په هغے هم، لیکن دَ الله ذکر او هغه څۀ چه دَ الله تعالی ذکر ته نزدے وی او علم لرونکے او علم زده کونکے۔

(۱۱۴)إِنَّ مِمَّا يَلْحَقُ الْمُؤْمِنَ مِنْ عَمَلِهٖ وَ حَسَنَاتِهٖ بَعْدَ مَوْتِهٖ عِلْمًا عَلَّمَهٗ وَ نَشَرَهٗ وَ وَلَدًا صَالِحًا تَرَكَهٗ أَوْ مُصْحَفًا وَرَّثَهٗ أَوْ مَسْجِدًا بَنَاهُ أَوْ بَيْتًا لِإِبْنِ السَّبِيْلِ بَنَاهُ أَوْ نَهْرًا اَجْرَاهُ أَوْ صَدَقَةً اَخْرَجَهَا مِنْ مَالِهٖ فِيْ صِحَّتِهٖ وَ حَيٰوتِهٖ تَلْحَقُهٗ بَعْدَ مَوْتِهٖ (ابن ماجه)

(۱۱۴) بیشکه هغه څیزونه چه مؤمن ته دَ هغۀ دَ عمل او نیکو نه هغۀ ته دَ مرګ نه پس ملاویږی هغه علم دے چه زده ئی کړو خور ئی کړو او هغه نیک اولاد چه دۀ پریخودے وی یا دَ قرآن نسخه چه په میراث کښے ئی پریخودے وی یا جمات چه ئی جوړ کړے وی یا مسافرخانه چه ئی جوړه کړے وی یا نهر چه ئی جاری کړے وی یا داسے صدقه چه دَ خپل مال نه ئی په صحت او ژوند کښے ویستلے وی۔ دَ دے څیزونو ثواب به ورته دَ مرګ نه پس ملاویږی۔

(۱۱۵)إِنَّ اللّٰهَ لَيُؤَيِّدُ هٰذَا الدِّيْنَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ (بخاری)

(۱۱۵) بیشکه الله تعالی دَ دے دین په یو بد عمله انسان هم تائید کوی۔

(۱۱۶)إِنَّ مِنْ اَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يَتَبَاهَى النَّاسُ فِى الْمَسَاجِدِ (ابوداود)

(۱۱۶)بیشکه دَ قیامت دَ نخښو نه یوه دا هم ده چه خلق به دَ جماتونو باره کښے فخر کوی۔

إِنَّمَا

(۱۱۷)إِنَّمَا شِفَاءُ الْعَيِّ السُّؤَالُ . (رواه ابوداود)

(۱۱۷)دَ جهالت شفاء دَ تپوس نه علاوه بل څهٔ نشته۔

(۱۱۸)إِنَّمَا الْاَعْمَالُ بِالْخَوَاتِيْمِ . (بخاری ومسلم)

(۱۱۸)سوا دَ دے نه بله نهٔ ده چه دَ اعمالو دار ومدار دَ خاتمو په اعتبار دے۔

(۱۱۹)إِنَّمَا الْقَبْرُ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ اَوْ حُفْرَةٌ مِنْ حُفَرِ النَّارِ (ترمذی)

(۱۱۹)یقینی خبره ده چه قبر دَ جنت دَ باغیچو نه یوه باغیچه ده یا دَ دوزخ دَ کندو نه یوه کنده ده۔

اَلْجُمْلَةُ الْفِعْلِيَّةُ

(۱۲۰)كَادَ الْفَقْرُ أَنْ يَكُوْنَ كُفْرًا. (بيهقى)

(۱۲۰)نزدے ده چه غربت کفر شی۔

(۱۲۱)يُبْعَثُ كُلُّ عَبْدٍ عَلَى مَا مَاتَ عَلَيْهِ (مسلم)

(۱۲۱)هر انسان به په هغه حالت کښے پورته کولے شی په کوم چه مړ شوے وی۔

(۱۲۲)كَفٰى بِالْمَرءِ كَذِبًا أَنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا سَمِعَ (مسلم)

(۱۲۲)دَ انسان دَ دروغژن کیدو دَ پاره دا کافی ده چه څهٔ هم واؤری هغه بیانوی۔

(۱۲۳)يُغْفَرُ لِلشَّهِيْدِ كُلُّ شَيْءٍ إِلَّا الدَّيْنُ (مسلم)

(۱۲۳)شهید ته به دَ قرض نه علاوه هره ګناه بخښلے شی۔

(۱۲۴)لُعِنَ عَبْدُ الدِّيْنَارِ وَ لُعِنَ عَبْدُالدِّرْهَمِ (ترمذى)

(۱۲۴)لعنت کړے شوے دے دَ دینار په بنده او لعنت کړے شوے دے دَ درهم په بنده۔

(۱۲۵)حُجِبَتِ النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ وَ حُجِبَتِ الجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ (بخارى و مسلم)

(۱۲۵)اور په مزو کښے او جنت په تکلیفونو کښے پټ کړے شوے

دے۔

(۱۲۶)يَهْرَمُ ابْنُ اٰدَمَ وَ يَشِبُّ مِنْهُ اِثْنَانِ اَلْحِرْصُ عَلَى الْمَالِ وَالْحِرْصُ عَلَى الْعُمُرِ (بخاری و مسلم)

(۱۲۶)بنیادم بوډا کیږی او دوه څیزونه په کښے قوی کیږی، د مال حرص او د عمر حرص۔

(۱۲۷)نِعْمَ الرَّجُلُ الْفَقِيْهُ فِى الدِّيْنِ إِنْ اُحْتِيْجَ اِلَيْهِ نَفَعَ وَ إِنْ اُسْتُغْنِىَ عَنْهُ اَغْنَى نَفْسَهُ (رزين)

(۱۲۷)په دین پوهه سړے ښۀ سړے دے کۀ ورته حاجت پیش کړے شی نو فائده رسوی او کۀ بے پروائی ترے اوکړے شی نو ځان بے پرواه کړی۔

(۱۲۸)يَتْبَعُ الْمَيِّتَ ثَلَاثَةٌ فَيَرْجِعُ اِثْنَانِ وَ يَبْقٰى مَعَهُ وَاحِدٌ يَتْبَعُهُ اَهْلُهُ وَمَالُهُ وَ عَمَلُهُ فَيَرْجِعُ اَهْلُهُ وَ مَالُهُ وَ يَبْقٰى عَمَلُهُ (بخاری ومسلم)

(۱۲۸)مړی پسے درے څیزونو روستو ځی پس دوه واپس کیږی او یو ورسره باقی پاتے کیږی، اهل، مال او عمل ورسره ځی پس اهل او مال ترے واپس شی او عمل ورسره پاتے شی۔

(۱۲۹)كَبُرَتْ خِيَانَةً أَنْ تُحَدِّثَ أَخَاكَ حَدِيْثًا هُوَ لَكَ مُصَدِّقٌ وَ أَنْتَ بِهٖ كَاذِبٌ (رواه ابوداود)

(۱۲۹)لوے خیانت دا دے چه تۀ خپل رور ته څۀ خبره اوښائے داسے چه هغه تا په دے کښے رشتینے ګڼړی او تۀ ورته په دے کښے دروغژن ئے۔

(۱۳۰)بِئْسَ الْعَبْدُ الْمُحْتَكِرُ اِنْ اَرْخَصَ اللّٰهُ الْاَسْعَارَ حَزِنَ وَاِنْ اَغْلَاهَا فَرِحَ (بیهقی)

(۱۳۰)ذخیره کونکے انسان خراب سړے دے کۀ الله تعالی نرخونه کم کړی نو دے خفه شی او کۀ ئی اوچت کړی نو خوشحاله شی۔

نَوْعٌ اٰخَرُ مِنَ الْجُمْلَةِ الْفِعْلِيَّةِ
وَهُوَ مَا فِيْ اَوَّلِهٖ لَا النَّافِيَةُ

(۱۳۱)لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَتَّاتٌ(بخاری ومسلم)

(۱۳۱)جنت ته به چغلخور نۀ ځی۔

(۱۳۲)لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعٌ (بخاری ومسلم)

(۱۳۲)جنت ته به تعلق پریخودونکے نۀ ځی۔

(۱۳۳)لَا يُلْدَغُ الْمُؤْمِنُ مِنْ جُحْرٍ وَاحِدٍ مَرَّتَيْنِ .

(بخاری ومسلم)

(۱۳۳)مؤمن دَ یوے سوړے نه دوه ځله نۀ شی چیچلے۔

(۱۳۴)لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ لَا يَأْمَنُ جَارُهٗ بَوَائِقَهٗ .

(رواه مسلم)

(۱۳۴)جنت ته به هغه بنده نۀ داخلیږی دَ کوم دَ شرونو نه چه ګواندې ته امن نۀ وی۔

(۱۳۵)لَایَدْخُلُ الْجَنَّةَ جَسَدٌ غُذِیَ بِالْحَرَامِ (بیهقی)

(۱۳۵)جنت ته به هغه بدن نۀ داخلیږی چه حرام خوراک ورکړے شوے وی۔

(۱۳۶)لَا یُؤْمِنُ اَحَدُکُمْ حَتّٰی یَکُوْنَ هَوَاهُ تَبْعًا لِّما جِئْتُ بِهٖ

(رواه الدارمی)

(۱۳۶)په تاسو کښے تر هغے وخته پورے یو کس هم مؤمن کیدے نۀ شی کومے پورے چه ئی خواهش دَ هغے څیز تابع شوے نۀ وی کوم چه ما پیش کړے دے۔(یعنی دین اسلام او صراط مستقیم یا سنت)

(۱۳۷)لَا یَحِلُّ لِمُسْلِمٍ اَنْ یُّرِوِّعَ مُسْلِمًا (ابو داود)

(۱۳۷) دَ هیڅ یو مسلمان دَ پاره حلال نۀ دی بل مسلمان اویروی۔

(۱۳۸)لَا تَدْخُلُ الْمَلٰٓئِکَةُ بَیْتًا فِیْهِ کَلْبٌ وَّلَا تَصَاوِیْرُ

(بخاری و مسلم)

(۱۳۸)فرشتے هغے کور ته نۀ داخلیږی کوم کور کښے چه سپے وی او نۀ هغے ته چه په کښے تصویرونه وی۔

(۱۳۹)لَا یُؤْمِنُ اَحَدُکُمْ حَتّٰی اَکُوْنَ اَحَبَّ اِلَیْهِ مِنْ وَّالِدِهٖ وَ

وَلَدِهٖ وَالنَّاسِ اَجْمَعِیْنَ (بخاری ومسلم)

(۱۳۹)په تاسو کښے یو کس هغے وخته پورے مؤمن کیدے نۀ شی څو پورے چه ورته زۀ دَ خپل والد نه او اولاد نه او تمامو خلقو نه زیات خوښ شوے نۀ یم۔

(۱۴۰)لَا یَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ یَّهْجُر اَخَاهُ فَوْقَ ثَلٰثٍ فَمَنْ هجر فَوْقَ ثَلاثٍ فَمَاتَ دَخَلَ النَّارَ. (رواه احمد و ابوداود)

(۱۴۰)هیڅ یو مسلمان له حلال نۀ دی چه خپل رور سره دَ دریو ورځو نه زیات تعلق پریږدی پس چا چه دَ دریو ورځو نه زیات پریخودو او مړ شو اور ته به داخلیږی۔

(۱۴۱)لَا تُنْزَعُ الرَّحْمَةُ إِلَّا مِنْ شَقِیٍّ (رواه احمد والترمذی)

(۱۴۱)رحمت نۀ مګر بدبخته نه۔

(۱۴۲)أَلَا لَا یَحِلُّ مَالُ امْرِئٍ اِلَّا بِطِیْبِ نَفْسٍ مِنْهُ (بیهقی)

(۱۴۲)خبردار دَ هیڅ یو بنده مال دَ هغۀ دَ زړۀ دَ خوشحالئ نه بغیر حلال نۀ دے۔

(۱۴۳)لَا تَصْحَبُ الْمَلٰئِکَةُ رِفْقَةً فِیْهَا کَلْبٌ وَلَا جَرَسٌ (مسلم)

(۱۴۳)فرشتے هغے ډلے سره ملګرتیا نۀ کوی کومه کښے چه

سپے یا جرس وی۔

صِيَغُ الْاَمْرِ وَالنَّهْيِ

(۱۴۴) بَلِّغُوْا عَنِّیْ وَلَوْ اٰيَةً (بخاری)

(۱۴۴)اورسوئ زما نه اگر چه یو آیت وی۔

(۱۴۵)اَنْزِلُوا النَّاسَ مَنَازِلَهُمْ (ابوداود)

(۱۴۵)دَ خلقو عزت دَ هغوی دَ مرتبے په لحاظ کوئ۔

(۱۴۶)اِشْفَعُوْا فَلْتُؤْجَرُوْا (بخاری)

(۱۴۶)سفارش کوئ تاسو ته به اجر درکولے شی۔

(۱۴۷)قُلْ اٰمَنْتُ بِاللّٰهِ ثُمَّ اسْتَقِمْ (مسلم)

(۱۴۷)تۀ اووایه چه ما ایمان راوړے دے په الله او بیا په دے قائم اوسیږه۔

(۱۴۸)دَعْ مَا يُرِيْبُكَ اِلَى مَا لَا يُرِيْبُكَ (رواه احمد والترمذی)

(۱۴۸)پریږده هغه څیز چه تا په شک کښے اچوی (او مائل شه) هغے څیز ته چه تا په شک کښے نۀ اچوی۔

(۱۴۹)اِتَّقِ اللّٰهَ حَيْثُ مَا كُنْتَ ، وَاَتْبِعِ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمْحُهَا (احمد و ترمذی)

(۱۴۹)دَ الله نه یره کوه هر ځائے چه ئے، بدئ پسے نیکی کوه ختموی به ئی۔

(۱۵۰)وَخَالِقِ النَّاسَ بِخُلُقٍ حَسَنٍ (ترمذی)

(۱۵۰) او خلقوسره دَ ښکلے اخلاقو معامله کوه۔

(۱۵۱)لَا تُصَاحِبْ اِلَّا مُؤْمِنًا وَلَا يَاْكُلْ طَعَامَكَ اِلَّا تَقِيٌّ (ترمذی)

(۱۵۱)صرف مؤمن سره ملګرتیا کوه او صرف پرهیز ګارِ دِ ستا خوراک اوکړی۔

(۱۵۲)اَدِّ الْاَمَانَةَ اِلٰى مَنِ ائْتَمَنَكَ ، وَلَا تَخُنْ مَنْ خَانَكَ (ترمذی)

(۱۵۲)امانت هغه چا ته ادا کړه چه تۀ ئی امین ګنړلے ئے او هغه چا سره خیانت مۀ کوه چه تا سره ئی خیانت کړے وی۔

(۱۵۳)لِيُؤَذِّنَ لَكُمْ خِيَارُكُمْ وَلِيَؤُمَّكُمْ قُرَّائُكُمْ (ابوداود)

(۱۵۳)په تاسو کښے بهتر دِ تاسو له اذان اوکړی او ستاسو قاریان دِ ستاسو امامت اوکړی۔(دَ حضور ﷺ دَ زمانے قاری به کم نه کم دَ مانځۀ په مسئلو عالم وو۔ او قراءت به ئی هم باتجوید وو پس دَ تمامو صفاتو لحاظ انتهائی ضروری دے یعنی عالم له تجوید او قاری له دَ مونځ دَ تمامو مسئلو علم دَ امامت دَ پاره پکار دے)۔

(۱۵۴)لَا تَاْذَنُوْا لِمَنْ لَّمْ يَبْدَاْ بِالسَّلَامِ (بیهقی)

(۱۵۴)هغے سړی ته اجازت مۀ کوئ چه په اسلام ابتداء اونکړی۔

(۱۵۵)لَا تَنْتِفُوا الشَّيْبَ فَإِنَّهُ نُوْرُ الْمُسْلِمِ (ابوداود)

(۱۵۵)سپین ویښته مۀ اوباسئ ځکه چه دا دَ مسلمان نور دے۔

(۱۵۶)اِزْهَدْ فِي الدُّنْيَا يُحِبُّكَ اللّٰهُ وَازْهَدْ فِيْمَا عِنْدَ النَّاسِ يُحِبُّكَ النَّاسُ. (رواه الترمذی وابن ماجه)

(۱۵۶)دنیا نه مخ واړوه الله به درسره محبت کوی او خلقو سره چه څۀ دی هغے نه مخ واړوه خلق به درسره محبت کوی۔

(۱۵۷)كُنْ فِي الدُّنْيَا كَاَنَّكَ غَرِيْبٌ اَوْ عَابِرُ سَبِيْلٍ (رواه البخاری)

(۱۵۷)دنیا کښے داسے شه لکه مسافر یا لاروے۔

(۱۵۸)اُعْطُوا الاَجِيْرَ اَجْرَهُ قَبْلَ اَنْ يَّجِفَّ عِرْقَهُ (ابن ماجه)

(۱۵۸)مزدور ته دَ خولے اوچیدو نه وړاندے مزدوری ورکوئ۔

(۱۵۹)بَشِّرُوْا وَلَا تُنَفِّرُوْا وَ يَسِّرُوْا وَلَا تُعَسِّرُوْا (بخاری ومسلم)

(۱۵۹)زیرے ورکوئ، نفرت مۀ پیدا کوئ، آسانی پیدا کوئ او مۀ ګرانوئ۔

(۱۶۰)لَا تَسُبُّوا الدِّيْكَ فَاِنَّهُ يُوْقِظُ لِلصَّلٰوةِ (رواه ابوداود)

(۱۶۰)چرګ ته کنځل مۀ کوئ ځکه چه دے خو مانځۀ له بیدارول کوی۔

(۱۶۱)لَا تَتَّخِذُوا الضَّيْعَةَ فَتَرْغَبُوْا فِي الدُّنْيَا (ترمذی)

(۱۶۱)جائیداد مۀ اخلئ ګنے دنیا سره به مو مینه پیدا شی۔

(۱۶۲)خَالِفُوا الْمُشْرِكِيْنَ أَوْفِرُوا اللُّحَى وَاحْفُوا الشَّوَارِبَ.

(بخاری ومسلم)

(۱۶۲)دَ مشرکانو مخالفت کوئ ګیرے اوګدے کړئ او بریت ښۀ پریکړئ۔

(۱۶۳)اَطْعِمُوا الْجَائِعَ وَ عُودُوا الْمَرِيْضَ وَ فُكُّوا الْعَانِيَ (بخاری)

(۱۶۳)اوږی تـه خوراک ورکوئ، دَ مـریضـانـو پـوښتـنـه کوئ او قیدی خلاصوئ۔

(۱۶۴)لَا يَقْضِيَنَّ حَكَمٌ بَيْنَ اثْنَيْنِ وَ هُوَ غَضْبَانٌ (بخاری ومسلم)

(۱۶۴)پـه تـاسـو کښے یو حاکم دِ دَ دوؤ کسو فیصله نۀ کوی چه کله غصه وی۔

(۱۶۵)اِيَّاكَ وَالتَّنَعُّمَ فَاِنَّ عِبَادَ اللّٰهِ لَيْسُوْا بِالْمُتَنَعِّمِيْنَ (رواه احمد)

(۱۶۵)ځان بـچ کـړه دَ آرام طـلبئ (ناز) نه ځکه چه دَ الله تعالی بندګان آرام طلب (نازَولی) نۀ وی۔

(۱۶۶)لَا تَسُبُّوا الْاَمْوَاتَ فَاِنَّهُمْ قَدْ اَفْضَوْا اِلَى مَا قَدَّمُوْا (بخاری)

(۱۶۶)مړو تـه کـنـځـل مۀ کوئ ځکه چه هغوی ښغے څۀ ته رسیدلے دی کوم څۀ چه ئی وړاندے لیږلے دی۔

(۱۶۷)تَعَاهَدُوا الْقُرْاٰنَ فَوَالَّذِيْ نَفْسِيْ بِيَدِهٖ لَهُوَ اَشَدُّ تَفَصِّيًا الْاِبِلِ فِيْ عُقُلِهَا (بخاری ومسلم)

(۱٦۷)دَ قرآن پاک خبر گیری کوئ، زما دِ قسم په هغے ذات چه په قبضه کښے ئی زما ساه ده دا قرآن زیات زر وتونکے دے (دَ سینو نه) په نسبت دَ اوښانو دَ رسیو نه۔

(۱٦۸)إِعْتَدِلُوْا فِی السُّجُوْدِ وَلَا یَبْسُطُ اَحَدُکُمْ ذِرَاعَیْهِ اِنْبِسَاطَ الْکَلْبِ (بخاری و مسلم)

(۱٦۸) په سجده کښے اعتدال کوئ او په تاسو کښے یو کس دِ دَ سپی په شان څنگلے نۀ خوروی۔

(۱٦۹)مُرُوْا اَوْلَادَکُمْ بِالصَّلٰوةِ و هُمْ اَبْنَاءُ سَبْعِ سِنِیْنَ وَاضْرِبُوْهُمْ عَلَیْهَا وَهُمْ اَبْنَاءُ عَشْرِ سِنِیْنَ وَ فَرِّقُوْا بَیْنَهُمْ فِی الْمَضَاجِعِ (ابوداود)

(۱٦۹)خپل اولاد تـه دَ مونځ حکم کوئ کله چه دَ اوۀ کالو شی او په مونځ نۀ کولو ئی وهئ کله چه دَ لسو کالو شی او دَ ملاستے ځایونه ورله جدا کړئ۔

(۱۷۰)لَا تَجْلِسُوْا عَلَی الْقُبُوْرِ وَلَا تُصَلُّوْا اِلَیْهَا (رواه مسلم)

(۱۷۰)په قبرونو مۀ کینئ او ورته مونځ مۀ کوئ۔

(۱۷۱)اِتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُوْمِ فَاِنَّهٗ لَیْسَ بَیْنَهَا وَ بَیْنَ اللّٰهِ حِجَابٌ (بخاری و مسلم)

(۱۷۱)دَ مظلوم دَ خیرونه ځان بچ کړه ښکه شان دَ خرے داسے دے

چه دَ دے او دَ الله تعالی په مینځ کښے څهٔ پرده نشته۔

(۱۷۲)اِتَّقُوا اللّٰهَ فِیْ هٰذِهِ الْبَهَائِمِ الْمُعْجَمَةِ فَارْكَبُوْهَا صَالِحَةً وَاتْرُكُوْهَا صَالِحَةً (ابوداود)

(۱۷۲)دَ دے بے زبانه څناورو په حق کښے دَ الله تعالی نه یره اوکړئ پس تاسو په دوی سورلی کوئ په داسے حال کښے چه جوړ وی او پریږدئ ئی چه جوړ وی۔

(۱۷۳)لَا يَخْلُوَنَّ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ وَ لَا تُسَافِرَنَّ اِمْرَأَةٌ اِلَّا وَ مَعَهَا مَحْرَمٌ (بخاری و مسلم)

(۱۷۳)بالکل دِ یو سړے سره نهٔ څانله کیږی او نښځه دِ بالکل سفر نهٔ کوی مګر دا چه څوک محرم (داسے بنده چه شریعت کښے ئی ترے پرده نهٔ وی)ورسره وی۔

(۱۷۴)لَا تَتَّخِذُوْا ظُهُوْرَ دَوَابِّكُمْ مَنَابِرَ (ابوداود)

(۱۷۴)دَ خپلو څاروو دَ شاګانو نه منبرونه مهٔ جوړوئ۔

(۱۷۵)لَا تَتَّخِذُوْا شَيْئًا فِيْهِ الرُّوْحُ غَرَضًا (مسلم)

(۱۷۵)داسے یو څیز مهٔ نخښه کوئ چه په کښے روح وی۔

(۱۷۶)لَا تَجْلِسْ بَيْنَ رَجُلَيْنِ اِلَّا بِاِذْنِهِمَا (ابوداود)

(۱۷۶)دَ دوؤ سړو مینځ کښے دَ هغوی دَ اجازت نه بغیر مهٔ کینه۔

(۱۷۷)لَا تُظْهِرِ الشَّمَامَةَ لِاَخِیْکَ فَیَرْحَمَهُ اللّٰهُ وَ یَبْتَلِیْکَ(ترمذی)

(۱۷۷)دَ خپل ورور په تکلیف باندے خوشحالی مهٔ کوه کنے په هغهٔ به الله تعالی رحم اوکړی او تا به په کنبے مبتلا کنبے کړی۔

(۱۷۸)بَادِرُوْا بِالصَّدَقَةِ فَاِنَّ الْبَلَاءَ لَایَتَخَطَّاها (رزین)

(۱۷۸)صدقه کولو کنبے جلتی اوکړئ بیشکه مصیبت دَ صدقے نه وړاندے نهٔ شی تللے۔

(۱۷۹)اِتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ فَمَنْ لَّمْ یَجِدْ فَبِکَلِمَةٍ طَیِّبَةٍ (بخاری)

(۱۷۹)دَ اور نه ځان بچ کړئ اګر کهٔ دَ کهجورے په یوه ټکړه وی پس چا چه بیا نهٔ موندله نو په ښکلے خبره (دِ دا مقصد حاصل کړی)۔

(۱۸۰)جَاهِدُوا الْمُشْرِکِیْنَ بِاَمْوَالِکُمْ وَ اَنْفُسِکُمْ وَ اَلْسِنَتِکُمْ (ابوداود)

(۱۸۰)مشرکانو سره په خپلو مالونو ، ځانونو او ژبو جهاد اوکړئ۔

(۱۸۱)اِغْتَنِمْ خَمْسًا قَبْلَ خَمْسٍ شَبَابَکَ قَبْلَ هَرَمِکَ وَ صِحَّتَکَ قَبْلَ سَقَمِکَ وَ غِنَاکَ قَبْلَ فَقْرِکَ وَ فَرَاغَکَ قَبْلَ شُغْلِکَ وَ حَیَاتَکَ قَبْلَ مَوْتِکَ (رواه الترمذی مرسلا)

(۱۸۱)پنځهٔ وړاندے دَ پنځو نه غنیمت اوګنړه۔ خپله خوانی دَ بوډا والی نه

وړاندے، خپل صحت دَ مرض نه وړاندے، خپله مالداری دَ فقیرئ نه وړاندے، خپل فراغت دَ مشغولتیا نه وړاندے او خپل ژوند دَ مرګ نه وړاندے۔

لَیْسَ النَّاقِصَةُ

(۱۸۲)لَیْسَ الشَّدِیْدُ بِالصُّرْعَةِ إِنَّمَا الشَّدِیْدُ الَّذِیْ یَمْلِکُ نَفْسَهٗ عِنْدَ الْغَضَبِ (بخاری و مسلم)

(۱۸۲) راغورځونکے پهلوان نۀ دے بلکه پهلوان هغه کس دے چه دَ غصے په وخت کښے دَ خپل نفس مالک وی۔

(۱۸۳)لَیْسَ مِنَّا مَنْ خَبَّبَ اِمْرَأَةً عَلٰی زَوْجِهَا اَوْ عَبْدًا عَلٰی سَیِّدِهٖ (ابوداود)

(۱۸۳)زمونږ دَ ډلے نه هغه بنده نۀ دے چه یوے بنځے ته دَ خپل خاوند په حق کښے یا یو غلام ته دَ خپل سید په حق کښے دوکه ورکړی۔(مثلا دا ستا خاوند خو هیڅ کښے هم نۀ دے دَ هغے فلانکئ خاوند ته اوګوره دا کوی دا کوی وغیره)

(۱۸۴)لَیْسَ مِنَّا مَنْ لَّمْ یَرْحَمْ صَغِیْرَنَا وَ لَمْ یُوَقِّرْ کَبِیْرَنَا وَ یَأْمُرْ بِالْمَعْرُوْفِ وَ یَنْهَ عَنِ الْمُنْکَرِ. (ترمذی)

(۱۸۴)هغه سړے زمونږ دَ ډلے نه نۀ دے چه زمونږ په وړو رحم نۀ کوی او زمونږ دَ مشرانو قدر نۀ کوی، امر بالمعروف (دَ ښۀ خبرے یا کار حکم) نۀ

کوی او نهی عن المنکر(د بدے خبرے یا بد کار نه منع) نۀ کوی۔

(۱۸۵)لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالَّذِیْ يَشْبَعُ وَ جَارُهٗ جَائِعٌ إِلٰى جَنْبِهٖ (رواه البيهقی)

(۱۸۵)هغه بنده مؤمن نۀ دے چه په مړه خیټه خوراک اوکړی او ارخ کنبے ورسره گوانډی اوږے وی۔

(۱۸٦)لَيْسَ الْوَاصِلُ بِالْمُكَافِیءُ وَ لٰكِنَّ الْوَاصِلَ الَّذِیْ إِذَا قُطِعَتْ رَحِمُهٗ وَصَلَهَا. (رواه البخاری)

(۱۸٦)بدله خلاصونکے صله رحمی (رشته داری پالل) کونکے نۀ دے بلکه صله رحمی کونکے هغه بنده دے چه کله دۀ سره رشته قطع کړے شی نو دے ئی بیا هم یو ځائے کوی۔

(۱۸۷)لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالطَّعَّانِ وَ لَا بِاللَّعَّانِ وَ لَا الْفَاحِشِ وَلَا الْبَذِیِّ (رواه الترمذی)

(۱۸۷)مؤمن طعنه زن نۀ وی نۀ لعنت کونکے، نۀ بے حیائی کونکے او نۀ بے کاره خبرے کونکے وی۔

(۱۸۸)لَيْسَ الْغِنٰى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ وَ لٰكِنَّ الْغِنٰى غِنَى النَّفْسِ (رواه البخاری و مسلم)

(۱۸۸) مالداری دَ سامان په زیاتوالی سره نۀ ده بلکه مالداری دَ نفس

مالداري ده۔(مالداری دَ زیات سامان نوم نۀ دے بلکه دَ نفس بے پروائی مالداری ده)

(۱۸۹)لَيْسَ الْكَذَّابُ الَّذِيْ يُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ وَ يَقُوْلُ خَيْرًا وَ يَنْمِيْ خَيْرًا (رواه البخاری و مسلم)

(۱۸۹)هغه بنده دروغژن نۀ دے چه دَ خلقو په مینځ کښے صلح کوی ښۀ خبره کوی او دَ ښۀ خبرے نسبت کوی۔

(۱۹۰)لَيْسَ شَيْءٌ أَكْرَمُ عَلَى اللّٰهِ مِنَ الدُّعَاءِ (رواه الترمذی)

(۱۹۰)دَ الله تعالی په نزد دَ دعاء نه زیات عزت والا څیز نشته۔

(۱۹۱)لَيْسَ مِنَّا مَنْ ضَرَبَ الْخُدُوْدَ وَ شَقَّ الْجُيُوْبَ وَ دَعَا بِدَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ. (رواه البخاری و مسلم)

(۱۹۱)زمونږ دَ ډلے نه نۀ دے هغه کس چه مخ وهی او کریوان شلوی او دَ جاهلیت آواز کوی۔

(۱۹۲)لَيْسَ الْخَبَرُ كَالْمُعَايَنَةِ

(رواه احمد)

(۱۹۲)خبر دَ مشاهدے په شان نۀ وی۔

الشَّرْطُ وَالْجَزَاءُ

(۱۹۳)مَنْ تَوَاضَعَ لِلّٰهِ رَفَعَهُ اللّٰهُ وَ مَنْ تَكَبَّرَ وَضَعَهُ اللّٰهُ (رواه البيهقی)

(۱۹۳)چا چه دَ الله تعالی دَ پاره عاجزی اوکړه الله پاک به ئی اوچت کړی او چا چه تکبر اوکړو الله تعالی به ئی ذلیل کړی۔

(۱۹۴)مَنْ لَّمْ يَشْكُرِ النَّاسَ لَمْ يَشْكُرِ اللّٰهَ (اخرجه احمد والترمذی)

(۱۹۴)چا چه دَ خلقو شکریه ادا نۀ کړه هغۀ دَ الله تعالی شکریه ادا نۀ کړه۔

(۱۹۵)مَنْ لَّمْ يَسْئَلِ اللّٰهَ يَغْضَبْ عَلَيْهِ (ترمذی)

(۱۹۵)څوک چه دَ الله تعالی نه سوال نۀ کوی نو هغۀ ته الله تعالی غصه کیږی۔

(۱۹۶)مَنْ انْتَهَبَ نُهْبَةً فَلَيْسَ مِنَّا . (رواه الترمذی)

(۱۹۶) چا چه یوه ډاکه اوکړه نو هغه زمونږ دَ ډلے نه نۀ دے۔

(۱۹۷)مَنْ دَلَّ عَلَى خَيْرٍ فَلَهٗ مِثْلُ أَجْرِ فَاعِلِهٖ (مسلم)

(۱۹۷)چا چه دَ نیکئ دلالت اوکړو نو هغۀ دَ پاره دَ کونکی برابر اجر دے۔

(۱۹۸)مَنْ حَمَلَ عَلَيْنَا السَّلَاحَ فَلَيْسَ مِنَّا (بخاری)

(۱۹۸)چا چه مونږ باندے وسله اوچته کړه نو هغه زمونږ دَ ډلے نه نۀ دے۔

(۱۹۹)مَنْ صَمَتَ نَجَا. (رواه احمد و ترمذی)

(۱۹۹)څوک چه خاموش شو خلاصے ئی ترلاسه کړو۔

(۲۰۰)وَ مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ (رواه ابوداود)

(۲۰۰)څوک چه دَ یو قوم سره مشابه شو نو هم دَ هغوی نه دے۔

(۲۰۱)مَنْ يُحْرَمُ الرِّفْقَ يُحْرَمُ الْخَيْرَ . (رواه مسلم)

(۲۰۱)څوک چه د نرمئ نه محروم شو هغه د خیر نه محروم شو۔

(۲۰۲)مَنْ اَرَادَ الْحَجَّ فَلْيُعَجِّلْ (رواه ابوداود)

(۲۰۲)څوک چه د حج اراده کوی نو جلتی دِ کوی۔

(۲۰۳)مَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا (رواه مسلم)

(۲۰۳)چا چه مونږ ته دوکه راکړه هغه زمونږ د ډلے نه نۀ دے۔

(۲۰۴)مَنْ جَهَّزَ غَازِيًا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ فَقَدْ غَزَا وَ مَنْ خَلَفَ غَازِيًا فِيْ أَهْلِهٖ فَقَدْ غَزَا (رواه البخاری و مسلم)

(۲۰۴)چا چه سامان ورکړو د الله په لار کښے جنګ کونکی ته نو دۀ غزا اوکړه او څوک چه د غازی په اهل کښے خلیفه(پالونکی د اهل وعیال) شو نو دۀ هم غزا اوکړه۔

(۲۰۵)مَنْ سَكَنَ الْبَادِيَةَ جَفَا وَ مَنِ اتَّبَعَ الصَّيْدَ غَفَلَ وَ مَنْ اَتَى السُّلْطَانَ اِفْتُتِنَ (رواه احمد و الترمذی)

(۲۰۵)څوک چه باندۀ کښے اوسیږی نو زړۀ ئی سختیږی او څوک چه ښکار پسے کیږی نو غافل کیږی او څوک چه بادشاه ته راځی نو په فتنه کښے مبتلا کیږی۔

(۲۰۶)مَنْ صَلّٰى يُرَائِيْ فَقَدْ اَشْرَكَ وَ مَنْ صَامَ يُرَائِيْ فَقَدْ اَشْرَكَ وَ مَنْ تَصَدَّقَ يُرَائِيْ فَقَدْ اَشْرَكَ (احمد)

(۱۹۸)چا چه خودنے دَ پاره مونځ اوکړو نو شرک ئی اوکړو او چا چه دَخودنے دَ پاره روژه اونیوله نو شرک ئی اوکړو او چا چه دَ خودنے دَ پاره صدقه اوکړه نو شرک ئی اوکړو۔

(۲۰۷)مَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِیْ فَلَیْسَ مِنِّیْ (بخاری)

(۲۰۷)چا چه زما دَ سنتو نه مخ واړولو هغه زما دَ ډلے نه نۀ دے۔

(۲۰۸)مَنْ عَزّٰی ثَکْلٰی کُسِیَ بُرْدًا فِی الْجَنَّةِ (ترمذی)

(۲۰۸)چا چه بُورے ښځے ته تسلی ورکړه نو دۀ ته به په جنت کښے یو څادر واغوستلے شی۔

(۲۰۹)مَنْ قَتَلَ مُعَاهِدًا لَمْ یَرِحْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ (بخاری)

(۲۰۹)چا چه ذِمّی(دَ اسلامی حکومت په اجازت باندے دَ مسلمانانو په ملک کښے اوسیدونکے کافر) قتل کړو نو دے به دَ جنت بوئی هم نۀ محسوسوی۔

(۲۱۰)مَنْ یُّرِدِ اللّٰهُ بِهٖ خَیْرًا یُفَقِّهْهُ فِی الدِّیْنِ (بخاری)

(۲۱۰)چا ته چه الله پاک دَ خیر اراده اوکړی نو هغۀ ته په دین کښے پوهه درکړی۔

(۲۱۱) مَنْ صَلّٰی عَلَیَّ وَاحِدَةً صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ عَشْرًا (مسلم)

(۲۱۱)چا چه په ما باندے یو ځل درود اولوستلو الله پاک به په هغۀ باندے لس رحمتونه نازل کړی۔

(۲۱۲)مَنْ بَنٰی لِلّٰهِ مَسْجِدًا بَنَی اللّٰهُ لَهُ بَیْتًا فِی الْجَنَّةِ (رواه البخاری ومسلم)

۲۱۲) چا چه دَ الله تعالی دَ پاره جمات جوړ کړو نو الله تعالی به ورله په جنت کښے کور جوړ کړی۔

(۲۱۳)مَنْ صُنِعَ إِلَیْهِ مَعْرُوفٌ فَقَالَ لِفَاعِلِهٖ جَزَاکَ اللّٰهُ خَیْرًا فَقَدْ أَبْلَغَ فِی الثَّنَاءِ (رواه الترمذی)

(۲۱۳) چا سره چه احسان اوشو او هغۀ احسان کونکی ته اووئیل: چه الله تعالی دِ تا ته ښۀ بدله درکړی" نو دۀ په تعریف کولو کښے مبالغه اوکړه۔

(۲۱۴)مَنْ کَانَ ذَا وَجْهَیْنِ فِی الدُّنْیَا کَانَ لَهٗ یَوْمَ الْقِیَامَةِ لِسَانٌ مِنْ نَارٍ (دارمی)

(۲۱۴) څوک چه په دنیا کښے دوه فریقه وی دَ دۀ به دَ قیامت په ورځ دَ اور یوه ژبه وی۔

(۲۱۵)مَنْ رَأٰی عَوْرَةً فَسَتَرَهَا کَانَ کَمَنْ اَحْیٰی مَوْءُوْدَةً (ترمذی)

(۲۱۵) چا چه یو عیب اولیدو او پټ ئی کړو دے دَ هغے بنده په شان شو چه ژوندئ ښخه کړے شوے جینئ ئی دَ مرګ نه بچ کړه۔ (واپس ئی را اوویستله)۔

(۲۱۶)مَنْ خَزَنَ لِسَانَهٗ سَتَرَ اللّٰهُ عَوْرَتَهٗ وَ مَنْ کَفَّ غَضَبَهٗ کَفَّ اللّٰهُ

عَنْهُ عَذَابَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ مَنْ اِعْتَذَرَ اِلَى اللّٰهِ قَبِلَ اللّٰهُ عُذْرَهُ (رواه البيهقى)

(۲۱۶) چا چه دَ خپلے ژبے حفاظت اوکړو نو الله تعالی به ئی عیبونه پټ کړی او چا چه خپله غصه بنده کړه الله تعالی به ترے دَ قیامت په ورځ خپل عذاب بند کړی او چا چه الله پاک ته عذر پیش کړو الله تعالی به ئی عذر قبول کړی۔

(۲۱۷) مَنْ سُئِلَ عَنْ عِلْمٍ عَلِمَهُ ثُمَّ كَتَمَهُ اُلْجِمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِلِجَامٍ مِنْ نَّارٍ (رواه احمد و الترمذى)

(۲۱۷) دَ چا نه چه دَ علم متعلق پوښتنه اوشوه بیا هغۀ هغه (علم) پټ کړو نو دَ قیامت په ورځ به ورته دَ اور واړی په خلۀ کنبے اچولے شی۔

(۲۱۸) وَ مَنْ اَشَارَ عَلَى اَخِيْهِ بِاَمْرٍ يَعْلَمُ اَنَّ الرُّشْدَ فِىْ غَيْرِهٖ فَقَدْ خَانَهٗ (رواه ابو ادود)

(۲۱۸) او چا چه خپل رور ته دَ یو داسے کار مشوره ورکړه چه دۀ ته پته وه چه دَ دۀ خیر په بل کار کنبے دے نو دۀ ورسره خیانت اوکړو۔

(۲۱۹) مَنْ تَحَلّٰى بِمَا لَمْ يُعْطَ كَانَ كَلَابِسِ ثَوْبَىْ زُوْرٍ (ترمذى)

(۲۱۹) چا چه په هغه څیز ځان ښائسته کړو چه دۀ ته نۀ دِ ورکړے شوے نو دے داسے دے لکه چه دَ دروغو دوه جامے ئی اغوستلے وی۔

(۲۲۰) مَنْ تَمَسَّكَ بِسُنَّتِىْ عِنْدَ فَسَادِ اُمَّتِىْ فَلَهٗ اَجْرُ مِائَةِ

شَهِيْدٍ(رواه البيهقى)

(۲۲۰)چا چه زما دَ امت دَ فساد په وخت کښے زما په سنتو باندے عمل اوکړو نو دۀ دَ پاره دَ سلو شهیدانو ثواب دے۔

(۲۲۱)مَنْ شَهِدَ أَنْ لَّا اِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا رَّسُوْلُ اللّٰهِ حَرَّمَ اللّٰهُ عَلَيْهِ النَّارَ (رواه مسلم).

(۲۲۱)چا چه گواهی اوکړه چه دَ الله تعالی نه سوا بل هیڅوک معبود نشته او محمد ﷺ دَ الله تعالی رسول دے نو الله تعالی به په دۀ باندے اور حرام کړی۔

(۲۲۲)مَنْ أُفْتِيَ بِغَيْرِ عِلْمٍ كَانَ اِثْمُهُ عَلَى مَنْ اَفْتَاهُ (رواه ابوداود)

(۲۲۲)چا ته چه بے دَ علم نه فتوٰی ورکړے شوه نو دَ هغے ګناه په هغه چا ده چه فتوٰی ئی ورکړے ده۔

(۲۲۳)مَنْ وَقَّرَ صَاحِبَ بِدْعَةٍ فَقَدْ اَعَانَ عَلَى هَدْمِ الْاِسْلَامِ.

(رواه البيهقى مرسلا عن ابراهيم بن ميسرة)

(۲۲۳)چا چه دَ بدعتی تعظیم اوکړو نو دۀ دَ اسلام په نړولو (رنګولو) کښے مدد اوکړو۔

(۲۲۴)مَنْ اَحْدَثَ فِيْ اَمْرِنَا هٰذا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ. (رواه البخارى ومسلم)

(۲۲۴)چا چه زمونږ په دے معامله کښے داسے خبره را اوویسته چه دے کښے نۀ وه نو هغه رد ده۔

(۲۲۵)مَنْ يَّضْمَنْ لِيْ مَا بَيْنَ لِحْيَيْهِ وَ مَا بَيْنَ فَخِذَيْهِ اَضْمَنْ لَهُ الْجَنَّةَ (رواه البخاری)

(۲۲۵)څوک چه ما ته د حفاظت : مه داری واخلی د هغه څیز چه د دوۍ جامنو په مینځ کښے دے(ژبه) او د هغه څیز چه د دوۍ پتونانو په مینځ کښے دے (شرمګاه) نو زۀ د دۀ د پاره د جنت ذمه داریم.

(۲۲۶)مَنْ أَحَبَّ لِلّٰهِ وَ أَبْغَضَ لِلّٰه و أَعْطَى لِلّٰهِ وَ مَنَعَ لِلّٰهِ فَقَدْ اسْتَكْمَلَ الْاِيْمَانَ (رواه ابوداود)

(۲۲۶)چا چه د الله تعالی د پاره محبت اوکړو او د الله تعالی د پاره بغض اوکړو او د الله پاره ئی ورکړه اوکړه او د الله تعالی د پاره ئی منع اوکړه نو دۀ ایمان کامل کړو.

(۲۲۷)مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا أَوْ وَضَعَ عَنْهُ اَظَلَّهُ اللّٰهُ فِيْ ظِلِّهِ (رواه مسلم)

(۲۲۷)چا تنګ دست ته مهلت ورکړو یا ئی ورته څۀ (قرض) کم کړو نو الله تعالی به هغۀ ته خپل سوری کښے څائے ورکړی.

(۲۲۸)مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ (رواه البخاری)

(۲۲۸)چا چه په ما باندے قصدا دروغ اووئیل نو دے د ځان له په اور کښے ځائے دائمی جوړے تیار کړی.

(۲۲۹)مَنْ خَرَجَ فِیْ طَلَبِ الْعِلْمِ فَهُوَ فِیْ سَبِیْلِ اللّٰهِ حَتّٰی یَرْجِعَ

(رواه الترمذی)

(۲۲۹)څوک چه د علم په طلب کښے اووتلو هغه د الله تعالی په لار کښے دے تر دے چه واپس شی۔

(۲۳۰)مَنْ أَذَّنَ سَبْعَ سِنِیْنَ مُحْتَسِبًا کُتِبَ لَهٗ بَرَاءَ ةٌ مِنَ النَّار

(رواه الترمذی)

(۲۳۰)چا چه اؤ کاله د ثواب په نیت باندے اذان اوکړو نو دۀ د پاره به د جهنم د اور نه بری کیدل اولیکلے شی۔

(۲۳۱)مَنْ مَاتَ وَلَمْ یَغْزُ وَ لَمْ یُحَدِّثْ بِهٖ نَفْسَهٗ مَاتَ عَلٰی شُعْبَةٍ مِنْ نِّفَاقٍ (رواه مسلم)

(۲۳۲)څوک چه مړ شو، نۀ ئی جهاد اوکړو او نۀ ئی په زړۀ کښے د جهاد خیال پیدا شوے وو نو دے د منافقت په یوه لویه شعبه کښے مړ شو۔

(۲۳۲)مَنْ تَرَکَ الْجُمُعَةَ مِنْ غَیْرِ ضَرُوْرَةٍ کُتِبَ مُنَافِقًا فِیْ کِتَابٍ لَا یُمْحٰی وَ لَا یُبَدَّلُ (رواه الشافعی)

(۲۳۱)چا چه بغیر ضرورت جمعه پریخودله نو ... نه یه داسے کتاب کښے منافق اولیکلے شی چه هغه نۀ ورانیږی او نۀ بدلیږی۔

(۲۳۳)مَنْ لَّمْ یَدَعْ قَوْلَ الزُّوْرِ وَالْعَمَلَ بِهٖ فَلَیْسَ لِلّٰهِ حَاجَةٌ فِیْ اَنْ یَّدَعَ طَعَامَهٗ وَ شَرَابَهٗ (بخاری)

(۲۳۳)چا چه دروغ خبره او په هغے باندے عمل پرے نخودلو نو دَ الله تعالی هیڅ حاجت نشته دے ته چه دے خوراک او څکاک پریږدی۔

(۲۳۴)مَنْ لَبِسَ ثَوْبَ شُهْرَةٍ فِی الدُّنْیَا اَلْبَسَهُ اللّٰهُ ثَوْبَ مُذِلَّةٍ یَوْمَ الْقِیَامَةِ (رواه احمد وغیره)

(۲۳۴)چا چه په دنیا کښے دَ شهرت جامے واچولے الله تعالی به ورته دَ قیامت په ورځ دَ ذلت جامے واچوی۔

(۲۳۵)مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ لِیُجَارِیَ بِهِ الْعُلَمَاءَ أَوْ لِیُمَارِیَ بِهِ السُّفَهَاءَ اَوْ یَصْرِفَ بِهِ وُجُوْهَ النَّاسِ إِلَیْهِ اَدْخَلَهُ اللّٰهُ النَّارَ (رواه الترمذی)

(۲۳۵)چا چه علم دَ دے دَ پاره حاصل کړو چه عالمانو سره په دے باندے مقابله اوکړی یا بے وقوفو سره به په دے باندے بحث اوکړی یا دَ دے په وجه دَ خلقو مخونه ځان ته اوګرځوی الله تعالی به ئی اور ته داخل کړی۔

(۲۳۶)مَنْ تَعَلَّمَ عِلْمًا مِمَّا یُبْتَغٰی بِهِ وَجْهَ اللّٰهِ لَا یَتَعَلَّمُهُ إِلَّا لِیُصِیْبَ بِهِ عَرَضًا مِّنَ الدُّنْیَا لَمْ یَجِدْ عَرْفَ الْجَنَّةِ یَوْمَ الْقِیٰمَةِ (رواه ابوداود)

(۲۳۶)چا چه دَ هغے علمونو نه په کومو چه دَ الله تعالی رضا طلب کولے شی یو علم زده کړو، دے ئی نۀ زده کوی مګر دے دَ پاره چه دَ دنیا څۀ حصه په دے حاصله کړی نو دَ جنت بوئی به هم محسوس نکړی۔

(۲۳۷)مَنْ اَتٰی عَرَّافًا فَسَئَلَهُ عَنْ شَیْءٍ لَمْ یُقْبَلْ لَهُ صَلٰوةُ أَرْبَعِیْنَ

لَيْلَةَ (رواه مسلم)

(۲۳۷)څوک چه نجومی ته راغلو او دَ هغهٔ نه ئی دَ څهٔ څیز په باره کښے پوښتنه اوکړه نو دَ دهٔ به څلویښت ورځے مونځ نهٔ قبلیږی۔

(۲۳۸)مَنْ اِسْتَعَاذَ مِنْكُمْ بِاللّٰهِ فَاَعِيْذُوْهُ وَ مَنْ سَأَلَ بِاللّٰهِ فَاَعْطُوْهُ وَ مَنْ دَعَاهُ فَاَجِيْبُوْهُ وَ مَنْ صَنَعَ اِلَيْكُمْ مَعْرُوْفًا فَكَافِئُوْهُ فَاِنْ لَّمْ تَجِدُوْا مَا تُكَافِئُوْهُ فَادْعُوْا لَهٗ حَتّٰى تَرَوْا اَنْ قَدْ كَافَئْتُمُوْهُ (رواه احمد)

(۲۳۸)څوک چه تاسو نه دَ الله په واسطه پناه اوغواړی نو هغهٔ ته پناه ورکړئ۔ او کهٔ تاسو نه څوک دَ الله په واسطه سوال اوکړی نو هغهٔ ته ورکړئ۔ او څوک چه تاسو ته دعوت درکړی نو قبول ئی کړئ۔ او څوک چه تاسو سره نیکی اوکړی نو تاسو ئی بدله ورکړئ کهٔ چرته تاسو هغه څیز بیا نهٔ مومئ چه دَ هغے بدله ورکړئ نو تاسو هغهٔ دَ پاره دعا کوئ تر دے چه تاسو پوهه شئ چه دَ هغهٔ بدله تاسو ورکړه۔

(۲۳۹)مَنْ رَاٰى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهٖ فَاِنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهٖ فَاِنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهٖ وَ ذٰلِكَ اَضْعَفُ الْاِيْمَانِ (رواه مسلم)

(۲۳۹)په تاسو کښے چه کوم فرد یو بدی اولیدله نو هغه دِ په لاس بدله کړی کهٔ طاقت نهٔ لری نو په ژبه دِ بدله کړی او کهٔ طاقت نهٔ لری نو په خپل زړهٔ سره د بدله کړی (یعنی اراده دَ بدلولو دِ اوکړی) او دا کمزورے ایمان دے۔

(۲۴۰)مَنْ اَخَذَ اَمْوَالَ النَّاسِ يُرِيْدُ اَدَاءَ هَا أَدَّى اللّٰهُ عَنْهُ وَ مَنْ اَخَذَ يُرِيْدُ اِتْلَافَهَااَتْلَفَهُ اللّٰهُ عَلَيْهِ .(رواه البخاری)

(۲۴۰)کوم کس چه د خلقو مالونه په دے نیت واخستل چه بیا به ئی ادا کوی نو الله تعالی به ئی د دۀ د طرف نه ادا کړی او چا چه په دے نیت واخستل چه هلاک ئی کړی نو الله تعالی به ئی په دۀ باندے هلاک کړی۔

(۲۴۱) مَنْ اَفْطَرَ يَوْمًا مِنْ رَمَضَانَ مِنْ غَيْرِ رُخْصَةٍ وَ لَا مَرَضٍ لَمْ يَقْضِ عَنْهُ صَوْمُ الدَّهْرِ كُلُّهُ وَ إِنْ صَامَهُ. (رواه احمد)

(۲۴۱)چا چه د رمضان یوه روژه بغیر د رخصت او مرض نه او نۀ ساتله نو تمام عمر روژه به ئی قضائی (د ثواب په اعتبار) نۀ شی اګر کۀ وے نیسی۔

(۲۴۲)مَنْ فَطَّرَ صَائِمًا اَو جَهَّزَ غَازِيًا فَلَهُ مِثْلُ اَجْرِهِ (رواه البیهقی)

(۲۴۲)چا چه یو روژه دار ته روژه ماتے ورکړو یا ئی غازی ته سامان جنګ ورکړو نو د دۀ د پاره د هغۀ برابر اجر دے۔

(۲۴۳)مَنْ اَطَاعَنِیْ فَقَدْ اَطَاعَ اللّٰهَ وَ مَنْ عَصَانِیْ فَقَدْ عَصَى اللّٰهَ وَ مَنْ يُّطِعِ الْاَمِيْرَ فَقَدْ اَطَاعَنِیْ وَ مَنْ يَّعْصِى الْأَمِيْرَ فَقَدْ عَصَانِیْ (رواه البخاری و مسلم)

(۲۴۳)چا چه زما اطاعت اوکړو هغۀ د الله تعالی اطاعت اوکړو، او چا چه زما نافرمانی اوکړه هغۀ د الله تعالی نافرمانی اوکړه او چا چه د امیر اطاعت

اوکړو هغهٔ زما اطاعت اوکړو او چا چه دَ امیر نافرمانی اوکړه هغه زما نافرمانی اوکړه۔

(۲۴۴)مَنْ اَخَذَ مِنَ الْأَرْضِ شَيْئًا بِغَيْرِ حَقِّهٖ خُسِفَ بِهٖ يَوْمَ الْقِيَامَةِ اِلٰى سَبْعِ اَرْضِيْنَ (بخاری)

(۲۴۴)چا چه دَ زمکے څهٔ حصه په ناحقه واخستله نو دے به دَ قیامت په ورځ په هغے کښے اومے زمکے پورے ښخولے شی۔

(۲۴۵)مَنْ رَاٰنِیْ فِی الْمَنَامِ فَقَدْ رَاٰنِیْ فَاِنَّ الشَّيْطَانَ لَايَتَمَثَّلُ فِیْ صُوْرَتِیْ (رواه البخاری و مسلم)

(۲۴۵)چا چه زهٔ په خوب کښے اولیدم نو په حقیقت کښے ئی اولیدلم ځکه چه شیطان زما په شکل کښے نهٔ شی راتلے۔

(۲۴۶)مَنْ اِدَّعٰى مَا لَيْسَ لَهٗ فَلَيْسَ مِنَّا وَلْيَتَبَوَّاْ مَقْعَدَهٗ مِنَ النَّارِ. (رواه مسلم)

(۲۴۶)چا چه دعویٰ دَ هغے څیز اوکړه چه دَ دهٔ نهٔ وی نو دے زمونږ دَ ډلے نه نهٔ دے او ځان له دِ په اور کښے دَ استوګنے ځائے جوړ کړی۔

(۲۴۷)مَنْ صَامَ رَمَضَانَ اِيْمَانًا وَ اِحْتِسَابًا غُفِرَ لَهٗ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهٖ وَ مَنْ قَامَ رَمَضَانَ اِيْمَانًا وَّ اِحْتِسَابًا غُفِرَ لَهٗ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهٖ وَ مَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ اِيْمَانًا وَ اِحْتِسَابًا غُفِرَ لَهٗ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهٖ (رواه البخاری و مسلم)

(۲۴۷)چا چه دَ رمضان روژے ایمان سره دَ ثواب په نیت باندے اونیولے نو دۀ به ورانده شوے تول ګناهونه معاف شی او څوک چه په رمضان کښے ایمان سره دَ ثواب په نیت مونځ دَ پاره اودریدلو نو دۀ به ورانده شوے تول ګناهونه معاف شی او څوک چه په شب قدر کښے ایمان سره او د ثواب په نیت مونځ دَ پاره اودریدلو نو دَ دۀ ورانده شوے تمام ګناهونه به معاف شی.

(۲۴۸)مَنْ اَکَلَ مِنْ هٰذِهِ الشَّجَرَةِ الْمُنْتِنَةِ فَلَا یَقْرَبَنَّ مَسْجِدَنَا فَاِنَّ الْمَلٰٓئِکَةَ تَتَاَذّٰی مِمَّا یَتَاَذّٰی مِنْهُ الْاِنْسُ (رواه البخاری و مسلم)

(۲۴۸)چا چه دَ دے (پیاز ، اوږه وغیره) بدبودار بوتی نه خوراک اوکړو نو زمونږ جمات ته دِ نۀ رانزدے کیږی ځکه چه فرشتو ته په هغه څۀ تکلیف رسی په کوم چه څۀ چه انسانانو ته تکلیف رسی.

(۲۴۹)مَنْ جُعِلَ قَاضِیًا بَیْنَ النَّاسِ فَقَدْ ذُبِحَ بِغَیْرِ سِکِّیْنٍ.

(رواه احمد و الترمذی)

(۲۴۹)څوک چه دَ خلقو په مینځ کښے قاضی کړے شو نو دے بغیر دَ چاړے نه حلال کړے شو.

(۲۵۰)مَنْ حَلَفَ بِغَیْرِ اللّٰهِ فَقَدْ اَشْرَکَ (رواه الترمذی)

(۲۵۰)چا چه دَ الله نه بغیر په بل څۀ قسم اوکړو نو دۀ شرک اوکړو.

(۲۵۱)مَنْ کَانَ یُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْیَوْمِ الْاٰخِرِ فَلْیُکْرِمْ ضَیْفَهٗ وَ مَنْ کَانَ

يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ فَلَا يُؤْذِ جَارَهُ وَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا اَوْ لِيَصْمُتْ. (رواه البخاری)

(۲۵۱)څوک چه په الله او د قیامت په ورځ ایمان لری نو د میلمه اکرام دِ کوی او څوک چه په الله او د قیامت په ورځ ایمان لری نو ګوانډی ته دِ تکلیف نۀ رسوی، او څوک چه په الله او د قیامت په ورځ ایمان لری نو ښۀ خبرے دِ کوی یا دِ چُپ اوسی۔

(۲۵۲)مَنْ صَلَّى الْعِشَاءَ فِيْ جَمَاعَةٍ فَكَاَنَّمَا قَامَ نِصْفَ اللَّيْلِ وَ مَنْ صَلَّى الصُّبْحَ فِيْ جَمَاعَةٍ فَكَاَنَّمَا صَلَّى اللَّيْلَ كُلَّهُ (رواه مسلم)

(۲۵۲)چا چه د ماسخوتن مونځ جمع سره اوکړو ګویا چه نیمه شپه ئی قیام (مونځ کښے ولاړه) اوکړو او چا چه د صبا مونځ جمع سره اوکړو ګویا چه تمامه شپه ئی قیام اوکړو۔

(۲۵۳)مَنْ بَطَّاَ بِهٖ عَمَلُهٗ لَمْ يُسْرِعْ بِهٖ نَسَبُهٗ (رواه مسلم)

(۲۵۳)څوک چه عمل روستو کړو نو نسب به ئی ورااندے نۀ کړی۔

(۲۵۴)مَنْ حَجَّ لِلّٰهِ فَلَمْ يَرْفُثْ وَلَمْ يَفْسُقْ رَجَعَ كَيَوْمٍ وَلَدَتْهُ اُمُّهٗ (رواه البخاری ومسلم)

(۲۵۴)چا چه د الله تعالی د رضا د پاره حج اوکړو پس جماع ئی اونکړو او نۀ ئی خرابه خبره اوکړه نو هغه واپس شو (د ګناه نه پاک) د هغے ورځے په شان به کومه چه مور زیږولے وو۔

(۲۵۵)مَنْ سَأَلَ اللّٰهَ الشَّهَادَةَ بِصِدْقٍ بَلَّغَهُ اللّٰهُ مَنَازِلَ الشُّهَدَاءِ وَ إِنْ مَاتَ عَلٰى فِرَاشِهٖ (رواه مسلم)

(۲۵۵) چا چه د الله تعالی نه په رښتیا د شهادت سوال اوکړو نو الله پاک به ئې د شهیدانو مرتبو ته اورسوی اګر چه په خپله بستره باندے مړ شی.

(۲۵۶)مَنْ كَانَ لَهٗ شَعْرٌ فَلْيُكْرِمْهُ (رواه ابوداود)

(۲۵۶)د چا چه ویښتهٔ وی نو عزت ډ کوی.

(۲۵۷)مَنِ احْتَبَسَ فَرَسًا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اِيْمَانًا بِاللّٰهِ وَ تَصْدِيْقًا بِوَعْدِهٖ فَاِنَّ شِبْعَهٗ وَ رِيَّهٗ وَ رَوْثَهٗ وَ بَوْلَهٗ فِيْ مِيْزَانِهٖ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (رواه البخاری)

(۲۵۷)چا چه د الله تعالی په لار کښے اس بند اوساتلو په الله ایمان لری او وعدوته ئې رښتینے وائی پس د دهٔ خوراک ،څکاک، خاشنهٔ او متیازے به د قیامت په ورځ د دهٔ (د نیکو) په تله کښے وی.

نَوْعٌ اٰخَرُ مِنْهُ

(۲۵۸)اِذَا سَرَّتْكَ حَسَنَتُكَ وَ سَاءَتْكَ سَيِّئَتُكَ فَاَنْتَ مُؤْمِنٌ (رواه احمد)

(۲۵۸)کله چه تا خپله نیکی خوشحالوی او بدی د خفه کوی نو ته مؤمن

(۲۵۹)إِذَا وُسِّدَ الْاَمْرُ إِلٰى غَيْرِ اَهْلِهٖ فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ (بخاری)

(۲۵۹)کله چه امر نا اهلو ته اوسپارلے شی نو د قیامت انتظار کوه۔

(۲۶۰)إِذَا قَضَى اللّٰهُ لِعَبْدٍ اَنْ يَّمُوْتَ بِاَرْضٍ جَعَلَ لَهٗ اِلَيْهَا حَاجَةً : (رواه الترمذی)

(۲۶۰)کله چه الله پاک د یو بنده په یو زمکه کښے د مرګ فیصله اوکړی نو هغهٔ له هغے ځائے ته حاجت پیښ کړی۔

(۲۶۱)إِذَا لَبِسْتُمْ وَ إِذَا تَوَضَّأْتُمْ فَابْدَءُوْا بِمَيَامِنِكُمْ (رواه احمد)

(۲۶۱)کله چه تاسو اغوستل کوئ او کله چه تاسو اودس کوئ نو په ښی طرف شروع کوئ۔

(۲۶۲)إِذَا وُضِعَ الطَّعَامُ فَاخْلَعُوْا نِعَالَكُمْ فَاِنَّهٗ أَرْوَحُ لِاَقْدَامِكُمْ : (رواه الدارمی)

(۲۵۹)کله چه خوراک کیخودے شی نو خپل پیزارونه اوباسئ ځکه چه دا زیات راحت رسونکے دے ستاسو قدمونو ته۔

(۲۶۳)إِذَا كُنْتُمْ ثَلَاثَةً فَلَا يَتَنَاجٰى اثْنَانِ دُوْنَ الْاٰخَرِ حَتّٰى تَخْتَلِطُوْا بِالنَّاسِ مِنْ أَجْلِ أَنْ يُّحْزِنَهٗ (رواه البخاری ومسلم)

(۲۶۳)کله چه تاسو درے انسان نے نو دوه دد دریم نه بغیر پته خبره نهٔ کوی تر دے چه تاسو خلقو سره ملاو شئ د دے وجه چه (دا پته خبره به)

هغه خفه کړی۔

(۲۶۴)إِذَا طَبَخْتَ مَرَقَةً فَأَكْثِرْ مَاءَهَا وَ تَعَاهَدْ جِيْرَانَكَ (رواه مسلم)

(۲۶۴)کله چه تهٔ ښوروا پخوے نو اوبهٔ په کښے زیاتوه او د خپلو ګوانډیانو خبر ګیری په کښے کوه۔

(۲۶۵)إِذَا تَوَضَّأْتَ فَخَلِّلْ اَصَابِعَ يَدَيْكَ وَ رِجْلَيْكَ (ترمذی)

(۲۶۵) کله چه اودس کوے نو د لاسونو او خپو ګوتو کښے خلال کوه۔

(۲۶۶)إِذَا لَمْ تَسْتَحْيِ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ. (رواه البخاری)

(۲۶۶)کله چه تهٔ حیا نهٔ کوے نو چه څهٔ غواړے هغه کوه۔

(۲۶۷)إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَأْكُلْ بِيَمِيْنِهِ وَ إِذَا شَرِبَ فَلْيَشْرَبْ بِيَمِيْنِهِ (رواه مسلم)

(۲۶۷)کله چه تاسو کښے یو کس خوراک کوی نو په ښی لاس د کوی او کله چه څکاک کوی نو په ښی لاس د کوی۔

(۲۶۸)إِذَا انْتَعَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَبْدَأْ بِالْيُمْنٰى وَ إِذَا نَزَعَ فَلْيَبْدَأْ بِالشِّمَالِ لِتَكُنِ الْيُمْنٰى اَوَّلَهُمَا تُنْعَلُ وَ اٰخِرُهُمَا تُنْزَعُ (رواه البخاری و مسلم)

(۲۶۸)کله چه تاسو کښے یو کس پیزار اچوی نو په ښی د شروع کوی او چه کله ئی اوباسی نو په کس د شروع کوی دے د پاره چه ښی طرف داسے

شی چه اول ورته اچولے شی او آخر ترے ویستلے شی۔

(۲۶۹)إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمُ الْمَسْجِدَ فَلْيَرْكَعْ رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ اَنْ يَّجْلِسَ .(رواه البخاری ومسلم)

(۲۶۹)کله چه تاسو کنبے یو کس جمات ته داخل شی نو دَ ناستے نه وړاندے دِ دوه رکعته اوکړی۔

(۲۷۰)إِذَا اَطَالَ أَحَدُكُمُ الْغَيْبَةَ فَلَا يَطْرُقْ أَهْلَهُ لَيْلًا (رواه البخاری ومسلم)

(۲۷۰)کله چه تاسو یو کس اوږده کړی خپله غیر حاضری (ډیر وخت بهر یر کړی) نو خپل کور ته دِ دَ شپے (بغیر خبر ورکولو) نۀ راځی۔

(۲۷۱)إِذَا دَخَلْتُمْ عَلَى الْمَرِيْضِ فَنَفِّسُوْا لَهُ فِى اَجَلِهِ فَاِنَّ ذٰلِكَ لَا يَرُدُّ شَيْئًا وَ يَطِيْبُ بِنَفْسِهِ .(رواه الترمذی)

(۲۷۱)کله چه تاسو یو مریض ته ورشئ نو دَ مرګ متعلق تسلی ورکوئ څکه چه دا (تسلی) هیڅ څیز نۀ واپس کوی او دَ هغۀ په نفس ښۀ لګی۔

ذِكْرُ بَعْضِ الْمَغِيْبَاتِ

الَّتِىْ اَخْبَرَ النَّبِىُّ ﷺ بِهَا وَظَهَرَتْ بَعْدَ وَفَاتِهٖ صَلَوَاتُ اللّٰهِ وَسَلَامُهٗ عَلَيْهِ

دَ بعضے هغه پیشن ګوئیانو ذکر کومے چه حضور ﷺ پیش کړے وے او دَ هغوی ﷺ دَ وفات نه پس هم هغه شان ښکاره شوے۔

(۱) قَالَ النَّبِىُّ ﷺ وَ هُوَ سَيِّدُ الصَّادِقِيْنَ: لَا يَزَالُ مِنْ اُمَّتِىْ اُمَّةٌ قَائِمَةٌ بِاَمْرِ اللّٰهِ لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَذَلَهُمْ وَلَا مَنْ خَالَفَهُمْ حَتّٰى يَاْتِىَ

اَمْرُ اللّٰهِ وَ هُمْ عَلَى ذٰلِکَ .(بخاری ومسلم)

(۱)نبی کریم ﷺ اوفرمائیل او هغه دَ رشتینو سردار دے :زما امت کښے به همیشه یوه ډله دَ الله په حکم ولاړه وی دوی ته به هغه څوک نقصان نۀ شی رسولے چه دوی سره امداد نۀ کوی او نۀ هغه څوک چه دَ دوی مخالفت کوی تر دے چه دَ الله امر(قیامت) راشی او دوی به هم په دے قائم وی۔(یعنی قیامته پورے یوه ډله به دَ اهل حق موجود وی)

(۲) وَ قَالَ النَّبِیُّ ﷺ :

یَکُوْنُ فِیْ اٰخِرِ الزَّمَانِ دَجَّالُوْنَ کَذَّابُوْنَ یَأْتُوْنَکُمْ مِنَ الْأَحَادِیْثِ بِمَا لَمْ تَسْمَعُوْا اَنْتُمْ وَ لَا اٰبَاءُ کُمْ فَاِیَّاکُمْ وَ اِیَّاهُمْ لَا یُضِلُّوْنَکُمْ وَلَا یَفْتِنُوْنَکُمْ (رواه مسلم)

(۲)نبی کریم ﷺ اوفرمائیل:په آخره زمانه کښے به دجالان دروغژن کسان وی تاسو ته به هغه احادیث راوړی چه نۀ به تاسو اوریدلے وی او نۀ به ستاسو پلارانو اوریدلے وی پس دَ هغوی نه ځانونه بچ کړئ چه تاسو ګمراه نکړی او تاسو په فتنه کښے مبتلا نکړی۔

(۳) وَ قَالَ النَّبِیُّ ﷺ خَیْرُ النَّاسِ قَرْنِیْ ثُمَّ الَّذِیْنَ یَلُوْنَهُمْ ثُمَّ الَّذِیْنَ یَلُوْنَهُمْ ثُمَّ یَجِیْءُ قَوْمٌ تَسْبِقُ شَهَادَةُ اَحَدِهِمْ یَمِیْنَهُ وَ یَمِیْنُهُ شَهَادَتَهُ (رواه البخاری و مسلم)

(۳)او نبی ﷺ اوفرمائیل:په تولو خلقو کښے بهترین زما دَ زمانے خلق دی

بیا هغه خلق چه دوی پسے دی (صحابه او تابعین) بیا هغه خلق چه هغوی پسے دی (تبع تابعین) بیا به یو داسے قوم راشی چه په هغوی کښے دَ یو کس گواهی به دَ قسم نه او قسم به دَ گواهئ نه وړاندے کیږی۔

(۴) وَ قَالَ النَّبِیُّ ﷺ لَیَأْتِیَنَّ عَلَی النَّاسِ زَمَانٌ لَّا یَبْقَی اَحَدٌ إِلَّا اٰکِلُ الرِّبٰو فَاِنْ لَّمْ یَأْکُلْهُ اَصَابَهُ مِنْ بُخَارِهٖ (رواه احمد و ابوداود)

(۴)او نبی ﷺ اوفرمائیل:په خلقو به خامخا یو زمانه راځی چه یو کس به باقی پاتے نۀ شی مګر سود خور (به وی) کۀ سود اونخوری نو اثر به ورته خامخا اورسی۔

(۵) وَ قَالَ النَّبِیُّ ﷺ إِنَّ الدِّیْنَ بَدَأَ غَرِیْبًا وَ سَیَعُوْدُ کَمَا بَدَأَ فَطُوْبٰی لِلْغُرَبَاءِ وَ هُمُ الَّذِیْنَ یُصْلِحُوْنَ مَا اَفْسَدَ النَّاسُ مِنْ بَعْدِیْ مِنْ سُنَّتِیْ .(رواه الترمذی)

(۵)او نبی ﷺ اوفرمائیل:بیشکه دین چه شروع شو نا اشنا او بیا به واپس نا اشنا شی پس خوشخبری ده دَ نا اشنا خلقو دَ پاره او دا هغه کسان دی چه دَ هغے سنتو اصلاح کوی کوم چه زمانه پس خلقو فاسد کړے وی۔

(۶) وَ قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ سَلَّمَ یَحْمِلُ هٰذَا الْعِلْمَ مِنْ کُلِّ خَلْفٍ عُدُوْلُهٗ یَنْفُوْنَ عَنْهُ تَحْرِیْفَ الْغَالِیْنَ وَ إِنْتِحَالَ الْمُبْطِلِیْنَ وَ تَأْوِیْلَ الْجَاهِلِیْنَ.(رواه البیهقی فی کتاب المدخل)

(۶)او نبی ﷺ اوفرمائیل:په هر نسل کښے به دا علم عادلان خلق

حاصلوی دَ دے نه بنه دَ متجاوزینو تبدیلیانے ، دَ باطلو خلقو دروغ او دَ جاهلانو تاویلونه دفع کوی۔

(۷) وَ قَالَ النَّبِیُّ ﷺ وَالَّذِیْ نَفْسِیْ بِیَدِهٖ لَا تَذْهَبُ الدُّنْیَا حَتّٰی یَاْتِیَ عَلَی النَّاسِ یَوْمٌ لَا یَدْرِی الْقَاتِلُ فِیْمَ قَتَلَ وَ لَا الْمَقْتُوْلُ فِیْمَ قُتِلَ فَقِیْلَ کَیْفَ یَکُوْنُ ذٰلِکَ قَالَ اَلْهَرَجُ اَلْقَاتِلُ وَالْمَقْتُوْلُ فِی النَّارِ۔

(رواه مسلم)

(۷)او نبی ﷺ اوفرمائیل:قسم په هغے ذات چه دَ هغهٔ په قبضه کښے زما ساه ده دنیا به نهٔ ختمیږی تر دے چه په خلقو باندے یو وخت راشی قاتل ته به پته نهٔ لګی چه په څهٔ وجه دهٔ قتل اوکړو او مقتول ته به پته نهٔ لګی چه په څهٔ وجه دے قتل کړے شو پس اووئیلے شو چه دا به ولے وی نو وے فرمائیل: هرج به وی قاتل او مقتول دواړه به په اور کښے وی۔(مقتول به ځکه جهنم ته څی چه دے هم اراده لری چه زهٔ په قتل کښے وړاندے شم)۔

(۸) وَ قَالَ النَّبِیُّ ﷺ یَتَقَارَبُ الزَّمَانُ وَ یُقْبَضُ الْعِلْمُ وَ تَظْهَرُ الْفِتَنُ وَ یُلْقَی الشُّحَ وَ یَکْثُرُ الْهَرَجُ قَالُوْا وَ مَا الْهَرَجُ قَالَ اَلْقَتْلُ :

(رواه البخاری و مسلم)

(۸)او نبی ﷺ اوفرمائیل: زمانه به نزدے شی او علم به قبض کړے شی او فتنے به ښکاره شی او بخل به واچولے شی هرج به زیات شی صحابو پوښتنه اوکړه هرج څهٔ څیز دے؟ وے فرمائیل: قتل۔

(۹)وَ قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ سَلَّم وَالَّذِیْ نَفْسِیْ بِیَدِهٖ لَا تَذْهَبُ الدُّنْیَا حَتّٰی یَمُرَّ الرَّجُلُ عَلَی الْقَبْرِ فَیَتَمَرَّغُ عَلَیْهِ وَ یَقُوْلُ یَالَیْتَنِیْ کُنْتُ مَکَانَ صَاحِبِ هٰذَا الْقَبْرِ وَ لَیْسَ بِهِ الدِّیْنُ إِلَّا الْبَلَاءُ (رواه مسلم)

(۹)او نبی ﷺ اوفرمائیل: او نبی ﷺ اوفرمائیل:قسم په هغے ذات چه دَ هغهٔ په قبضه کښے زما ساه ده دنیا به نهٔ ختمیږی تر دے چه یو سړے به په یو قبر باندے تیریږی پس په هغے باندے به اورغړی او وائی به چه اے افسوس! زهٔ دَ دے قبر والا پـه ځـائے وے؛ دهٔ کښے بـه دین نـهٔ وی بلکه مصیبتونه به وی۔ (دا هرڅهٔ به دَ مصیبتونو دَ وجه وائی)۔

(۱۰) وَ قَالَ النَّبِیُّ ﷺ یُوْشِکُ أَنْ یَّأْتِیَ عَلَی النَّاسِ زَمَانٌ لَا یَبْقٰی مِنَ الْإِسْلَامِ إِلَّا اِسْمُهٗ وَلَا یَبْقٰی مِنَ الْقُرْاٰنِ إِلَّا رَسْمُهٗ مَسَاجِدُهُمْ عَامِرَةٌ وَ هِیَ خَرَابٌ مِّنَ الْهُدٰی عُلَمَاؤُهُمْ شَرٌّ مَّنْ تَحْتَ اَدِیْمِ السَّمَاءِ مِنْ عِنْدِهِمْ تَخْرُجُ الْفِتْنَةُ وَ فِیْهِمْ تَعُوْدُ۔ (رواه البیهقی)

(۱۰)او نبی ﷺ اوفرمائیل: قریبه ده چه په خلقو باندے داسے زمانه راشی چه دَ اسلام بـه صرف نوم پاتے شی او دَ قرآن پاک به صرف نقش پاتے شی جماتونـه بـه ښی آباد وی لیـکن دَ هدایت په اعتبار به ویران وی دَ هغوی پوهان به دَ آسمان دَ څرمنے لاندے خراب او ناکاره خلق وی هم دَ دوی نه به فتنے پیدا کیږی او هم دوی ته به واپس کیږی۔

(۱۱) وَ قَالَ النَّبِیُّ ﷺ یَکُوْنُ فِیْ اٰخِرِ الزَّمَانِ اَقْوَامٌ اِخْوَانُ الْعَلَانِیَةِ وَ أَعْدَاءُ السَّرِیْرَةِ فَقِیْلَ یَارَسُوْلَ اللّٰهِ وَ کَیْفَ یَکُوْنُ ذٰلِکَ قَالَ ذٰلِکَ بِرَغْبَةِ بَعْضِهِمْ إِلَی بَعْضٍ وَ رَهْبَةِ بَعْضِهِمْ مِنْ بَعْضٍ (رواه احمد)

(۱۱) او نبی ﷺ اوفرمائیل: په آخره زمانه کښے به یو قوم وی چه په ښکاره به رونړه وی او په پټه به دشمنان وی پس اووئیلے شو یا رسول الله ﷺ! دا به څنګه وی وے فرمائیل: دَ یو وجه چه بعضے به بعضے نورو سره رغبت لری او بعضے به دَ بعضے نورو نه یره کوی۔

(۱۲) وَ قَالَ النَّبِیُّ ﷺ یَذْهَبُ الصَّالِحُوْنَ الْأَوَّلُ فَالْأَوَّلُ وَتَبْقٰی حُفَالَةٌ کَحُفَالَةِ الشَّعِیرِ اَوِ التَّمْرِ لَا یُبَالِیْهِمُ اللّٰهُ بَالَةً (رواه البخاری)

(۱۲) او نبی ﷺ اوفرمائیل: نیکان خلق به لاړ شی یو بل پسے او دَ کهجورو یا دَ اوربشو په شان بوس به باقی پاتے شی الله تعالی به په هغوی هیڅ پرواه نهٔ کوی۔

(۱۳) وَ قَالَ النَّبِیُّ ﷺ لَا تَقُوْمُ السَّاعَةُ حَتّٰی یَکُوْنَ اَسْعَدُ النَّاسِ بِالدُّنْیَا لُکَعَ ابْنُ لُکَعَ (رواه الترمذی)

(۱۳) او نبی ﷺ اوفرمائیل: قیامت به قائم نهٔ شی تر دے چه په خلقو کښے زیات شریف لکع بن لکع شی (په خپله ټم رذیل وی او پلار ئی هم

رذیل وی)۔

(۱۴) وَ قَالَ النَّبِیُّ ﷺ یَاْتِیْ عَلَی النَّاسِ زَمَانٌ اَلصَّابِرُ فِیْهِمْ عَلٰی دِیْنِهٖ کَالْقَابِضِ عَلَی الْجَمْرِ. (رواه الترمذی)

(۱۴)او نبی ﷺ اوفرمائیل: په خلقو به یوه زمانه راشی چه په هغے کښے به په خپل دین باندے صبر کونکے داسے وی لکه په لاس کښے سکروټے نیونکے۔

(۱۵) وَ قَالَ النَّبِیُّ ﷺ یُوْشَکُ الْاُمَمُ اَنْ تَدَاعٰی عَلَیْکُمْ کَمَا تَدَاعِیَ الْاَکِلَةُ اِلٰی قَصْعَتِهَا فَقَالَ قَائِلٌ وَ مِنْ قِلَّةٍ نَحْنُ یَوْمَئِذٍ قَالَ بَلْ اَنْتُمْ یَوْمَئِذٍ کَثِیْرٌ وَلٰکِنَّکُمْ غُثَاءٌ کَغُثَاءِ السَّیْلِ وَ لَیَنْزِعَنَّ اللّٰهُ مِنْ صُدُوْرِ عَدُوِّکُمُ الْمَهَابَةَ مِنْکُمْ وَلَیَقْذِفَنَّ فِیْ قُلُوْبِکُمُ الْوَهْنَ قَالَ قَائِلٌ یَارَسُوْلَ اللّٰهِ مَا الْوَهْنُ قَالَ حُبُّ الدُّنْیَا وَ کَرَاهِیَةُ الْمَوْتِ (رواه ابوداود)

(۱۵)او نبی ﷺ اوفرمائیل: قریبه ده چه دا ډلے(اقوام عالم) به ستاسو خلاف یو بل ته داسے بلنه کوی لکه څنګه چه خوراک کونکی خپلے پیالئ (دَ خوراک) ته بلنه کوی پس یو ویونکی اووئیل: او دا به په دغه وخت کښے زمونږ دَ کموالی دَ وجه وی؟ وے فرمائیل: بلکه تاسو به په دغه وخت کښے ډیر ئی لیکن تاسو به دَ سیلاب دَ زګ په شان زګ ئی۔ او البته الله پاک به ستاسو دَ دشمن دَ سینو نه ستاسو یره اوباسی او ستاسو په

زړونو کښے به وهن واچوی یو ویونکی اووئیل: یا رسول الله ﷺ! وهن څهٔ شے دے؟ وے فرمائیل: د دنیا محبت او د مرګ بدګنړل۔

(١٦) وَ قَالَ النَّبِیُّ ﷺ لَا تَقُوْمُ السَّاعَةُ حَتّٰی یَخْرُجَ قَوْمًا یَاْکُلُوْنَ بِاَلْسِنَتِهِمْ کَمَا تَاْکُلُ الْبَقَرَةُ بِاَلْسِنَتِهَا. (رواه احمد)

(١٦) او نبی ﷺ اوفرمائیل: قیامت به نهٔ راځی تر دے چه داسے یو قوم راشی چه هغوی به په خپلو ژبو باندے داسے خوراک کوی لکه څنګه چه غوا په ژبه باندے خوراک کوی۔ (فرق د حلالو او حرامو به نهٔ کوی)

(١٧) وَ قَالَ النَّبِیُّ ﷺ یَاْتِیْ عَلَی النَّاسِ زَمَانٌ لَا یُبَالِی الْمَرْءُ مَا اَخَذَ مِنْهُ اَمِنَ الْحَلَالِ اَمْ مِنَ الْحَرَامِ (رواه البخاری)

(١٧) او نبی ﷺ اوفرمائیل: په خلقو به داسے زمانه راشی پرواه به نهٔ کوی یو بنده چه د څهٔ نه ئی اخستل اوکړل د حلالو نه او کهٔ د حرامو نه۔

(١٨) وَ قَالَ النَّبِیُّ ﷺ اِنَّ مِنْ اَشْرَاطِ السَّاعَةِ اَنْ یَّتَدَافَعَ اَهْلُ الْمَسْجِدِ لَا یَجِدُوْنَ اِمَامًا یُصَلِّیْ بِهِمْ. (رواه احمد و ابوداود)

(١٨) او نبی ﷺ اوفرمائیل: بیشکه د قیامت د علامو نه دا هم ده چه جمات والا به یو بل لرے کوی دوی به نهٔ مومی یو داسے امام چه دوی ته مونځ ورکړی۔

(١٩) وَ قَالَ النَّبِیُّ ﷺ اِنَّ مِنْ اَشَدِّ اُمَّتِیْ لِیْ حُبًّا نَاسٌ یَکُوْنُوْنَ بَعْدِیْ یَوَدُّ اَحَدُهُمْ لَوْ رَاٰنِیْ بِاَهْلِهٖ وَ مَالِهٖ. (رواه مسلم)

(۱۹)او نبی ﷺ اوفرمائیل: بیشکه زما په امت کښے ما ـ د دیر سخت محبت کونکی هغه خلق دی چه زما نه پس به وی په هغوی کښے یو کس به دا تمنا کوی چه اے کاش! چه ما اووینی دَ خپل اهل او مال په بدله کښے۔

(۲۰) وَ قَالَ النَّبِیُّ ﷺ إِنَّهُ سَیَکُوْنُ فِیْ اٰخِرِ هٰذِهِ الْأُمَّةِ قَوْمٌ لَهُمْ مِثْلُ اَجْرِ اَوَّلِهِمْ یَأْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَ یَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ یُقَاتِلُوْنَ اَهْلَ الْفِتَنِ. (رواه البیهقی فی دلائل النبوة)

(۲۰)او نبی ﷺ اوفرمائیل: بیشکه شان دَ خبرے داسے دے چه دَ دے امت په آخر کښے به څهٔ خلق چه دَ اولنو برابر اجر به نی وی امر بالمعروف به کوی نهی عن المنکر به کوی او فتنو والا سره به جنګ کوی

(۲۱) وَ قَالَ النَّبِیُّ ﷺ لَیَأْتِیَنَّ عَلَی النَّاسِ زَمَانٌ لَا یَنْفَعُ فِیْهِ اِلَّا الدِّیْنَارُ وَالدِّرْهَمُ. (رواه احمد)

(۲۱)او نبی ﷺ اوفرمائیل: په خلقو به خامخا یو زمانه راځی چه په هغے کښے به صرف دینار او درهم فائده رسوی۔

(۲۲) وَ قَالَ النَّبِیُّ ﷺ صِنْفَانِ مِنْ اَهْلِ النَّارِ لَمْ أَرَهُمَا قَوْمٌ مَعَهُمْ سِیَاطٌ کَاَذْنَابِ الْبَقَرِ یَضْرِبُوْنَ بِهَا النَّاسَ وَنِسَاءٌ کَاسِیَاتٌ عَارِیَاتٌ مُمِیْلَاتٌ مَائِلَاتٌ رُءُوْسُهُنَّ کَاَسْنِمَةِ الْبُخْتِ الْمَائِلَةِ لَا یَدْخُلْنَ الْجَنَّةَ وَلَا یَجِدْنَ رِیْحَهَا وَ إِنَّ رِیْحَهَا لَتُوْجَدُ مِنْ مَسِیْرَةِ کَذَا وَکَذَا

(رواه مسلم)

(۲۲)او نبی ﷺ اوفرمائیل: دوه قسمه خلق اور والا دی ما هغوی لیدلے نۀ دی یو هغه ډله چه هغوی سره به کوړے وی دَ غوا دَ لکو په شان په هغے به خلق وهی او هغه بنځے چه کپړے به ئی اچولے وی، (بیا هم) بربندیے به وی، خلقو کښے به خواهش پیدا کونکے وی او په خپله به ئی هم خواهش وی سرونه به ئی دَ بختی اوښانو دَ کاږو قوبونو په شان وی، نۀ خو به جنت ته داخلیږی او نۀ به دوی دَ جنت بوئی محسوسوی او بیشکه دَ هغے بوئی دَ دومره دومره فاصلے نه موندلے شی۔ (ډیر لرے نه)

(۲۳) وَقَالَ النَّبِیُّ ﷺ اِنَّ اللّٰهَ لَا یَقْبِضُ الْعِلْمَ اِنْتِزَاعًا یَنْتَزِعُهٗ مِنَ الْعِبَادِ وَ لٰکِنْ یَقْبِضُ الْعِلْمَ بِقَبْضِ الْعُلَمَاءِ حَتّٰی اِذَا لَمْ یَبْقَ عَالِمًا اِتَّخَذَ النَّاسُ رُءُوْسًا جُهَّالًا فَسُئِلُوْا فَاَفْتَوْا بِغَیْرِ عِلْمٍ فَضَلُّوْا وَ اَضَلُّوْا (رواه البخاری ومسلم)

(۲۳)او نبی ﷺ اوفرمائیل: بیشکه الله تعالی دَ علم قبض په راویستلو نۀ کوی چه دَ خپلو بندګانو نه ئی را اوباسی لیکن علم به اخلی دَ عالمانو په اخستلو سره تر دے پورے چه یو عالم به هم باقی پاتے نکړی خلق به جاهلان خپل مشران کړی او دَ هغوی نه به پوښتنه اوکړی پس هغوی به بغیر دَ علم نه فتوی ورکړی۔ پس ګمراه به شی او نور به هم ګمراه کړی۔

(۲۴) وَ قَالَ النَّبِیُّ ﷺ تَعَلَّمُوا الْعِلْمَ وَعَلِّمُوْهُ النَّاسَ تَعَلَّمُوا

اَلْفَرَائِضَ وَ عَلِّمُوْهَا النَّاسَ تَعَلَّمُوا الْقُرْاٰنَ وَ عَلِّمُوْهُ النَّاسَ فَاِنِّیْ اِمْرَءٌ مَقْبُوْضٌ وَالْعِلْمُ سَیُنْقَبِضُ وَ یَظْهَرُ الْفِتَنُ حَتّٰی یَخْتَلِفَ اِثْنَانِ فِیْ فَرِیْضَةٍ لَا یَجِدَانِ اَحَدًا یَفْصِلُ بَیْنَهُمَا. (رواه الدارمی)

(۲۴)او نبی ﷺ اوفرمائیل: علم زده کوئ او نورو خلقو ته ئی ښایئ، فرائض(د اسلام یا مسئلے د میراث) زده کوئ او هغه خلقو ته ښایئ، قرآن پاک زده کوئ او نورو خلقو ته ئی ښایئ ځکه چه زهٔ بنده یم چه اوچتولے به شم او علم به هم عنقریب اوچت کړے شی او فتنے به ښکاره شی تر دے چه دوه کسان به په یو فرض کښے اختلاف اوکړی داسے یو کس به نهٔ بیا مومی چه هغه د دوی فیصله اوکړی.

(۲۵) وَ قَالَ النَّبِیُّ ﷺ :

اِقْرَءُوا الْقُرْاٰنَ بِلُحُوْنِ الْعَرَبِ وَ اَصْوَاتِهَا وَ اِیَّاکُمْ وَ لُحُوْنَ اَهْلِ الْعِشْقِ وَلُحُوْنَ اَهْلِ الْکِتٰبَیْنِ وَسَیَجِیْءُ بَعْدِیْ قَوْمٌ یُرَجِّعُوْنَ بِالْقُرْاٰنِ تَرْجِیْعَ الْغِنَاءِ وَالنَّوْحِ لَا یُجَاوَزُ حَنَاجِرَهُمْ مَفْتُوْنَةٌ قُلُوْبُهُمْ وَقُلُوْبُ الَّذِیْنَ یُعْجِبُهُمْ شَأْنُهُمْ. (رواه البیهقی)

(۲۵)او نبی ﷺ اوفرمائیل: قرآن پاک د عربو په لهجو(عربی لهجه یعنی د عربو په طریقه او طرز باندے) او آوازونو سره لولئ او د عاشقانو د لهجو نه ځان اوساتئ او د دواړو کتابونو والا(یهود او عیسائیانو د لهجو نه هم ځان اوساتئ) اوزر دے چه زما نه پس به یو قوم راشی چه هغوی به د قرآن

پاک (لوستلے شوے حصه)واپس (تلاوت) کوی لکه دَ سندرے او ژړا والا دَ واپس کولو په شان۔ قرآن پاک به دَ دوی دَ حلقونو نه ورانده نۀ تیریږی دَ دوی زړونه به په فتنو کښے پراتۀ وی او دَ هغے کسانو زړونه به هم (په فتنو کښے پراتۀ وی) چه دَ دوی دا حال ئی خوشحالوی۔

اَلْبَابُ الثَّانِیْ

فِی الْوَاقِعَاتِ وَالْقَصَصِ

وَفِیْهِ اَرْبَعُوْنَ قِصَّةً

(۱) وَعَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ بَیْنَمَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُوْلِ اللّٰهِ ﷺ ذَاتَ یَوْمٍ اِذْ طَلَعَ عَلَیْنَا رَجُلٌ شَدِیْدُ بَیَاضِ الثِّیَابِ شَدِیْدُ سَوَادِ الشَّعْرِ لَا یُرٰی عَلَیْهِ اَثَرُ السَّفَرِ وَ لَا یَعْرِفُهٗ مِنَّا اَحَدٌ حَتّٰی جَلَسَ اِلَی النَّبِیِّ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ :فَاَسْنَدَ رُکْبَتَیْهِ اِلٰی رُکْبَتَیْهِ وَ وَضَعَ کَفَّیْهِ عَلٰی فَخِذَیْهِ وَ قَالَ یَا مُحَمَّدُ اَخْبِرْنِیْ عَنِ

اَلْاِسْلَامِ قَالَ : اَلْاِسْلَامُ أَنْ تَشْهَدَ اَنْ لَّااِلٰـهَ اِلَّا اللّٰـهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا رَّسُوْلُ اللّٰـهِ وَ تُقِيْمَ الصَّلٰوةَ وَ تُؤْتِيَ الزَّكٰوةَ وَ تَصُوْمَ رَمَضَانَ وَ تَحُجَّ الْبَيْتَ إِنِ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيْلًا قَالَ صَدَقْتَ فَعَجِبْنَا لَهٗ يَسْأَلُهٗ وَ يُصَدِّقُهٗ قَالَ فَاَخْبِرْنِيْ عَنِ الْاِيْمَانِ قَالَ اَنْ تُؤْمِنَ بِاللّٰهِ وَ مَلَآئِكَتِهٖ وَ كُتُبِهٖ وَ رُسُلِهٖ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَ تُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهٖ وَ شَرِّهٖ قَالَ صَدَقْتَ قَالَ فَاَخْبِرْنِيْ عَنِ الْاِحْسَانِ قَالَ اَنْ تَعْبُدَ اللّٰهَ كَاَنَّكَ تَرَاهُ فَاِنْ لَّمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَاِنَّهٗ يَرَاكَ قَالَ فَاَخْبِرْنِيْ عَنِ السَّاعَةِ قَالَ مَا الْمَسْئُوْلُ عَنْهَا بِاَعْلَمَ مِنَ السَّائِلِ قَالَ فَاَخْبِرْنِيْ عَنْ اَمَارَاتِهَا قَالَ أَنْ تَلِدَ الْاَمَةُ رَبَّتَهَا وَ اَنْ تَرَى الْحُفَاةَ الْعُرَاةَ الْعَالَةَ رِعَاءَ الشَّاءِ يَتَطَاوَلُوْنَ فِي الْبُنْيَانِ قَالَ ثُمَّ انْطَلَقَ فَلَبِثْتُ مَلِيًّا ثُمَّ قَالَ لِيْ يَا عُمَرُ اَ تَدْرِيْ مَنِ السَّائِلُ قُلْتُ اَللّٰهُ وَرَسُوْلُهٗ اَعْلَمُ قَالَ فَاِنَّهٗ جِبْرِيْلُ اَتَاكُمْ يُعَلِّمُكُمْ دِيْنَكُمْ (رواه مسلم)

(۱) حضرت عمر رضی الله عنه فرمائی: چه یوه ورځ مونږه د رسول الله ﷺ سره ناست وو په دې کښې یو سړے رااورسیدو چه کپړے ئے زیاتے سپینے وے او ویښتۀ ئے زیات تور وو دا نۀ وه معلومه چه دے د سفر نه

راغلے دے او نۀ زمونږ نه هغه چا پیژندو ۔ هغه کیناستو د حضور ﷺ سره او خپل زنګونان ئے د حضور ﷺ د زنګونانو سره ملاؤ کړل (لکه څنګه چه شاګرد د استاذ مخے ته کیني) بیانے اووے اے محمد! اوښایه ماته اسلام څه دے؟ رسول الله ﷺ اوفرمائیل اسلام دادے چه تۀ ګواهی ورکړه (یعنی په ژبه سره اووایه او په زړۀ باندے یقین اوکړه) ددے خبرے چه نشته دے رښتونے معبود سوا د الله نه او محمد(ﷺ) د هغه رالیږلے شوے رسول دے او قائمه وه مونځ لره او ادا کوه زکوی لره او روژے ساته د رمضان او د خانه کعبے حج کوه که چرے ستا نه کیږی۔ (یعنی د لارے خرچ درسره وی او په لاره کښے څه یره نۀ وی) هغه اووے تا رښتیا اووے۔ مونږ حیران شو چه پخپله تپوس کوی او بیا پخپله وائی چه رښتیا دے اووے (حالانکه تپوس کونکے بے علمه وی او رښتیا دے اووے دا خو هغه کس وائی چه هغه ته علم وی دا دواړه کاره یو سرے څنګه اوکړی)بیا هغه سړی اووے ماته اوښایه چه ایمان څه دے؟ حضور ﷺ او فرمائیل ایمان دادے چه تۀ یقین اوکړه (د زړۀ نه) په الله باندے او د هغه په فرښتو باندے(چه د الله پاک بندګان دی او د هغۀ نافرمانی نۀ کوی) او د هغه په پیغمرانو باندے (چه هغوی لره الله رالیږلے دی د حق لارے د ښودنے د پاره) او په ورځ د آخرت باندے (یعنی د قیامت ورځ چه په دغه ورځ به حساب کتاب کیږی او د ښۀ او بدو اعمالو تول به کیږی) او یقین اوکړه په تقدیر باندے چه ښۀ او بد تمام

دَ الله پاک دَ طرف نه دی (یعنی دَ ټولو خالق هغه دے) هغه سړی اووے چه تا ربنتیا اووے۔ بیا هغه سړی اووے چه اوښایه ماته احسان څه دے؟ هغه اوفرمائیل احسان دادے چه تۀ دَ الله عبادت کوه په دے شان سره گویا چه تۀ خدائے وینے کۀ دومره نۀ وی نو داسے اوگنړه چه هغه تا وینی۔ بیا هغه سړی اووے چه اووایه ماته چه قیامت به کله وی؟ حضور ﷺ اوفرمائیل دَ چانه چه تپوس کوے هغه دَ تپوس کونکی نه زیات نۀ پوهیږی۔ بیا هغه سړی اووے چه ماته ددے نشانے اوښایه حضور ﷺ اوفرمائیل یوه نشانی داده چه وینزه به خپلے مالکے لره اوزیږه وی دویمه نشانی داده چه ته به اوگورے چه دَ چا په خپو پیزار نۀ وو او په تن پورے ئے کپړے نۀ وے هغه مفلسان به لوے لوے عمارتونه جوړه وی راوی وائی چه بیا هغه سړے لاړو زۀ دَ ډیر وخته پورے حصار شوم ددے نه پس حضور ﷺ ماته اوفرمائیل اے عمره تۀ پیژنے چه دا تپوس کونکے څوک وو؟ ما اووے الله او دَ هغه رسول ښۀ پوهیږی حضرتؐ اوفرمائیل چه دا جبریل وو تاسو ته ستاسو د دین دَ زده کولو دَپاره راغلے وو۔

(۲) وَ عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عُمَرَ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالَی عَنْهُ قَالَ رَجَعْنَا مَعَ رَسُوْلِ اللّٰهِ ﷺ مِنْ مَکَّةَ إِلَی الْمَدِیْنَةِ حَتّٰی إِذَا کُنَّا بِمَاءٍ بِالطَّرِیْقِ تَعَجَّلَ قَوْمٌ عِنْدَ الْعَصْرِ فَتَوَضَّئُوْا وَهُمْ عُجَالٌ فَانْتَهَیْنَا إِلَیْهِمْ وَ اَعْقَابُهُمْ تَلُوْحُ لَمْ یَمَسَّهَا الْمَاءُ فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ وَیْلٌ

لِلْأَعْقَابِ مِنَ النَّارِ اَسْبِغُوا الْوُضُوءَ (رواه مسلم)

(۲)دَ عبدالله بن عمرو رضی الله عنه نه روایت دے چه مونږ رسول الله ﷺ سره دَ مکے مکرمے نه مدینے منورے ته واپس راتلو تر دے چه مونږ په لاره کښے اوبو ته نزدے راغلو نو یوے ډلے دَ مازیګر په وخت ګښے جلتی اوکړه اودس ئی اوکړو او په هغوی جلتی کونکی وو پس مونږ هغوی ته را اورسیدو او دَ هغوی پوندے ځلیدے چه اوبۀ ورته نۀ وے رسیدلے پس رسول الله ﷺ اوفرمائیل: هلاکت دے دَ دے پوندو دَ پاره دَ اور دَ وجه، کامل اودس کوئ۔

(۳) وَ عَنْ اَبِیْ ذَرٍّ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ اَنَّ النَّبِیَّ ﷺ خَرَجَ زَمَنَ الشِّتَاءِ وَالْوَرَقُ یَتَهَافَتُ فَاَخَذَ بِغُصْنَیْنِ مِنْ شَجَرَةٍ قَالَ فَجَعَلَ ذٰلِکَ الْوَرَقُ یَتَهَافَتُ قَالَ : فَقَالَ یَا اَبَاذَرٍّ قُلْتُ لَبَّیْکَ یَارَسُوْلَ اللّٰهِ قَالَ اِنَّ الْعَبْدَ الْمُسْلِمَ لَیُصَلِّی الصَّلٰوةَ یُرِیْدُ بِهَا وَجْهَ اللّٰهِ فَتَهَافَتُ عَنْهُ ذُنُوْبُهٗ کَمَا تَهَافَتُ هٰذَا الْوَرَقُ عَنْ هٰذِهِ الشَّجَرَةِ۔ (رواه احمد)

(۳)دَ حضرت ابوذر غفاری رضی الله عنه نه روایت دے چه رسول الله ﷺ د ژمی په موسم کښے بهر ته تشریف راوړو او (دَ ونو) پانړے غورځیدے۔ نو هغوی ﷺ دَ یو ونے دوه څانګے اونیولے پس دَ هغے پانړے په غورځیدو شوے بیا ئی اوفرمائیل: اے ابو ذر! ما اووئیل: لبیک یا رسول الله! وے

فرمائیل: بیشکه مسلمان بنده ' مونځ کوی او په هغے باندے دَ الله دَ رضا ارادہ لری نو هغهٔ نه ګناهونه داسے غورځیږی لکه څنګه چه دا پانړے دَ دے ونے نه غورځیږی۔

(۴) وَ عَنْ رَبِیْعَةَ بْنِ کَعْبٍ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ قَالَ کُنْتُ أَبِیْتُ مَعَ رَسُوْلِ اللّٰهِ ﷺ فَاَتَیْتُهٗ بِوَضُوْئِهٖ وَحَاجَتِهٖ فَقَالَ لِیْ سَلْ فَقُلْتُ اَسْئَلُکَ مُرَافَقَتَکَ فِی الْجَنَّةِ قَالَ اَوَ غَیْرَ ذٰلِکَ قُلْتُ هُوَ ذَاکَ قَالَ فَاَعِنِّیْ عَلٰی نَفْسِکَ بِکَثْرَةِ السُّجُوْدِ۔

(۴)دَ حضرت ربیعه بن کعب رضی الله عنه نه روایت دے چه ما به رسول الله ﷺ سره شپه تیروله پس ما هغوی ته دَ اودس اوبهٔ او چه څهٔ ته حاجت وو هغه راوړل پس ما ته ئی اوفرمائیل: سوال کوه! ما اووئیل: زهٔ په جنت کښے ستاسو دَ ملګرتیا سوال کوم۔ وے فرمائیل:دَ دے نه علاوه بل څهٔ ؟ ما اووئیل: بس هم دا (غواړم) وے فرمائیل: پس تهٔ ما سره دَ خپل نفس باره کښے په زیاتو سجدو باندے مدد اوکړه۔(زما دَ ملګرتیا دَ پاره ډیر نوافل کوه)

(۵) وَعَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِیْرٍ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ قَالَ کَانَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ لَیُسَوِّیْ صُفُوْفَنَا حَتّٰی کَاَنَّمَا یُسَوِّیْ بِهَا الْقِدَاحُ حَتّٰی رَاٰی اَنَّا قَدْ عَقَلْنَا عَنْهُ ثُمَّ خَرَجَ یَوْمًا فَقَامَ حَتّٰی کَادَ اَنْ یُّکَبِّرَ فَرَاٰی رَجُلًا بَادِیًا صَدْرُهٗ مِنَ الصَّفِّ فَقَالَ عِبَادَ اللّٰهِ لَتُسَوُّنَّ صُفُوْفَکُمْ اَوْ

لَيُخَالِفَنَّ اللّٰهُ بَيْنَ وُجُوْهِكُم. (رواهما مسلم)

(۵)دَ نعمان بن بشیر رضی الله عنه نه روایت دے چه رسول الله ﷺ به زمونږ صفونه داسے برابرول لکه چه دا په غشی نیغوی تر دے چه هغوی ﷺ معلومه کړه چه مونږ دَ هغوی ﷺ نه پوهه حاصله کړه بیا یوه ورځ ئی تشریف راوړو پس اودریدل تر دے چه قریبه وه چه تکبیر ئی کړے وے چه یو کس ئی اولیدو، دَ هغهٔ سینه دَ صف نه بهر وتلے وه پس وے فرمائیل: اے دَ الله بندګانو! تاسو به خپل صفونه برابر ساتئ ګنے الله پاک به ستاسو په خپل مینځ کښے اختلافات پیدا کړی۔

(٦) وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ سَلَامٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَلْمَدِيْنَةَ جِئْتُ فَلَمَّا تَبَيَّنْتُ وَجْهَهُ عَرَفْتُ اَنَّ وَجْهَهُ لَيْسَ بِوَجْهِ كَذَّابٍ فَكَانَ اَوَّلُ مَا قَالَ : يَآ اَيُّهَا النَّاسُ اَفْشُوا السَّلَامَ وَاَطْعِمُوا الطَّعَامَ وَ صِلُوا الْاَرْحَامَ وَ صَلُّوْا بِالَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ تَدْخُلُوْا جَنَّةَ رَبِّكُمْ بِسَلَامٍ (رواه الترمذی وابن ماجه والدارمی)

(٦)دَ حضرت عبدالله بن سلام رضی الله عنه نه روایت دے فرمائی چه کله حضور ﷺ مدینے منورے ته تشریف راوړو نو زهٔ راغلم کله چه ما دَ دوی ﷺ مخ مبارک ته په غور سره اوکتل نو ما معلومه کړه چه دَ دوی ﷺ مخ دَ دروغژن مخ نهٔ دے پس اول هغه خبره چه دوی ﷺ اوکړه دا وه چه اے

خلقو ! سلام خور کړئ خوراک ورکوئ ، د رشته دارئ خیال ساتئ ، د شپے مونځ کوئ چه کله خلق اودۀ وی تاسو به جنت ته په سلامتیا سره داخل شئ۔

(۷) وَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهَا اَنَّهُمْ ذَبَحُوْا شَاةً فَقَالَ النَّبِیُّ ﷺ مَا بَقِیَ مِنْهَا قَالَتْ مَا بَقِیَ مِنْهَا اِلَّا کَتِفَهَا قَالَ بَقِیَ کُلُّهَا غَیْرَ کَتِفِهَا (رواه الترمذی)

(۷) د حضرت عائشه رضی الله عنها نه روایت دے چه دوی یوه چیلئ حلاله کړه۔ نو نبی ﷺ اوفرمائیل: آیا د هغے (چیلئ) نه څۀ باقی پاتے شته؟ نو عائشه رضی الله عنها اوفرمائیل: د اولی (اوږے) نه سوا بل څۀ پاتے نشته۔ پس دوی ﷺ اوفرمائیل: ټوله باقی ده سوا د اوڼی نه۔ (یعنی صدقه کړے شوے باقی ده)

(۸) وَ عَنْ اَبِیْ قَتَادَةَ رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُ اَنَّهُ کَانَ یُحَدِّثُ اَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ ﷺ مُرَّ عَلَیْهِ بِجَنَازَةٍ فَقَالَ مُسْتَرِیْحٌ اَوْ مُسْتَرَاحٌ مِنْهُ فَقَالُوْا یَارَسُوْلَ اللّٰهِ مَا الْمُسْتَرِیْحُ وَ الْمُسْتَرَاحُ مِنْهُ فَقَالَ اَلْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ یَسْتَرِیْحُ مِنْ نَصَبِ الدُّنْیَا وَ اَذَاهَا اِلٰی رَحْمَةِ اللّٰهِ وَ الْعَبْدُ الْفَاجِرُ یَسْتَرِیْحُ مِنْهُ الْعِبَادُ وَ الْبِلَادُ وَ الشَّجَرُ وَ الدَّوَابُّ. (رواه البخاری و مسلم)

(۸) او د حضرت ابو قتاده رضی الله عنه نه روایت دے چه دوی بیان کولو

چه: حضور ﷺ سره خواکښے یوه جنازه تیره شوه نو حضور ﷺ اوفرمائیل: (دا بنده یا خو) مستریح دے (راحت موندلو والا یا) مستراح منه (چه راحت ترے حاصل کړے شی) دے پس صحابه کرامو پوښتنه اوکړه یا رسول الله ﷺ مستریح او مستراح منه څهٔ شے دے؟ وے فرمائیل: مؤمن بنده دَ دنیا دَ غمونو او تکلیفونو نه دَ الله رحمت ته په ورتلو سره راحت بیا مومی (نو مستریح شو) او کنهکار بنده نه نورو بندګانو ښاریو اونو او څاروو ته راحت حاصل شی۔ (نو مستراح منه شو)

(۹) وَ عَنْ بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ دَخَلَ بِلَالٌ عَلَى رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَ هُوَ يَتَغَدّٰى فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ اَلْغَدَاءَ يَا بِلَالُ قَالَ إِنِّيْ صَائِمٌ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ نَأْكُلُ رِزْقَنَا وَ فَضْلَ رِزْقِ بِلَالٍ فِي الْجَنَّةِ اَشَعَرْتَ يَا بِلَالُ إِنَّ الصَّائِمَ لَيُسَبِّحُ عِظَامُهُ وَ يَسْتَغْفِرُ لَهُ الْمَلٰئِكَةُ مَا أُكِلَ عِنْدَهُ (رواه البیهقی فی شعب الایمان)

(۹) بریده رضی الله عنه نه روایت دے فرمائی چه بلال رضی الله عنه حضور ﷺ ته په داسے حال کښے راغلو چه حضور ﷺ صبا نارے (دَ زوال نه وړاندے خوراک) کولو نو رسول الله ﷺ اوفرمائیل: اے بلاله! طعام حاضر دے۔ حضرت بلال رضی الله عنه اوفرمائیل: زما روژه ده نو رسول الله ﷺ اوفرمائیل: مونږ خپل رزق خورو او دَ بلال رزق جنت کښے باقی

پاتے شو۔ آیا تا ته پته لګی اے بلاله! چه دَ روژه دار هډوکی (هم) تسبیح بیانوی او دۀ دَ پاره فرشتے بخښنه غواړی تر څو پورے چه دۀ سره خوراک کولے شی۔

(۱۰) وَ عَنْ جَابِرٍ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالَی عَنْهُ قَالَ اَتَیْتُ النَّبِیَّ ﷺ فِیْ دَیْنٍ کَانَ عَلٰی اَبِیْ فَدَقَقْتُ الْبَاب فَقَالَ مَنْ ذَا فَقُلْتُ أَنَا فَقَالَ أَنَا أَنا کَأَنَّهٗ کَرِهَهَا. (رواه البخاری و مسلم)

(۱۰)دَ جابر رضی الله عنه نه روایت دے چه زۀ حضور ﷺ ته راغلم (ورسره مے خبره کوله) دَ یو قرض په باره کښے چه زما په پلار باندے وو پس ما دروازه اوټکوله نو وے فرمائیل: څوک ئے؟ ما اووئیل: زۀ ۔ وے فرمائیل: زۀ زۀ ،ګویا چه دا (قِسم مبهم جواب) بد اوګنړلو۔

(۱۱) وَ عَنْ اَنَسٍ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالَی عَنْهُ قَالَ کَانَ اَخَوَانِ عَلٰی عَهْدِ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمْ فَکَانَ اَحَدُهُمَا یَاْتِی النَّبِیَّ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّم وَالْاٰخَرُ یَحْتَرِفُ فَشَکَی الْمُحْتَرِفُ أَخَاهُ النَّبِیَّ ﷺ فَقَالَ لَعَلَّکَ تُرْزَقُ بِهٖ (رواه الترمذی)

(۱۱)دَ انس رضی الله عنه نه روایت دے چه دَ حضور ﷺ په زمانه کښے دوه رونړه وو یو کس به حضور ﷺ ته راتلو او بل روزګار کولو نو هغے روزګار والا حضور ﷺ ته دَ خپل رور متعلق شکایت اوکړو نو حضور ﷺ ورته اوفرمائیل: شاید چه تا ته دَ دۀ په وجه رزق درکولے شی۔

(۱۲) وَ عَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالَی عَنْهُ قَالَ دَخَلَ رَجُلٌ اِلٰی رَسُوْلِ اللّٰهِ ﷺ وَهُوَ فِی الْمَسْجِدِ قَاعِدٌ فَتَزَحْزَحَ لَهٗ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّم فَقَالَ الرَّجُلُ یَا رَسُوْلَ اللّٰهِ إِنَّ فِی الْمَکَانِ سَعَةً فَقَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّم إِنَّ لِلْمُسْلِمِ لَحَقًّا إِذَا رَاٰهُ اَخُوْهُ اَنْ یَّتَزَحْزَحَ لَهٗ. (رواه البیهقی فی شعب الایمان)

(۱۲)دَ واثله بن خطاب رضی الله عنه روایت دے فرمائی چه یو سړے رسول الله ﷺ ته راغلو دوی ﷺ په جمات کښے تشریف فرما وو نو رسول الله ﷺ دَ هغے سړی دَ پاره (دَ خپل ځائے نه) اوخوزیدل نو هغے سړی اووئیل: یا رسول الله ﷺ ! ځائے کښے خو فراخی ده نو نبی ﷺ اوفرمائیل:بیشکه دَ مسلمان دَ پاره دا حق دے چه کله ئی خپل ورور (مسلمان) اووینی چه دَ دۀ دَ پاره (دَ خپل ځائے نه) لږ اوخوزی۔

(۱۳) وَ عَنْ عُمَرَ بْنِ اَبِیْ سَلْمَةَ رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ کُنْتُ غُلَامًا فِیْ حِجْرِ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمْ وَکَانَتْ یَدِیْ تَطِیْشُ فِی الصَّحْفَةِ فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمْ سَمِّ اللّٰهَ وَ کُلْ بِیَمِیْنِکَ وَ کُلْ مِمَّا یَلِیْکَ. (رواه البخاری ومسلم)

(۱۳)دَ عمر بن ابی سلمه رضی الله عنه نه روایت دے چه زۀ ماشوم وم دَ رسول الله ﷺ په پرورش کښے وم او زما لاس به په کاسه کښے گرځیدو نو ما ته رسول الله ﷺ اوفرمائیل: دَ الله نوم واخله په ښی لاس خوراک کوه او

دَ هغے ځائے نه خوراک کوه کوم چه تاسو ته نزدے وی۔

(۱۴) وَ عَنْ أُمَيَّةَ بْنِ مَخْشِيٍّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ رَجُلٌ يَأْكُلُ فَلَمْ يُسَمِّ حَتّٰى لَمْ يَبْقَ مِنْ طَعَامِهِ اِلَّا لُقْمَةٌ فَلَمَّا رَفَعَهَا إِلَى فِيْهِ قَالَ بِسْمِ اللّٰهِ اَوَّلَهُ وَاٰخِرَهُ فَضَحِكَ النَّبِيُّ ﷺ ثُمَّ قَالَ مَا زَالَ الشَّيْطَانُ يَأْكُلُ مَعَهُ فَلَمَّا ذَكَرَ اسْمَ اللّٰهِ اِسْتَقَاءَ مَا فِيْ بَطْنِهِ. (رواه ابو داود)

(۱۴)دَ حضرت امیه بن مخشی رضی الله عنه نه روایت دے چه یو سړی خوراک کولو او بسم الله ئی نۀ وه لوستلے تر دے چه دَ دۀ په خوراک کښے صرف یوه نورۍ پاتے شوه چه کله ئی هغه خپلے خلے ته اوچته کړه نو وے وئیل:بسم الله اوله وآخره" (دَ الله په نوم شروع دَ دے خوراک په اول او آخر کښے) پس نبی ﷺ اوخندل بیا ئی اوفرمائیل: شیطان دۀ سره دَ وخت دَ سره خوراک کولو کله چه دۀ دَ الله تعالی نوم واخستلو نو هغۀ هغه څۀ چه په ګیډه کښے ئی وو، قے کړل۔

(۱۵) وَ عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ مَسْعُوْدٍ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ قَالَ كُنَّا يَوْمَ بَدْرٍ كُلُّ ثَلَاثَةٍ عَلٰى بَعِيْرٍ فَكَانَ اَبُوْلُبَابَةَ وَ عَلِيٌّ ابْنُ اَبِيْ طَالِبٍ زَمِيْلَيْ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَكَانَتْ اِذَا جَاءَتْ عُقْبَةُ رَسُوْلِ اللّٰهِ ﷺ قَالَا نَحْنُ نَمْشِيْ عَنْكَ قَالَ مَا اَنْتُمَا بِاَقْوٰى مِنِّيْ وَمَا أَنَا بِاَغْنٰى عَنِ الْأَجْرِ مِنْكُمَا :(رواه فی شرح السنة)

(۱۵)دَ عبدالله بن مسعود رضی الله عنه نه روایت دے فرمائی چه مونږ به دَ بدر په ورځ په یو اوښ باندے درے کسان وو نو ابولبابه او علی رضی الله عنهما دَ رسول الله ﷺ ملګری وو۔ فرمائی چه کله به دَ رسول الله ﷺ نوبت (وار) راغلو نو دے دواړو به وئیل: مونږ به ستاسو په ځائے پیدل تګ کوؤ۔ رسول الله ﷺ به ورته اوفرمائیل: نهٔ خو تاسو زما نه زیات مضبوط ئی او نهٔ زهٔ ستاسو نه زیات دَ اجر نه بے پرواه یم۔(یعنی څنګه چه تاسو دَ ثواب او اجر طمع کوئ زهٔ هم کوم)

(۱۶) وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ قَالَ لَقِيْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ ﷺ فَقُلْتُ مَا النَّجَاةُ فَقَالَ اَمْلِكْ عَلَيْكَ لِسَانَكَ وَلْيَسَعْكَ بَيْتُكَ وَابْكِ عَلٰى خَطِيْئَتِكَ (رواه احمد والترمذی)

(۱۶)دَ عقبه بن عامر رضی الله عنه نه روایت دے فرمائی چه ما دَ رسول الله ﷺ سره ملاقات اوکړو نو ما ورته اووئیل: نجات څهٔ کښے دے؟ وے فرمائیل: خپله ژبه قابو اوساته ٠ او خپل کور دِ تا له ځائے درکړی او په خپله خطا باندے ژړا کوه۔

(۱۷) وَعَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ بَيْنَا رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ ذَاتَ لَيْلَةٍ يُصَلِّيْ فَوَضَعَ يَدَهٗ عَلَى الْاَرْضِ فَلَدَغَتْهُ عَقْرَبٌ فَنَاوَلَهَا رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنَعْلِهٖ فَقَتَلَهَا بِنَعْلِهٖ فَلَمَّا

اِنْصَرَفَ قَالَ لَعَنَ اللّٰهُ الْعَقْرَبَ مَا تَدَعُ مُصَلِّيًا وَلَا غَيْرَهُ اَوْ (قَالَ) نَبِيًّا وَ غَيْرَهُ ثُمَّ دَعَا بِمِلْحٍ وَمَاءٍ فَجَعَلَهُ فِيْ اِنَاءٍ ثُمَّ جَعَلَ يَصُبُّهُ عَلَى اِصْبَعِهِ حَيْثُ لَدَغَتْهُ وَ يَمْسَحُهَا وَ يَعُوِّذُهَا بِالْمُعَوَّذَتَيْنِ . (رواه البيهقي في شعب الايمان)

(۱۷) دَ علی رضی الله عنه نه روایت دے چه رسول الله ﷺ اوفرمائیل: یوه شپه رسول الله ﷺ مونځ کولو نو لاس مبارک ئی په زمکه باندے کیخودو نو یو لړم اوچیچلو نو هغه رسول الله ﷺ په خپله پنړه باندے اووهلو او قتل ئی کړو چه کله را اوګرځیدل نو وے فرمائیل: الله تعالی په لړم لعنت اوکړی نۀ مونځ ګذار پریږدی او نۀ بل څوک یا ئی داسے اوفرمائیل: نۀ نبی پریږدی او نۀ بل څوک، بیا ئی اوبۀ او مالګه را اوغوستل اوپه یو لوښی کښے ئی واچول بیا ئی هغه په خپله ګوته مبارکه باندے اچولے کوم ځائے کښے چه لړم چیچلے وو مکلو ئی او معوذتین ئی پرے لوستل۔

(۱۸) وَ عَنْ اُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ بَعَثَنَا رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِلٰى اُنَاسٍ مِنْ جُهَيْنَةَ فَاَتَيْتُ عَلٰى رَجُلٍ مِنْهُمْ فَذَهَبْتُ اَطْعِنُهُ فَقَالَ: لَااِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ فَطَعَنْتُهُ فَقَتَلْتُهُ فَجِئْتُ اِلَى رَسُوْلِ اللّٰهِ ﷺ فَاَخْبَرْتُهُ فَقَالَ اَقَتَلْتَهُ وَ قَدْ شَهِدَ اَنْ لَّااِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ قُلْتُ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ اِنَّمَا فَعَلَ ذٰلِكَ تَعَوُّذًا قَالَ فَهَلَّا شَقَقْتَ عَنْ

قَلْبِهٖ۔

(۱۸)دَ اسامه بن زید رضی الله عنهما نه روایت دے فرمائی چه رسول الله ﷺ مونږ دَ جهینه څخه خلقو ته لیږلے وو نو زهٔ هغوی کښے یو سړی ته راغلم نو شروع مے اوکړه هغه مے په نیزه وهلو نو هغهٔ اووئیل: لا اله الا الله، او ما په نیزه اووهلو قتل مے کړو۔ بیا زهٔ نبی ﷺ ته راغلم او خبر مے ورکړو نو ما ته ئی اوفرمائیل: آیا تا قتل کړو او هغهٔ دا کواهی کوله چه دَ الله تعالی نه سوا بل معبود نشته ما اووئیل: یا رسول الله ﷺ دا (کواهی) خو ئی دَ ځان بچ کولو دَ پاره کوله، وے فرمائیل: تا دَ هغهٔ زړهٔ ولے نهٔ څیرلو۔

(۱۹) وَ عَنْ أَبِیْ هُرَیرَةَ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالَی عَنْهُ قَالَ اِنَّ رَجُلًا تَقَاضٰی رَسُوْلَ اللّٰهِ ﷺ فَاَغْلَظَ لَهٗ فَهَمَّ اَصْحَابُهٗ فَقَالَ دَعُوْهُ فَاِنَّ لِصَاحِبِ الْحَقِّ مَقَالًا وَاشْتَرُوْا لَهٗ بَعِیرًا فَاَعْطُوْهُ إِیَّاهُ قَالُوْا لَانَجِدُ اِلَّا اَفْضَلَ مِنْ سِنِّهٖ قَالَ اِشْتَرُوْهُ فَاَعْطُوْهُ اِیَّاهُ فَاِنَّ خَیْرَکُمْ اَحْسَنُکُمْ قَضَاءً. (رواه البخاری ومسلم)

(۱۹)دَ ابو هریره رضی الله عنه نه روایت دے فرمائی چه یو سړی دَ رسول الله ﷺ نه غوښتنه اوکړه نو سختی ورته اوکړه پس صحابه کرامو اراده اوکړه (دَ هغهٔ دَ وهلو) نو نبی ﷺ اوفرمائیل: دے پریږدئ ځکه چه دَ حقدار دَ پاره خبره کول شته دهٔ له یو اوښ واخلئ او دهٔ ته ئی ورکړئ صحابه کرامو

اوفرمائیل: مونږ خو نۀ بیا مومو مګر یو داسے اوښ چه دَ هغے اوښ (کوم چه دَ دۀ قرض دے) نه زیات عمر والا دے۔ وے فرمائیل: دغه واخلئ او دۀ ته ئی ورکړئ ځکه چه تاسو کښے بهترین بنده هغه دے چه ښکلے ادا کونکے وی۔(قرض او حق وغیره په ښکلے طریقه ورکونکے وی)۔

(۲۰) وَ عَنْ اُمِّ سَلْمَةَ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهَا اَنَّهَا کَانَتْ عِنْدَ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّم وَ مَیْمُوْنَةَ اِذْ اَقْبَلَ ابْنُ اُمِّ مَکْتُوْمٍ رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُ فَدَخَلَ عَلَیْهِ فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّم اِحْتَجِبَا مِنْهُ فَقُلْتُ یَا رَسُوْلَ اللّٰهِ اَلَیْسَ هُوَ اَعْمٰی لَا یُبْصِرُنَا فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّم اَفَعَمْیَاوَانِ اَنْتُمَا اَلَسْتُمَا تُبْصِرَانِهِ.

(رواه احمد والترمذی و ابوداود)

(۲۰)دَ ام سلمه رضی الله عنها نه روایت دے چه زۀ دَ رسول الله ﷺ سره وم او میمونه رضی الله عنها هم (وه) په دے وخت کښے ابن ام مکتوم رضی الله عنه راغلو نو دَ رسول الله ﷺ خوا ته (دننه) راغلو پس رسول الله ﷺ اوفرمائیل: تاسو دواړه دَ دۀ نه پرده اوکړئ نو ما اووئیل: یا رسول الله ﷺ آیا دے ړوند نۀ دے مونږ (خو) لیدلے نۀ شی نو رسول الله ﷺ اوفرمائیل: آیا تاسو دواړه هم ړندے ئی آیا تاسو ئی نۀ وینئ۔

(۲۱) وَ عَنْ اَبِیْ هُرَیْرَةَ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ عَنِ النَّبِیِّ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّم قَالَ کَانَتْ اِمْرَأَتَانِ مَعَهُمَا اِبْنَاهُمَا جَآءَ الذِّئْبُ فَذَهَبَ

بِابْنِ اِحْدَاهُمَا فَقَالَتْ صَاحِبَتُهَا اِنَّمَا ذَهَبَ بِابْنِکِ وَ قَالَتِ الْاُخْرٰی اِنَّمَا ذَهَبَ بِابْنِکِ فَتَحَاکَمَتَا اِلٰی دَاوٗدَ فَقَضٰی بِهٖ لِلْکُبْرٰی فَخَرَجَتَا عَلٰی سُلَیْمَانَ بْنِ دَاوٗدَ فَاَخْبَرَتَاهُ فَقَالَ ائْتُوْنِیْ بِالسِّکِّیْنِ اَشُقُّهُ بَیْنَکُمَا فَقَالَتِ الصُّغْرٰی لَا تَفْعَلْ یَرْحَمُکَ اللّٰهُ هُوَ ابْنُهَا فَقَضٰی لِلصُّغْرٰی۔ (رواه البخاری ومسلم)

(۲۱) دَ ابو هریره رضی الله عنه نه روایت دے چه نبی ﷺ اوفرمائیل: دوه ښځے وے او دواړو سره خپل ځامن وو نو شرمخ راغلو او دَ یوے ځوے ئی اوتختولو نو هغے ملګرے ئی اووئیل: ستا ځوے ئی تختولے دے او هغے بلے اووئیل: (نه) ستا ځوے ئی تختولے دے نو دواړو داؤد علیه السلام ته فیصله یوړله نو داؤد علیه السلام دَ مشرے په حق کښے فیصله اوکړه نو دواړه را اووتلے او سلیمان بن داؤد علیه السلام ته راغلے او هغوی علیه السلام ته ئی خبر ورکړو نو سلیمان علیه السلام اوفرمائیل: ما ته چاړۀ راوړئ زۀ به ستاسو په مینځ کښے نیم کړم نو کشرے اووئیل: په تا دِ الله رحم اوکړی داسے مۀ کوه دَ دے ځوے دے پس دَ کشرے په حق کښے ئی فیصله اوکړه۔

(۲۲) وَ عَنْ بُرَیْدَةَ رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ بَیْنَمَا رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ یَمْشِیْ اِذْ جَاءَهٗ رَجُلٌ مَعَهٗ حِمَارٌ فَقَالَ یَا رَسُوْلَ اللّٰهِ اِرْکَبْ وَ تَاَخَّرَ الرَّجُلُ فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ لَا

اَنْتَ اَحَقُّ بِصَدْرِ دَابَّتِکَ اِلَّا اَنْ تَجْعَلَهُ لِیْ قَالَ جَعَلْتُهُ لَکَ فَرَکِبَ. (رواه الترمذی)

(۲۲)دَ بریده رضی الله عنه نه روایت دے چه رسول الله ﷺ روان وو چه یو سړے ورته راغلو ورسره خر وو نو وے وئیل: یا رسول الله ﷺ سور شه او په خپله هغه سړے روستو شو نو رسول الله ﷺ اوفرمائیل: نه ، تۀ دَ خپلے سورلئ په مخکښے ځائے (سیټ) کیناستلو حقدارئے البته کۀ تۀ ئی زما دَ پاره کړے هغۀ اووئیل: ما ستاسو دَ پاره کړه نو بیا دوی ﷺ سوارۀ شول۔

(۲۳) وَ عَنْ اَنَسٍ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا اِسْتَحْمَلَ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اِنِّیْ حَامِلُکَ عَلٰی وَلَدِ نَاقَةٍ فَقَالَ مَا اَصْنَعُ بِوَلَدِ النَّاقَةِ فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ وَهَلْ تَلِدُ الْاِبِلُ اِلَّا النُّوْقُ۔ (رواه الترمذی)

(۲۳)دَ انس رضی الله عنه نه روایت دے چه یو سړی دَ رسول الله ﷺ نه سورلی اوغوستله نو رسول الله ﷺ ورته اوفرمائیل: زۀ تا دَ اوښے په بچی باندے سوروم (یعنی سورلئ دَ پاره دَ اوښے بچے درکوم) نو هغۀ اووئیل: زۀ به دَ اوښے په بچی څۀ اوکړم؟ نو رسول الله ﷺ اوفرمائیل:دا اوښان خو نۀ زیږوی مګر اوښے۔ (یعنی لوے اوښ هم دَ اوښے بچے وی)

(۲۴) وَعَنْ اَبِیْ اَیُّوْبَ الْاَنْصَارِیِّ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ قَالَ جَاءَ

رَجُلٌ اِلَی النَّبِیِّ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّم فَقَالَ عِظْنِیْ وَ اَوْجِزْ فَقَالَ اِذَا قُمْتَ فِیْ صَلٰوتِکَ فَصَلِّ صَلٰوةَ مُوَدِّعٍ وَلَا تَکَلَّمْ بِکَلَامٍ تَعْتَذِرُ مِنْهُ غَدًا وَاجْمَعِ الْاَیَاسَ مِمَّا فِیْ اَیْدِی النَّاسِ. (رواه احمد)

(۲۴) دَ ابوایوب انصاری رضی الله عنه نه روایت دے چه یو سړے رسول الله ﷺ ته راغلو نو وے وئیل: ما ته وعظ اوکړه او مختصر اوکړه۔ پس رسول الله ﷺ ورته اوفرمائیل: کله چه مونځ ته اودریږے نو (دنیا نه) دَ رخصت کیدونکی په شان مونځ کوه (لکه چه دا ستا آخری مونځ دے) او داسے خبرے مهٔ کوه چه صبا بیا دَ هغے معذرت کوے او ناامیدی جمع کړه دَ هغے څهٔ نه چه دَ خلقو په لاسونو کښے دی۔ (یعنی دَ خلقو دَ مالونو نه بے طمع شه)

(۲۵) وَ عَنْ اَنَسٍ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالَی عَنْهُ قَالَ بَیْنَمَا نَحْنُ فِی الْمَسْجِدِ مَعَ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّم اِذْ جَاءَ اَعْرَابِیٌّ فَقَامَ یَبُوْلُ فِی الْمَسْجِدِ فَقَالَ اَصْحَابُ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّم مَهْ مَهْ فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ لَا تُزْرِمُوْهُ دَعُوْهُ فَتَرَکُوْهُ حَتّٰی بَالَ ثُمَّ اِنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ دَعَاهُ فَقَالَ لَهُ اِنَّ هٰذِهِ الْمَسَاجِدَ لَا تَصْلُحُ لِشَیْءٍ مِنْ هٰذِهِ الْبَوْلِ وَ الْقَذِرِ وَاِنَّمَا هِیَ لِذِکْرِ اللّٰهِ وَالصَّلَاةِ وَ قِرَاءَةِ الْقُرْاٰنِ أَوْ کَمَا قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّم قَالَ وَ اَمَرَ رَجُلًا مِنَ الْقَوْمِ فَجَاءَ بِدَلْوٍ مِنْ مَّاءٍ فَشَنَّهُ

عَلَيْهِ۔ (رواه البخاری ومسلم)

(۲۵)دَ حضرت انس رضی الله عنه نه روایت دے چه مونږ رسول الله ﷺ سره په جمات کښے وو په دے کښے یو باندیچی راغلو اودریدلو او په جمات کښے متیازے شروع کړے۔ صحابه کرامو دَ رسول الله ﷺ ورته اووئیل: مه مه (مه کوه دا څۀ کوے) نبی علیه السلام اوفرمائیل: دے مۀ منع کوئ متیازے پرے مۀ بندوئ دے پریږدئ پس صحابه کرامو پریخودو تر دے چه متیازے ئی اوکړے بیا رسول الله ﷺ هغه را اوبللو ورته ئی اوفرمائیل: دا جماتونه دَ دے متیازو او کندکو (ځایونه نۀ دی او دَ دے) دَ پاره صلاحیت نۀ لری بیشکه دا جماتونه دَ الله پاک دَ ذکر، مونځ او دَ قرآن پاک دَ تلاوت دَ پاره دی۔ یا څنګه چه رسول الله ﷺ اوفرمائیل، راوی وائی بیا هغوی ﷺ په ډله کښے یو سړی ته حکم اوکړو نو هغۀ یوه بوکه اوبۀ راوړے نو حضور ﷺ په هغه ځائے باندے اوبۀ واړولے۔

(۲۶) وَعَنْ طَلْقِ بْنِ عَلِيٍّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجْنَا وَفْدًا اِلٰى رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَايَعْنَاهُ وَ صَلَّيْنَا مَعَهُ وَ اَخْبَرْنَاهُ اَنَّ بِاَرْضِنَا بِيْعَةً لَنَا فَاسْتَوْهَبْنَا مِنْ فَضْلِ طُهُوْرِهٖ فَدَعَا بِمَاءٍ فَتَوَضَّاَ وَ تَمَضْمَضَ ثُمَّ صَبَّهُ لَنَا فِيْ اَدَاوَةٍ وَ اَمَرَنَا فَقَالَ اُخْرُجُوْا فَاِذَا اَتَيْتُمْ اَرْضَكُمْ فَاكْسِرُوْا بِيْعَتَكُمْ وَ اَنْضِحُوْا مَكَانَهَا بِهٰذَا الْمَاءِ وَاتَّخِذُوْهَا مَسْجِدًا قُلْنَا اِنَّ الْبَلَدَ بَعِيْدٌ وَالْحَرُّ شَدِيْدٌ وَالْمَاءُ يَنْشِفُ فَقَالَ مُدُّوْهُ

فَاِنَّهٗ لَا یَزِیْدُهٗ اِلَّا طَیِّبًا. (رواه النسائی)

(۲۶)دَ طلق بن علی رضی الله عنه روایت دے فرمائی مونږ دَ یو وفد په صورت کښے حضور ﷺ ته لاړو نو مونږ ورسره بیعت اوکړو او مونږ ورسره مونځ اوکړو بیا ورته مونږ خبر ورکړو چه زمونږ په زمکه (علاقه) کښے یوه ګرجه ده۔ نو مونږ دَ دوی ﷺ نه دَ اودس باقی پاتے اوبۀ اوغوستلے پس حضور ﷺ اوبۀ را اوغوستلے اودس ئی اوکړو مضمضه ئی اوکړه بیا ئی هغه مونږ دَ پاره په یو لوښی کښے واچولے او مونږ ته ئی حکم اوکړو چه لاړ شئ کله چه تاسو خپلے زمکے (علاقے) ته اورسئ نو خپله ګرجه ورانه کړئ او دَ هغے په ځائے دا اوبۀ واچوئ او جمات په کښے جوړ کړئ مونږ ورته اووئیل: زمونږ ښار لرے دے او ګرمی زیاته ده او اوبۀ اوچیږی نو وے فرمائیل: دا زیاتوئ ځکه چه دے کښے دا زیاتی اوبۀ سوادَ پاکوالی نه څۀ نۀ زیاتوی۔

(۲۷) وَ عَنْ جُوَیْرِیَةَ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالَی عَنْهَا اَنَّ النَّبِیَّ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ مِنْ عِنْدِهَا بُکْرَةً حِیْنَ صَلَّی الصُّبْحَ وَهِیَ فِیْ مَسْجِدِهَا ثُمَّ رَجَعَ بَعْدَ اَنْ اَضْحٰی وَهِیَ جَالِسَةٌ قَالَ مَا زِلْتِ عَلَی الْحَالِ الَّتِیْ فَارَقْتُکِ عَلَیْهَا قَالَتْ نعم قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ لَقَدْ قُلْتُ بَعْدَکِ اَرْبَعَ کَلِمَاتٍ ثَلَاثَ مِرَارٍ لَوْ وُزِنَتْ بِمَا قُلْتِ الْیَوْمَ لَوَزَنَتْهُنَّ سُبْحَانَ اللّٰهِ وَ بِحَمْدِهٖ عَدَدَ خَلْقِهٖ وَ رِضَا نَفْسِهٖ وَزِنَةَ

عَرْشِهٖ وَ مِدَادَ كَلِمَاتِهٖ

(۲۷)دَ حضرت جویریه رضی الله عنها نه روایت دے چه حضورﷺ دَ دے دَ خوا نه دَ صبا په وخت کښے تشریف یوړو کله چه دَ صبا مونځ اوکړو او جویریه رضی الله عنها دَ خپل مونځ په ځائے کښے وه بیا حضورﷺ واپس راغلو دَ څانبنت په وخت کښے او دا ناسته وه۔ وے فرمائیل: تۀ هم په هغه حال پاتے شوے په کوم چه درنه زۀ جدا شوے وم۔ وے وئیل: او۔ نبی ﷺ اوفرمائیل: ما ستا نه پس څلور کلمے درے ځله اولوستلے کۀ چرته دا وزن کړے شی دَ هغه څۀ په مقابله کښے چه تا نن وئیلے دی نو دا به ترے وزنی شی۔(هغه کلمات دا دی) ترجمه:"پاکی ده الله پاک لره دَ هغۀ ثناء سره دَ هغۀ دَ مخلوق دَ شمیر برابر او دَ هغۀ دَ رضامندئ مطابق او دَ هغۀ دَ عرش دَ وزن مطابق او دَ هغۀ دَ کلماتو دَ شمیر برابر۔

(۲۸) وَ عَنْ اَبِیْ قَتَادَةَ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ قَالَ قَالَ رَجُلٌ یَا رَسُوْلَ اللّٰهِ اَرَاَیْتَ اِنْ قُتِلْتُ فِیْ سَبِیْلِ اللّٰهِ صَابِرًا مُحْتَسِبًا مُقْبِلًا غَیْرَ مُدْبِرٍ یُکَفِّرُ اللّٰهُ عَنِّیْ خَطَایَایَ فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ نَعَمْ فَلَمَّا أَدْبَرَ نَادَاهُ فَقَالَ نَعَمْ إِلَّا الدَّیْنَ کَذَالِکَ قَالَ جِبْرِیْل. (رواهما مسلم)

(۲۸)دَ ابو قتاده رضی الله عنه نه روایت دے فرمائی چه یو سړی اووئیل: یا رسول الله ﷺ ! ستاسو څۀ خیال دے(ما ته هم خبر راکړئ) کۀ زۀ دَ الله په لار کښے قتل کړے شوم صبر کونکے، دَ ثواب نیت کونکے، وړاندے

تلونکے نۀ شا کونکے نو اللہ پاک بہ زما گناھونہ ما نہ اورژوی؟ نو رسول اللہ ﷺ اوفرمائیل: او، چہ کلہ واپس شو نو آواز ئی ورتہ اوکړو:او مکر قرض نہ، داسے جبرئیل علیہ السلام اوفرمائیل۔

(۲۹) وَ عَنْ أَبِیْ ذَرٍّ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ قَالَ دَخَلْتُ عَلٰی رَسُوْلِ اللّٰہِ ﷺ فَذَکَرَ الْحَدِیْثَ بِطُوْلِہٖ اِلٰی أَنْ قَالَ قُلْتُ یَا رَسُوْلَ اللّٰہِ اَوْصِنِیْ قَالَ اُوْصِیْکَ بِتَقْوَی اللّٰہِ فَاِنَّہُ اَزْیَنُ لَاَمْرِکَ کُلِّہٖ قُلْتُ زِدْنِیْ قَالَ عَلَیْکَ بِتِلَاوَۃِ الْقُرْاٰنِ وَ وَذِکْرِ اللّٰہِ عَزَّ وَجَلَّ فَاِنَّہُ ذِکْرٌ لَّکَ فِی السَّمَاءِ وَ نُوْرٌ لَکَ فِی الْاَرْضِ قُلْتُ زِدْنِیْ قَالَ عَلَیْکَ بِطُوْلِ الصَّمْتِ فَاِنَّہُ مُطْرِدَۃٌ لِلشَّیْطَانِ وَعَوْنٌ لَکَ عَلٰی اَمْرِ دِیْنِکَ قُلْتُ زِدْنِیْ قَالَ اِیَّاکَ وَ کَثْرَۃَ الضِّحْکِ فَاِنَّہُ یُمِیْتُ الْقَلْبَ وَ یَذْھَبُ بِنُوْرِ الْوَجْہِ قُلْتُ زِدْنِیْ قَالَ قُلِ الْحَقَّ وَ اِنْ کَانَ مُرًّا قُلْتُ زِدْنِیْ قَالَ لَاتَخَفْ فِی اللّٰہِ لَوْمَۃَ لَائِمٍ قُلْتُ زِدْنِیْ قَالَ لِیَحْجِزْکَ عَنِ النَّاسِ مَا تَعْلَمُ عَنْ نَفْسِکَ۔

(۲۹) حضرت ابوذر رضی اللہ عنہ فرمائی زۀ رسول اللہ ﷺ تہ ورغلم او بیا ئی اوږد حدیث ذکر کړو تر دے چہ وے وئیل: ما اووئیل: یا رسول اللہ ﷺ ما تہ وصیت اوکړہ۔ وے فرمائیل: زۀ تا تہ دَ اللہ دَ یرے وصیت کوم څکہ چہ دا بہ ستا ھر کار بنکلے کړی۔ ما ورتہ اووئیل: ما تہ زیات اوکړئ نو وے فرمائیل: پہ خپل ځان باندے دَ قرآن پاک تلاوت، او دَ اللہ عز وجل

ذکر لازم کړه ځکه چه دا به ستا دَ پاره په آسمان کښے ذکر او په زمکه کښے رنړا وی ما ورته اووئیل: ما ته زیات اوکړئ نو وے فرمائیل: اورد چپوالے په ځان لازم کړه۔ ځکه چه دا شیطان شړی او ستا دَ پاره ستا دَ دین په کار کښے مددګار دے۔ ما ورته اووئیل: ما ته زیات اوکړئ نو وے فرمائیل: ځان دَ زیاتے خندا نه بچ اوساته ځکه چه دا زړۂ مړ کوی او دَ مخ رنړا ختموی ما ورته اووئیل:ما ته زیات اوکړئ وے فرمائیل: حق خبره کوه اګر کۀ ترخه وی ما ورته اووئیل: ما ته زیات اوکړئ وے فرمائیل: دَ الله پاک (دَ دین) په باره کښے دَ چا دَ ملامت کونکی دَ ملامتیا نه یره مۀ کوه۔ ما ورته اووئیل: ما ته زیات اوکړئ نو وے فرمائیل: پکار ده چه دَ خلقو (دَ عیبونو) نه منع کړی تا (دَ) هغه څۀ (اصلاح) چه تا په خپل ځان کښے معلوم دی۔

(۳۰) وَ عَنْ اَبِیْ هُرَیْرَةَ رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُ اَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ ﷺ قَالَ أَتَدْرُوْنَ مَا الْغِیْبَةُ ؟ قَالُوْا اَللّٰهُ وَرَسُوْلُهٗ اَعْلَمُ قَالَ ذِکْرُکَ اَخَاکَ بِمَا یَکْرَهُ قِیْلَ اَفَرَاَیْتَ إِنْ کَانَ فِیْ اَخِیْ مَا اَقُوْلُ قَالَ اِنْ کَانَ فِیْهِ مَا تَقُوْلُ فَقَدْ اِغْتَبْتَهٗ وَإِنْ لَمْ یَکُنْ فِیْهِ مَا تَقُوْلُ فَقَدْ بَهَتَّهٗ :(رواه مسلم)

(۳۰)دَ ابو هریره رضی اللہ عنه نه روایت دے چه رسول الله ﷺ اوفرمائیل: آیا تاسو ته پته لګی چه غیبت څۀ دے؟ دوی اووئیل: الله او دَ هغۀ رسول ته پته لګی۔وے فرمائیل: (غیبت دا دے چه) تۀ دَ خپل رور باره کښے دَ هغه څۀ تذکره کوے چه هغه ئی بد ګڼری '' اووئیلے شو ' ستاسو څۀ

خیال دے (مونږ ته هم خبر راکړئ چه) کهٔ چرته زما په رور کښے هغه څهٔ موجود وی کوم چه زهٔ ذکر کوم۔ وے فرمائیل: کهٔ په هغهٔ کښے هغه څهٔ موجود وی کوم چه تهٔ ذکر کوے نو تا ئی غیبت اوکړو او کهٔ چرته هغه څهٔ په کښے نهٔ وی کوم چه تهٔ وائے نو بیا خو دِ په هغه باندے تور (بهتان) اولګولو۔ (چه دَ غیبت نه هم سخته ګناه ده)

(۳۱) وَعَنْ جَابِرٍ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ أَوْحَی اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَی جِبْرِیْلَ عَلَیْهِ السَّلَامُ اَنْ اَقْلِبْ مَدِیْنَةَ کَذَا وَ کَذَا بِاَهْلِهَا فَقَالَ یَارَبِّ اِنَّ فِیْهِمْ عَبْدُکَ فَلَانًا لَمْ یَعْصِکَ طَرْفَةَ عَیْنٍ اَقْلِبْهَا عَلَیْهِ وَ عَلَیْهِمْ فَاِنَّ وَجْهَهٗ لَمْ یَتَمَعَّرْ فِیَّ سَاعَةً قَطُّ .(رواه البیهقی فی شعب الایمان)

(۳۱) دَ حضرت جابر رضی الله عنه نه روایت دے فرمائی چه رسول الله ﷺ اوفرمائیل: الله تعالی جبرئیل علیه السلام ته وحی اوکړه چه فلانکے بنار دَ خپلو اوسیدونکو سره الټه کړه نو جبرئیل علیه السلام اووئیل: اے زما ربه ! په هغوی کښے خو ستا فلانکے بنده دے چه ستا نافرمانی ئی دَ سترګے دَ رپ برابر هم نهٔ ده کړے وے فرمائیل: په دهٔ او دوی باندے ئی نسکور کړه ځکه چه دَ دهٔ مخ زما (دَ نافرمانئ) باره کښے چرته یو ساعت هم نهٔ دِ متغیر شوے۔

(۳۲) وَ عَنْ اِبْنِ مَسْعُوْدٍ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ أَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّی

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّم نَامَ عَلَى حَصِيْرٍ فَقَامَ وَ قَدْ اَثَّرَ فِيْ جَسَدِهٖ فَقَالَ ابْنُ مَسْعُوْدٍ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ لَوْ اَمَرْتَنَا أَنْ نَّبْسُطَ لَكَ وَ نَعْمَلَ فَقَالَ مَالِيْ وَ لِلدُّنْيَا وَ مَا أَنَا وَالدُّنْيَا إِلَّا كَرَاكِبٍ اِسْتَظَلَّ تَحْتَ شَجَرَةٍ ثُمَّ رَاحَ وَ تَرَكَهَا (رواه الترمذی وابن ما جه)

(۳۲)دَ حضرت عبدالله بن مسعود رضی الله عنه نه روایت دے چه رسول الله ﷺ په یو پوزکی باندے اودۀ شو بیا پاسیدو او پوزکی ئی په بدن کښے نشانونه جوړ کړے وو۔ نو ابن مسعود اووئیل: یا رسول الله ﷺ ! کۀ تاسو مونږ ته حکم کړے وے چه مونږ تاسو له یو بستره تیاره کړو او جوړه کړو (نودا حکم به بنۀ وو) نو وے فرمائیل: زما او دَ دنیا څۀ (تعلقات) دی۔ زۀ خو دَ دنیا په نسبت نۀ یم مګر دَ یو سور بنده په شان چه دَ یو اونے لاندے سوری ته ئی آرام اوکړه بیا لاړو او هغه ئی پریخوده۔

(۳۳) وَعَنْ اَبِيْ مَسْعُوْدٍ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ قَالَ كُنْتُ اَضْرِبُ غُلَامًا لِّيْ فَسَمِعْتُ مِنْ خَلْفِيْ صَوْتًا اِعْلَمْ أَبَا مَسْعُوْدٍ اَللّٰهُ اَقْدَرُ عَلَيْكَ مِنْكَ عَلَيْهِ فَالْتَفَتُّ فَاِذَا هُوَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَارَسُوْلَ اللّٰهِ هُوَ حُرٌّ لِوَجْهِ اللّٰهِ فَقَالَ اَمَا إِنَّكَ لَوْ لَمْ تَفْعَلْ لَلَفَحَتْكَ النَّارُ اَوْ (قَالَ) لَمَسَّتْكَ النَّارُ. (رواه مسلم)

(۳۳)دَ حضرت ابو مسعود رضی الله عنه نه روایت دے فرمائی چه ما خپل غلام وهلو نو دَ شا طرف نه مے یو آواز واؤریدو چه " ابو مسعود ! پوهه

شه الله ډیر قادر دے په تا باندے ستا نه په دۀ باندے (یعنی تۀ چه په دۀ څومره طاقتور ئے الله دَ دے نه په تا باندے زیات طاقتور دے) نو ما اوکتل ناکهانه رسول الله ﷺ وو۔ نو ما اوئیل: یا رسول الله ﷺ! دے آزاد دے دَ الله پاک دَ رضا دَ پاره نو وے فرمائیل: خبردار! کۀ تا داکار نۀ وے کړے نو اور به خامخا سیزلے وے یا ئی اوفرمائیل: اور به درته خامخا در رسیدلے وو۔

(۳۴) وَ عَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا قَالَ کُنْتُ خَلْفَ رَسُوْلِ اللّٰهِ ﷺ یَوْمًا فَقَالَ یَاغُلَامُ اِحْفَظِ اللّٰهَ یَحْفَظْکَ اِحْفَظِ اللّٰهَ تَجِدْهُ تُجَاهَکَ وَاِذَا سَاَلْتَ فَاسْئَلِ اللّٰهَ وَاِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللّٰهِ وَاعْلَمْ اَنَّ الْاُمَّةَ لَوْ اِجْتَمَعَتْ عَلٰی اَنْ یَنْفَعُوْکَ بِشَیْءٍ لَمْ یَنْفَعُوْکَ اِلَّا بِشَیْءٍ وَ قَدْ کَتَبَهُ اللّٰهُ لَکَ وَلَوْ اِجْتَمَعُوْا عَلٰی اَنْ یَّضُرُّوْکَ بِشَیْءٍ لَمْ یَضُرُّوْکَ اِلَّا بِشَیْءٍ قَدْ کَتَبَ اللّٰهُ عَلَیْکَ رُفِعَتِ الْاَقْلَامُ وَجَفَّتِ الصُّحُفُ :(رواه احمد)

(۳۴) دَ ابن عباس رضی الله عنهما نه روایت دے فرمائی زۀ یوه ورځ رسول الله ﷺ پسے روستو وم نو ما ته ئی اوفرمائیل: اے هلکه! دَ الله پاک (دَ احکامو او حقونو) حفاظت کوه الله پاک به ستا حفاظت کوی۔ دَ الله پاک (دَ احکامو او حقونو) حفاظت کوه تۀ به ئی خپلے مخے ته بیا مومے او کله چه سوال کولے نو دَ الله پاک نه کوه او چه کله امداد غواړے نو دَ الله پاک نه غواړه۔ پوهه شه چه کۀ چرته تمام خلق به دے خبره داجمع شی چه تا ته

په یو څیز فائده در اورسوی نو تا ته فائده نهٔ شی درکولے مگر په هغه څیز چه الله پاک ستا دَ پاره لیکلے وی او کهٔ چرته دوی راجمع شی ؛ نه تا ته په یو څیز باندے ضرر در اورسوی نو تا ته ضرر نهٔ شی در رسولے مگر په هغه څیز چه الله پاک (دَ هغے ضرری کیدل) ستا دَ پاره لیکلے وی قلمونه اوچت کړے شوے دی او صحیفے (دَتقدیر) اوچے شوے دی۔

(۳۵) وَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ عَنْ اَبِيْهِ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّم فِيْ سَفَرٍ فَانْطَلَقَ لِحَاجَتِهٖ فَرَأَيْنَا حُمَّرَةً مَعَهَا فَرْخَانِ فَاَخَذْنَا فَرْخَيْهَا فَجَاءَ تِ الْحُمَّرَةُ فَجَعَلَتْ تَفَرَّشُ فَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَنْ فَجَعَ هٰذِهٖ بِوَلَدِهَا رُدُّوْا وَلَدَهَا اِلَيْهَا وَ رَاٰى قَرْيَةَ نَمْلٍ قَدْ حَرَّقْنَاهَا قَالَ مَنْ حَرَّقَ هٰذِهٖ فَقُلْنَا نَحْنُ قَالَ إِنَّهٗ لَا يَنْبَغِيْ اَنْ يُّعَذِّبَ بِالنَّارِ إِلَّا رَبُّ النَّارِ : (رواه ابو داود)

(۳۵)عبدالرحمٰن بن عبدالله دَ خپل پلار نه روایت کوی فرمائی چه مونږ رسول الله ﷺ سره په یو سفر کښے وو نو دوی ﷺ دَ خپل حاجت دَ پاره لاړل نو مونږ یوه بلبله اولیدله چه ورسره دوه بچی وو مونږ هغه دواړه بچی ئی اونیول نو بلبله راغله او شروع شوه خپلے وزرے ئی خورولے نو نبی ﷺ تشریف راؤړو وے فرمائیل: چا دے ته په خپل بچی باندے تکلیف رسولے دے [illegible] په خپل بچے واپس کړی او یو مېږتون ئی اولیدو چه مونږ

سیزلے وو نو وے فرمائیل: چا دا (دَ میږو کور) سیزلے دے؟ نو مونږ اووئیل: مونږ، وے فرمائیل: مناسب نۀ دی چه په اور باندے څوک عذاب ورکړی سوا دَ اور دَ رب نه۔

(۳۶) وَ عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ ابْنِ عَمْرٍو رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ أَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِمَجْلِسَیْنِ فِیْ مَسْجِدِهٖ فَقَالَ کِلَاهُمَا عَلٰی خَیْرٍ وَ اَحَدُهُمَا اَفْضَلُ مِنْ صَاحِبِهٖ اَمَّا هٰؤُلَاءِ فَیَدْعُوْنَ اللّٰهَ وَ یَرْغَبُوْنَ اِلَیْهِ فَاِنْ شَاءَ اَعْطَاهُمْ وَ اِنْ شَاءَ مَنَعَهُمْ وَ اَمَّا هٰؤُلَاءِ فَیَتَعَلَّمُوْنَ الْفِقْهَ أَوْ (قَالَ) الْعِلْمَ وَ یُعَلِّمُوْنَ الْجَاهِلَ فَهُمْ اَفْضَلُ وَ اِنَّمَا بُعِثْتُ مُعَلِّمًا ثُمَّ جَلَسَ فِیْهِمْ :(رواه الدارمی)

(۳۶)دَ عبدالله بن عمرو رضی الله عنه نه روایت دے چه رسول ا لله ﷺ په خپل جمات کښے په دوۀ مجلسونو باندے تیر شول نو وے فرمائیل: دواړه ډلے په خیر (راجمع) دی او یوه دَ بلے نه افضله ده، دا کسان چه دی نو دوی الله پاک نه سوال کوی او هغۀ ته رغبت لری کۀ خوښه ئی شی نو دوی ته به ورکړی او کۀ خوښه ئی شی نو منع به اوکړی او دا نور کسان چه دی نو دوی فقه زده کوی یا ئی اوفرمائیل: علم زده کوی او ناپوهه ته تعلیم ورکوی نو دوی افضل دی او زۀ خو استاذ رالیږلے شوے یم بیا هغوی کښے کیناستلو۔

(۳۷) وَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَ رَجُلٌ فَقَعَدَ بَیْنَ

يَدَيْ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ اَنَّ لِيْ مَمْلُوْكِيْنِ يُكَذِّبُوْنَنِيْ وَ يَخُوْنُوْنَنِيْ وَ يَعْصُوْنَنِيْ وَ اَشْتِمُهُمْ وَاَضْرِبُهُمْ فَكَيْفَ اَنَا مِنْهُمْ فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ يُحْسَبُ مَا خَانُوْكَ وَ عَصَوْكَ وَكَذَّبُوْكَ وَ عِقَابُكَ اِيَّاهُمْ فَاِنْ كَانَ عِقَابُكَ اِيَّاهُمْ بِقَدْرِ ذُنُوْبِهِمْ كَانَ كَفَافًا لَا لَكَ وَلَا عَلَيْكَ وَ إِنْ كَانَ عِقَابُكَ اِيَّاهُمْ دُوْنَ ذُنُوْبِهِمْ كَانَ فَضْلًا لَكَ وَ إِنْ كَانَ عِقَابُكَ اِيَّاهُمْ فَوْقَ ذُنُوْبِهِمْ اُقْتُصَّ لَهُمْ مِنْكَ الْفَضْلُ فَتَنَحَّى الرَّجُلُ وَ جَعَلَ يَهْتِفُ وَ يَبْكِيْ فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ اَمَا تَقْرَأُ قَوْلَ اللّٰهِ عَزَّ وَ جَلَّ و نَضَعُ الْمَوَازِيْنَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَ إِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ اَتَيْنَا بِهَا وَ كَفٰى بِنَا حَاسِبِيْنَ فَقَالَ الرَّجُلُ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ مَا اَجِدُ لِيْ وَلِهٰؤُلَاءِ شَيْئًا خَيْرًا مِنْ مُفَارَقَتِهِمْ اُشْهِدُكَ اَنَّهُمْ كُلُّهُمْ اَحْرَارٌ. (رواه الترمذی)

(۳۷)او دَ حضرت عائشه رضی الله عنها نه روایت دے فرمائی یو سړے راغلو او دَ حضور ﷺ مخے ته کیناستلو او وے وئیل: یا رسول الله ﷺ ! زما دوه غلامان دی ما ته دروغژن وائی او ما له دوکه راکوی او زما نهٔ منی نوزهٔ ورته بد رد وایم وهم ئی۔ نوزهٔ هغوی سره (په) څنګه (معامله کښے) یم نو رسول الله ﷺ اوفرمائیل:کله چه دَ قیامت ورځ شی نو

حساب به کولے شی دَ هغے دوکے چه هغوی تا ته درکړے ده او چه ستا نافرمانی ئی کړے ده او دروغژن ئی درته وئیلے دی او تا چه هغوی ته کومه سزا ورکړے ده (دَ هغے به هم حساب کولے شی) کهٔ چرته ستا هغوی ته سزا دَ هغوی دَ ګناهونو په اندازه وی نو دا به کافی وی نهٔ به ستا دَ پاره وی اونهٔ به په تا باندے (وبال) وی اوکهٔ چرته ستا سزا دَ هغوی دَ ګناهونو نه کمه وی نو دا به ستا فضیلت وی او کهٔ چرته ستا سزا دَ هغوی دَ ګناهونو نه زیاته وی نو دَ هغوی دَ پاره به تا نه دَ زیاتی بدله اخستلے شی نو هغه سړے یو ډیر ته شو شروع شو چه چغے ئی وهلے او ژړل ئی نو رسول الله ﷺ ورته اوفرمائیل: آیا تهٔ لولے دا وینا دَ الله پاک چه " مونږ به دَ انصاف تله دَ قیامت په ورځ کیږدو نو څه هیڅ نفس باندے به هیڅ ظلم نهٔ شی کولے اګر چه (دَ اوړی) دَ دانے په مقدار وی هغه به هم مونږ راوړو او مونږ دَ حساب کولو دَ پاره کافی یو۔ نو هغه سړی اووئیل: یا رسول الله ﷺ زهٔ خو دَ دوی او ځنان دَ پاره دَ جدا والی نه ښهٔ څیز نهٔ بیا مومم زهٔ تاسو ګواه کوم چه دوی ټول آزاد دی۔

(۳۸) وَ عَنْ اَنَسٍ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ قَالَ جَاءَ ثَلَاثَةُ رَهْطٍ إِلَی اَزْوَاجِ النَّبِیِّ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ یَسْأَلُوْنَ عَنْ عِبَادَةِ النَّبِیِّ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا اُخْبِرُوْا بِهَا کَاَنَّهُمْ تَقَالُّوْهَا فَقَالُوْا اَیْنَ نَحْنُ مِنَ النَّبِیِّ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ وَ قَدْ غَفَرَ اللّٰهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهٖ وَمَا

تَاَخَّرَ فَقَالَ اَحَدُهُمْ اَمَّا اَنَا فَاُصَلِّیُ اللَّیْلَ اَبَدًا وَ قَالَ الْاٰخَرُ اَمَّا اَنَا اَصُوْمُ النَّهَارَ اَبَدًا وَلَا اُفْطِرُ وَ قَالَ الْاٰخَرُ اَنَا اَعْتَزِلُ النِّسَاءَ فَلَا اَتَزَوَّجُ اَبَدًا فَجَاءَ النَّبِیُّ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ اِلَیْهِمْ فَقَالَ اَنْتُمُ الَّذِیْنَ قُلْتُمْ کَذَا وَ کَذَا اَمَا وَاللّٰهِ اِنِّیْ لَاَخْشَاکُمْ لِلّٰهِ وَ اَتْقَاکُمْ لَهٗ لٰکِنِّیْ اَصُوْمُ وَ اُفْطِرُ وَاُصَلِّیُ وَ اَرْقُدُ وَ اَتَزَوَّجُ النِّسَاءَ فَمَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِیْ فَلَیْسَ مِنِّیْ (رواه البخاری و مسلم)

(۳۸)دَ انس رضی الله عنه نه روایت دے چه درے کسان دَ ډلے په شکل کښے دَ حضور ﷺ بیبیانو ته راغلل او دَ نبی ﷺ دَ عبادت په باره کښے ئی پوښتنه کوله کله چه هغوی ته خبر ورکړے شو نو گویا هغوی کم اوگنړلو نو وے وئیل: چرته مونږ او چرته نبی ﷺ حال دا چه الله پاک ورته وړاندے او روستو خلاف اولیٰ کارونه معاف کړے شی۔ نو دوی کښے یو کس اووئیل:زهٔ چه یم همیشه به دَ شپے مونځ کوم او بل اووئیل: زهٔ چه یم همیشه به دَ ورځے روژه نیسم او نهٔ به کوژه کوم۔ او بل اووئیل: زهٔ به دَ ښځو نه ډډه کوم کله به هم وادهٔ نهٔ کوم۔ نو نبی ﷺ دوی ته تشریف راوړو ورته ئی اوفرمائیل: تاسو هغه کسان یئ چه دا دا خبرے مو کړے دی خبردار! په الله قسم ! زهٔ په تاسو کښے دَ الله نه زیات یره کونکے او دَ هغهٔ دَ پاره زیات پرهیز گار یم۔ لیکن زهٔ روژه هم نیسم او کوژه کوم هم او مونځ هم کوم او اودهٔ کیږم هم، او زهٔ بیبیانے هم کوم، پس چا چه زما دَ سنتو نه

مخ واړولو هغه زما (د ډلے) نه نۀ دے۔

(۳۹) وَ عَنِ الْعِرْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ صَلّٰى بِنَا رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ ذَاتَ يَوْمٍ ثُمَّ اَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهٖ فَوَعَظَنَا مَوْعِظَةً بَلِيْغَةً ذَرَفَتْ مِنْهَا الْعُيُوْنُ وَ وَجِلَتْ مِنْهَا الْقُلُوْبُ فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ كَاَنَّ هٰذِهٖ مَوْعِظَةُ مُوَدِّعٍ فَاَوْصِنَا فَقَالَ اُوْصِيْكُمْ بِتَقْوَى اللّٰهِ وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ وَاِنْ كَانَ عَبْدًا حَبَشِيًّا فَاِنَّهٗ مَنْ يَّعِشْ مِنْكُمْ بَعْدِيْ فَسَيَرٰى اِخْتِلَافًا كَثِيْرًا فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِيْ وَ سُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِيْنَ الْمَهْدِيِّيْنَ ، تَمَسَّكُوْا بِهَا وَ عَضُّوْا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ وَ اِيَّاكُمْ وَ مُحْدَثَاتِ الْاُمُوْرِ فَاِنَّ كُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ

(رواه احمد و ابوداود)

(۳۹)د عرباض بن ساریه رضی الله عنه نه روایت دے فرمائی مونږ ته یوه ورځ رسول الله ﷺ (د جمع) مونځ راکړو بیا ئی مونږ ته مخ را واړولو او مونږ ته ئی یو زړۀ پورے رسیدونکے نصیحت اوکړو۔ د هغے د وجه سترګو اوبهیدلے او زړونه اویریدل نو یو سړی اووئیل: یا رسول الله ﷺ ګویا دا د رخصت کونکی وعظ دے ، مونږ ته وصیت اوکړئ نو ده فرمائیل: زۀ تاسو ته د الله د تقوىٰ او د (امیر) د اوریدلو او منلو وصیت کوم اګرکۀ یو حبشی غلام وی۔ پس کۀ چرته زما نه پس څوک ژوندے پاتے شو نو زرده چه ډیر زیات اختلاف به اووینی پس په تاسو باندے زما او د

خلفائے راشدینو ،کومو ته چه هدایت کړے شوے دے ،سنت(عملی کول) لازم دی۔ په دے عمل کوئ او په غابنونو کښے ئی کلک اونیسئ او ځان د نوے کارونو نه اوساتئ ځکه چه هر نوے کار بدعت دے او هر بدعت گمراهی ده۔

(۴۰) وَعَنْ مُعَاذٍ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ قَالَ كُنْتُ رِدْفَ النَّبِیِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلٰى حِمَارٍ لَيْسَ بَيْنِیْ وَبَيْنَهُ إِلَّا مُؤْخَرَةُ الرَّحْلِ فَقَالَ يَا مُعَاذُ هَلْ تَدْرِیْ مَا حَقُّ اللّٰهِ عَلٰى عِبَادِهٖ وَمَا حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللّٰهِ قُلْتُ اَللّٰهُ وَرَسُوْلُهٗ اَعْلَمُ قَالَ فَاِنَّ حَقَّ اللّٰهِ عَلَى الْعِبَادِ اَنْ يَّعْبُدُوْهُ وَلَا يُشْرِكُوْا بِهٖ شَيْئًا ، وَحَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللّٰهِ اَنْ لَّا يُعَذِّبَ مَنْ لَّا يُشْرِكُ بِهٖ شَيْئًا قُلْتُ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ اَفَلَا اُبَشِّرُ بِهِ النَّاسَ قَالَ لَاتُبَشِّرْهُمْ فَيَتَّكِلُوْا. (رواه البخاری و مسلم)

(۴۰)د حضرت معاذ رضی الله عنه نه روایت دے فرمائی زهٔ رسول الله ﷺ پسے په یو خر سور وم زما او د هغوی په مینځ کښے صرف د کجاوے روستنے لرگے وو نو وے فرمائیل: اے معاذ ! آیا تا ته پته لگی چه د الله پاک په بندگانو څهٔ حقونه دی؟ او د بندگانو په الله پاک باندے څهٔ حقونه دی؟ ما اووئیل: الله پاک او د هغهٔ رسول ﷺ ښهٔ پوهیږی۔ وے فرمائیل: د الله پاک په بندگانو باندے دا حق دے چه دوی به ئی عبادت کوی هیڅ څیز به ورسره شریک نهٔ جوړوی او د بندگانو حق په الله پاک دا دے چه هغه به

هغه چا ته عذاب نۀ ورکوی څوک چه ورسره څۀ څیز نۀ شریکوی ما

اووئیل: یا رسول الله ﷺ! آیا زۀ خلقو ته دَ دے زیرے نۀ ورکوم نو وے

فرمائیل: زیرے مۀ ورکوه کنے بیا به هم داسے بهروسه اوکړی۔

وَهٰذَا اٰخر الاحادیث من هذا الباب و بتمامه تم الکتاب

والحمد لله رب العالمین والصّلوٰة علٰی سیّدرُسُله

محمد وَاله و صحبه اجمعین قال المؤلف عفی اللّٰه عنه و

شکر سعیه فرغت من تسوید هذا الکتاب بحمد الله و

حُسن توفیقه فی شهر رمضان المبارك سنة اربع و سبعین

بعد الف و ثلاثمائة من الهجرة النبویة علی صاحبها الصّلوٰة

والتحیّة .

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

☆☆☆☆☆☆

☆☆☆

☆

تاسي کولی لاندي کتابونه د ورکړ شوی لینکونو څخه ښکته (ډانلوډ) کړی

شمیره	کتابونو نومار	د ښکته کولو ترونی
1	غیر مقلدینو اعتراضونه د هغوي جوابونه د احنافو دلایلو سره	https://bawar.net/download/index/1170
2	مد لل لمونځ (مولانا فیض احمد ملتانی)	https://bawar.net/download/index/1371
3	دخالد بن ولید رضي الله عنه جهادي کارنامي	https://bawar.net/download/index/1567
4	نبوي او سپیڅلي ویناوي	https://bawar.net/download/index/1592
5	احقاق الحق څلور توک	https://bawar.net/download/index/1652
6	زبدة التحقیق في الجهاد وتقلید	https://bawar.net/download/index/1677
7	داسلام ستر اتل امام اعظم ابوحنیفه (رح)	https://bawar.net/download/index/1685
8	تفسیر معارف القران لس توکه	https://bawar.net/download/index/1847
9	لس مشهوري ناروغۍ	https://bawar.net/download/index/1587
10	د افغانستان تاریخ له راشده خلافته تر اسلامی امارته	https://bawar.net/download/index/1904
11	د مذهب په جامه کي د استعمار مزدوران	https://bawar.net/download/index/1916
12	علم النحو پښتو	https://bawar.net/download/index/1922
13	دغیر مقلدینو دامام بخاري سره اختلاف	https://bawar.net/download/index/1978
14	داسلامي معلوماتو ذخیره پښتو	https://bawar.net/download/index/1979
15	دامام اعظم ابوحنیفه رحمة الله علیه حیرت انګیز واقعات	https://bawar.net/download/index/1980
16	صفوة التفاسیر پښتو	https://bawar.net/download/index/2025
17	احسن التعبیر في المسئلة الجبر وتقدیر	https://bawar.net/download/index/2034
18	د همجنس بازي بربادی او دهغه علاج	https://bawar.net/download/index/2035
19	تحقیقات حماسي	https://bawar.net/download/index/2036
20	جوامع الکلم څلویښت احادیث مفتي محمد شفیع	https://bawar.net/download/index/2037
21	المهند المفند عقاید اهل سنت والجماعت علماء دیوبند	https://bawar.net/download/index/2066
22	انسان او شیطان(ناول)	https://bawar.net/download/index/2067
23	اتلس ناولي قاتلین جنایي (ناول)	https://bawar.net/download/index/2068
24	تشریحات نابغه	https://bawar.net/download/index/2073
25	جنتي ښځه	https://bawar.net/download/index/2077
26	د جنت اغزنه لار	https://bawar.net/download/index/2078
27	دپیغمبر لمونځ احنافو ته ډالۍ	https://bawar.net/download/index/2084
28	تجلیات فردیه پښتو	https://bawar.net/download/index/2085
29	بدرالفتو	https://bawar.net/download/index/2086
30	دقرباني مسایل احکام ، فضایل،او مسائل مدلل	https://bawar.net/download/index/2087
31	دګونټنامو ماتي زولنی	https://bawar.net/download/index/2088
32	فن الخطابه (دوینا فن)	https://bawar.net/download/index/2089
33	نشر الطیب في ذکر النبي الحبیب	https://bawar.net/download/index/2090
34	اصول حدیث (شهید شیخ الاسلام مولانا غلام حضرت الحنفی)	https://bawar.net/download/index/2091
35	تنبه الغافلین پښتو	https://bawar.net/download/index/2092
36	وا مدني یاره نعتیه غورچان	https://bawar.net/download/index/2093
37	تفسیر ابوبی حنفي	https://bawar.net/download/index/2095
38	په یو کلیمي سره د طلاقو واقع کیدل	https://bawar.net/download/index/2096
39	ارشاد الطالبین دزادالطالبین شرح پښتو	https://bawar.net/download/index/2097
40	البصایر پښتو	https://bawar.net/download/index/2101
41	۳۰۰ ذهني پوښتنې او ځوابونه	https://bawar.net/download/index/2103
42	جامع الوظایف	https://bawar.net/download/index/2104
43	داحنافو دلایل	https://bawar.net/download/index/2106
44	د کلیساه د پردو ترشاه پټ لاسونه	https://bawar.net/download/index/2107
45	د دعوت فنون	https://bawar.net/download/index/2108

که د کوم کتاب په ډانلوډ کولو کي ستونزه لري مهربانی وکړي زمونږ سره آړیکه ټینګه کړی.

https://www.facebook.com/Ezatullah.sultanzai
WhatsApp: 0093706912702
https://T.me/Ezatullah_sultanzai

ابوزیاد
Mob : 0333-91 066 08